MIRCEA ELIADE

Domnişoara Christina

...it stood
All beautiful in naked purity,
The perfect semblance of its
bodily frame...
Shelley, *Queen Mab,*

I

Înainte de a ajunge în sufragerie, Sanda îl opri, apucându-i braţul. Era cel dintâi gest familiar pe care îl făcea în aceste trei zile de când se aflau împreună la Z.

— Ştii că a mai venit un musafir, un profesor?

Egor îi privi ochii prin semiântunericul odăii. Sclipeau. "Poate mă încurajează", îşi spuse, şi se apropie, încercând să-i prindă mijlocul. Dar fata se smuci şi, din câţiva paşi, deschise uşa sufrageriei. Egor îşi corectă ţinuta şi rămase în prag. Ardea aceeaşi lampă cu sita albă, orbitoare; o lumină prea tare, artificială, stridentă. Zâmbetul d-nei Moscu părea acum mai obosit. (Zâmbetul pe care Egor se obişnuise să-l ghicească înainte chiar de ai vedea faţa...)

— ...Acesta este d-l Egor Paşchievici, îl prezentă solemn d-na Moscu, întinzând moale braţul spre uşă. Are un nume ciudat, adăugă ea, dar e român pe de-a-ntregul... E pictor şi ne face cinstea de a locui cu noi...

Egor se înclină, încercând să spună câteva cuvinte măgulitoare. D-na Moscu îşi retrase braţul şi-l îndreptă, cu mai multă emoţie, spre noul-venit. Avea atât de rar prilejul să facă prezentări bogate, solemne...

— Domnul profesor universitar Nazarie, o glorie a ştiinţei româneşti, continuă ea.

Egor se îndreptă cu pas hotărât către profesor şi îi apucă mâna.

— Sunt numai un neînsemnat asistent, stimată doamnă, şopti d-l Nazarie, încercând să-i mai reţină o clipă privirile. Atât de neînsemnat...

Dar d-na Moscu se aşezase extenuată pe scaun. Profesorul rămase uluit lângă ea, cu fraza nesfârşită. Îi era teamă să se întoarcă spre ceilalţi; teamă, nu cumva să pară ridicol sau ofensat. Câteva clipe nu ştiu ce să facă. Dar se hotărî şi se aşeză pe scaunul din stânga d-nei Moscu.

— Scaunul acesta e ocupat, îi şopti Simina. Eu mănânc întotdeauna lângă mama.

D-l Nazarie se ridică brusc şi se lipi de perete. Egor şi Sanda se apropiară de el, zâmbind încurcaţi. Nu trebuie să ţină seama de glumele Siminei. E o fetiţă capricioasă. Şi, de altfel, asta e cea mai mare bucurie a ei: să stea lângă maică-sa, chiar când sunt musafiri.

— Are numai nouă ani, adăugă Sanda.

D-na Moscu îi privise tot timpul zâmbind, parcă s-ar fi rugat să fie iertată că nu ia parte la discuţie. Bănuieşte cât de interesantă poate fi o asemenea discuţie — interesantă, savantă, instructivă —, dar e prea

obosită ca s-o urmărească. Doamna Moscu, fireşte, nu auzise nici un cuvânt; sunetele trecuseră alături de urechile ei, fără rezistenţe, fără urme.

Egor conduse pe d-l Nazarie spre capătul mesei, indicându-i un scaun alături de Sanda. "Ce stranie şi neînţeleasă oboseală", gândi pictorul privind încă o dată faţa doamnei Moscu.

— Nu ştiu cum să vă mulţumesc, îngână profesorul aşezându-se. Îmi dau seama că am jignit un copil. Şi este un copil ca un înger...

Întoarse capul şi aruncă Siminei cele mai calde priviri. D-l Nazarie era un bărbat încă destul de tânăr, nu împlinise nici patruzeci de ani, şi privirile îndreptate spre Simina încercau să poarte o dragoste totodată protectoare şi linguşitoare. Obrazul lui curat şi neutru, de bărbat învăţat, se luminase din cale afară. Zâmbea Siminei cu toată gura deschisă. Simina îi susţinu privirea cu o siguranţă ironică, muşcătoare. Câteva clipe îl privi în adâncul ochilor, apoi duse şervetul la gură, îşi şterse un foarte uşor zâmbet şi întoarse încet capul către maică-sa.

— Sunteţi desigur venit pentru săpături? întrebă brusc Egor.

Profesorul era încă intimidat şi fu cu atât mai recunoscător lui Egor că îi dădea prilejul să vorbească despre meseria şi pasiunea lui.

— Da, domnul meu, răspunse vioi, înghiţind aer. Cum îi spuneam şi doamnei, am reluat în vara aceasta săpăturile de la Bălănoaia. E un nume care poate nu vă aminteşte prea multe lucruri, dar staţiunea protoistorică de la Bălănoaia are oarecare însemnătate pentru noi, românii. S-a găsit acolo un *lébes* celebru, un mare bazin ionian, în care, după cum ştiţi, se aducea carnea la ospeţe...

Amintirea acestui *lébes*, pe care îl cercetase cu de-amănuntul, a fost o imagine stenică pentru d-l Nazarie. Cu vervă şi cu oarecare melancolie, evocă ospeţele de atunci. Nu erau ospeţe barbare, groteşti.

— ...Căci, cum îi spuneam şi doamnei, toată câmpia aceasta a Dunării de Jos, în special aici, în nordul Giurgiului, a cunoscut odinioară, prin veacul al V-lea înainte de Christos, o înfloritoare civilizaţie greco-traco-scitică...

Vorba îi dăduse curaj. Privi din nou, insistent, spre doamna Moscu, dar nu întâlni decât acelaşi zâmbet stins, aceeaşi faţă neatentă.

— Bălănoaia, *maman*, îi atrase atenţia Sanda, aproape strigând, pe deasupra mesei. D-l profesor face săpături arheologice la Bălănoaia...

D-l Nazarie se intimidă din nou auzindu-şi numele, trezindu-se brusc obiectul atenţiei generale. Încercă să se apere cu mâna, să scuze mai ales tăria glasului cu care Sanda strigase pe maică-sa. D-na Moscu părea că se deşteaptă dintr-o amorţire împletită cu somn. Dar deşteptarea fusese reală; pentru câteva clipe, îşi recăpăta frăgezimea obrazului; mândria frunţii ei pure şi netede.

— Bălănoaia, vorbi ea, acolo a avut moşie un străbun de-al nostru.

— Şi tanti Christina, spuse repede Simina.

— Şi ea, întări cu vioiciune d-na Moscu.

Sanda privi încruntându-se către sora cea mică. Dar Simina plecă ochii în farfurie, smerită şi cuminte. În bătaia puternică a lămpii, buclele ei negre îşi pierdeau tăria şi luciul, asemenea argintului vechi. "Dar ce frunte calmă, ce obraji de păpuşă!" se miră Egor. Nu-ţi puteai desprinde ochii de pe chipul ei. Trăsăturile aveau o perfecţiune precoce, o frumuseţe înmărmuritoare. Egor simţi că, alături de el, d-l Nazarie o priveşte cu o egală încântare.

— Nu suntem prea vorbăreţi astăzi, când am rămas singuri, spuse Sanda adresându-se mai mult lui Egor.

Pictorul înţelese glasul acesta care voia să-l ispitească, necăjindu-l. Se

smulse din torpoarea cu care privise pe Simina şi voi să înceapă o anecdotă galantă, pe care o spunea întotdeauna cu succes în familii. "Suntem tăcuţi, pentru că suntem inteligenţi: ca amicul meu Jean"... ar fi povestit Egor. Dar d-l Nazarie începu înaintea lui:

— Aveţi probabil mulţi invitaţi, toată vara, aici la moşie...

Vorbi câteva minute în şir, pe nerăsuflate, parcă i-ar fi fost teamă să se oprească, să nu-l înghită cumva tăcerea. Vorbi despre săpături, despre sărăcia de la Muzeul de Antichităţi, despre frumuseţea acestor câmpii dunărene. Egor privea câteodată, pe furiş, spre d-na Moscu. Asculta ca vrăjită, dar pictorul îşi dădea prea bine seama că nu aude un cuvânt. Sanda prolită de o pauză a d-lui Nazarie şi spuse tare:

— *Maman*, se răceşte friptura...

— Ce lucruri interesante ne spune domnul profesor! şopti d-na Moscu.

Începu apoi să mănânce cu obişnuita ei poftă, cu fruntea puţin plecată deasupra farfuriei, fără să privească pe nimeni.

De altfel, era singura care mânca. Ceilalţi abia se atinseseră de friptură. D-l Nazarie, înfometat de drum, nu izbutise să mănânce mai mult de jumătate. Friptura avea un miros greţos de vită.

Sanda cheamă cu un gest scurt, de stăpână, jupâneasa care aştepta cuminte lângă uşă.

— Ţi-am spus să nu mai cumperi carne de berbec, vorbi ea cu o ascunsă mânie.

— N-am mai găsit nici o pasere, domnişoară, se apără femeia. Care au fost le-am tăiat ieri şi alaltăieri. Care n-au murit... Mai era o gâscă, dar am găsit-o şi pe ea moartă, azi-dimineaţă.

— De ce n-ai cumpărat din sat? întrebă Sanda mai mânioasă.

— N-a vrut nimeni să-mi vândă, răspunse prompt jupâneasa. N-a vrut sau n-a avut, adăugă ea cu înţeles.

Sanda roşi, făcu semn femeii să ridice farfuriile. D-na Moscu îşi terminase friptura.

— Ce frumoase lucruri ne-a spus domnul profesor despre Bălănoaia! începu cu un glas puţin cântat. Atâţia idoli în pământ, atâtea scule de aur...

Profesorul se codi.

— Cele de aur se găsesc mai rar, o întrerupse el. Nici n-au prea fost prin acele timpuri. Erau pe aici civilizaţii ţărăneşti, sate înfloritoare, dar sate. Aurul se afla mai mult în porturile greceşti...

— Se găsea şi aur, scule de aur vechi, pe vremuri, continuă d-na Moscu.

— Şi tanti Christina avea, şopti Simina.

— Tu de unde ştii? o întrebă, certând-o, Sanda. De ce nu te-astâmperi?!

— Mama mi-a spus, vorbi Simina dezgheţat. Şi doica.

— Doica ar trebui să nu-ţi mai umple capul cu poveşti, adăugă Sanda aspră. Creşti mare acum, nu mai poţi crede în basme şi năzbâtii...

Sanda îşi privi sora cu un foarte uşor zâmbet, dispreţuitor şi indiferent în acelaşi timp. Îşi întoarse apoi ochii spre Egor şi-l cântări cu gravitate; parcă s-ar fi întrebat dacă crede şi el acelaşi lucru, dacă poate fi şi el tot atât de naiv...

Conversaţia tânjea din nou. D-l Nazarie se plecă spre Egor.

— Ce minunată idee aţi avut să vă întoarceţi la aceste câmpii dunărene, vorbi el. Cred că nimeni n-a încercat încă să picteze asemenea locuri; ţi se par la început deznădăjduite, pustii, bătute prea mult de soare

şi apoi îţi dai seama de fecunditatea lor înspăimântătoare, de farmecul lor...

Vorbise cu sinceritate, avântat. Egor îl privi uluit. I se păruse, în primele minute, un biet savant morocănos şi timid. Dar mâinile domnului Nazarie se mişcau cu o graţie desăvârşită; şi cuvintele pe care le spunea aveau o sevă proprie, o prospeţime ciudată. Pare că le pronunţa altfel, mai adânci, mai pline.

— D-l Paşchievici este un mare artist, dar este în acelaşi timp un mare leneş, interveni Sanda. Stă de trei zile cu noi şi nici nu şi-a deschis paleta...

— Aş putea înţelege în mai multe feluri amicala d-stră observaţie, spuse galant Egor. Aş putea crede, bunăoară, că sunteţi nerăbdătoare să mă vedeţi lucrând, ca să puteţi nădăjdui într-o mai repede plecare a mea...

Sanda îi întoarse zâmbetul, încurajându-l. Egor înţelese precis toate acele nuanţe de glumă, de graţie şi capriciu, care trădează nerăbdarea, ispita, chemările. "Sanda este în orice caz superbă'', îşi spuse el, deşi nu îi înţelegsa deloc purtarea în aceste trei zile. Cât de mult se deosebea de domnişoara frivolă de la Bucureşti, care îl ademenea cu atâta curaj şi îi strânsese cu atâta bucurie mâna când primise să vină la ei, pentru o lună întreagă. Poate se tema de ceva, se teme de invitaţi, se consolase Egor în prima seară.

— ...Adevărul este că nu mă simt bun de nimic deocamdată, continuă el întorcând capul către d-l Nazarie. În nici un caz de pictură. Poate începutul acesta de toamnă, care seamănă mai mult cu un miez de vară, mă oboseşte...

— Eu l-aş scuza mai bine dacă m-ar ruga, spuse Sanda, începând să râdă. Am avut trei zile prea zgomotoase, cu prea mulţi prietini, asta a fost. De mâine va putea lucra; am rămas singuri...

Egor începu să se joace cu cuţitul. Trebuia să strângă ceva rece şi tare în mână, să-şi strivească nerăbdarea.

— ...Şi eu voi trăi nesimţit, adăugă d-l Nazarie. Mă veţi vedea numai aici, între d-stră...

Cu mâna făcu un ocol pripit al mesei. D-na Moscu îi mulţumi, absentă.

— E o mare cinste să vă avem printre noi, începu ea, recăpătându-şi subit un glas mult mai sigur şi mai puternic. Sunteţi o mândrie a ştiinţei româneşti...

Se vedea că îi plac mult cuvintele acestea, pentru că le repetă cu fervoare. Egor privea în jos, strângând, mai moale, cuţitul. Pe sub gene, Sanda îi urmărea gesturile. "Cine ştie ce crede despre mama", îşi spuse, înfuriindu-se deodată.

— Doamnă, întrerupse uluit d-l Nazarie, laudele domniei voastre se adresează fără îndoială învăţătorului meu, marele Vasile Pârvan. El a fost într-adevăr o culme a mândriei, a noastră, un geniu românesc...

Aştepta de mult un asemenea prilej: să vorbească, să spună lucruri depărtate de această masă ciudată, de aceste gazde neînţelese. Vorbi cu însufleţire şi evlavie despre Pârvan. De la el a învăţat meşteşugul săpăturilor. El, premergătorul, a dovedit că cea mai mare mândrie a pământului românesc e preistoria şi protoistoria. Şi farmecul săpăturilor, viaţa de cort, tresărirea în faţa fiecărui obiect găsit.

— ...Un pieptene de fier, un cui, un fragment de oală, continua d-l Nazarie, toate lucrurile acestea sărăcăcioase şi neutre, pe care un drumeţ nici nu le-ar ridica din ţărână, au pentru noi mai mult farmec decât cea mai frumoasă carte şi, poate, chiar cea mai frumoasă femeie...

Sanda căută ochii lui Egor zâmbind, aşteptând un zâmbet ironic. Dar

pictorul asculta cu respect, cu simpatie.

— Un pieptene de fier îţi descopere câteodată o civilizaţie, adăugă d-l Nazarie, adresându-se din nou către d-na Moscu.

Se opri însă brusc în mijlocul frazei, parcă şi-ar fi pierdut răsuflarea. Privea ţeapăn către d-na Moscu. Îi era teamă să-şi închidă ochii. Ar fi întâlnit, poate, o nălucire mai înspăimântătoare înapoia pleoapelor.

— Cine bea cafea?! întrebă în acea clipă Sanda, ridicându-se de la masă cu zgomot.

D-l Nazarie începu să-şi simtă năduşeala rece pe umeri, pe piept, de-a lungul braţelor. Ca şi cum ar fi pătruns lent într-o zonă umedă şi îngheţată. "Sunt foarte obosit", îşi spuse el, apucându-şi strâns mâinile una de alta. Se întoarse spre Egor. I se păru destul de neînţeles gestul lui: zâmbea, cu două degete ridicate în sus, parcă ar fi fost într-o clasă...

— Beţi şi d-stră, domnule profesor? îl întrebă Sanda.

— Bucuros, bucuros... răspunse d-l Nazarie.

De-abia când văzu ceştile cu cafea pe masă, înţelese ce l-a întrebat Sanda şi se linişti pe deplin. Tot atunci mai privi o dată, fără teamă, spre d-na Moscu. Gazda plecase fruntea şi şi-o rezema în palma dreaptă. Nu mai vorbea nimeni la masă. Întâlni însă faţa Siminei, întoarsă spre el. Îl privea cu multă mirare, cu neîncredere chiar. Parcă se trudea să descifreze o taină. Era o preocupare adâncă, nemulţumită, dincolo de copilărie.

II

D-l Nazarie deschise cu multă băgare de seamă uşa. Găsi pe săliţă o lampă cu gaz, cu flacăra scăzută. O desprinse din perete şi începu să păşească atent, silindu-se să nu facă zgomot. Podelele de lemn, vopsite vişiniu, trosneau totuşi, chiar şi acolo unde erau acoperite cu covoare.

"Ce Dumnezeu ne-au dat camere atât de depărtate!" îşi spuse, puţin enervat, d-l Nazarie. Nu-i era frică, dar avea mult de umblat până la camera lui Egor; trebuia să treacă prin faţa multor uşi, fără să ştie dacă se află cineva în cameră, dacă deranjează pe cineva. Pe de altă parte camerele acelea — dacă ar fi fost într-adevăr goale — ar fi dat un aer pustiu coridorului; lucru la care d-l Nazarie nici nu voi să se gândească.

Odaia lui Egor se afla tocmai la capăt. Ciocăni de câteva ori, cu bucurie.

— Nădăjduiesc că nu te deranjez prea mult, spuse deschizând uşa. Nu mi-e deloc somn...

— Nici mie, răspunse Egor, ridicându-se de pe canapea.

Era o odaie mare, spaţioasă, cu un balcon care se deschidea în parc. Patul, de lemn vechi, era aşezat într-un colţ. Un dulap, un lavoar, o canapea, un birou elegant, două scaune şi un *chaise-longue* alcătuiau restul mobilei. Odaia era totuşi atât de mare, încât părea simplu mobilată. Obiectele se aflau prea depărtate unele de altele. Te puteai mişca în voie.

— Îmi face o deosebită plăcere, adăugă Egor. Mă întrebam cu ce să-mi omor insomnia. Nu prea mi-am adus cărţi. Credeam că am să lucrez mult ziua... Îşi lăsă gândul nespus: "credeam, mai ales, că serile le voi putea petrece cu Sanda"...

— E prima noapte când mă urc atât de devreme în camera mea, continuă Egor. Până acum, rămâneam târziu de tot în parc; erau mulţi invitaţi, mult tineret. Dar cred că o oboseau prea mult pe d-na Moscu... D-

voastră nu fumaţi? întrebă îndreptându-se cu tabachera deschisă spre d-l Nazarie.

— Mulţumesc, nu. Dar voiam să te întreb, toate camerele astea de lângă noi sunt nelocuite?

— Aşa cred, răspunse zâmbind Egor. Aici au stat musafirii; un etaj întreg pentru musafiri. Şi jos cred că tot goale sunt camerele. D-na Moscu locuieşte în cealaltă parte a casei, cu domnişoarele...

Rămase pe gânduri. Îşi aprinsese ţigara şi se aşeză pe scaun în faţa profesorului. Tăcură amândoi.

— Splendidă noapte! spuse târziu d-l Nazarie, ridicând fruntea spre balcon.

Din întunerec se desprindeau acum contururi mari, încă nesigure, de arbori. Egor întoarse şi el capul. Într-adevăr, splendidă noapte. Dar să spui "noapte bună" oaspeţilor de la 9 jumătate şi să te retragi o dată cu mama, ca o fetiţă cuminte...

— Dacă stai mult timp nemişcat, adăugă d-l Nazarie, şi aspiri lent, fără să te grăbeşti, simţi Dunărea... Eu o simt...

— Trebuie să fie totuşi foarte departe, spuse Egor.

— Vreo treizeci de kilometri. Poate mai puţin. Dar e aceeaşi noapte, asta o simţi repede...

D-l Nazarie se ridică şi se apropie de balcon. Nu, n-are să fie lună decât peste câteva zile, îşi dete seama îndată ce se lovi de întunerec.

— Este şi acelaşi văzduh, adăugă el răsturnându-şi încet capul şi sorbind aerul cu toată gura. D-ta n-ai stat pe lângă Dunăre pesemne. Altminteri, rareori se-ntâmplă să-ţi scape mireasma aceasta. Eu simt Dunărea şi pe Bărăgan.

Celălalt începu să râdă.

— Nu e prea mult spus, pe Bărăgan?!

— Nu, nu, explică d-l Nazarie. Căci nu e un miros de apă, nu e un văzduh umed. E mai mult un miros lânced, care aduce cu lutul şi cu unele plante cu scaieţi...

— E destul de vag, îl întrerupse Egor zâmbind.

— Dar îl recunoşti repede, oriunde te-ai afla, continuă d-l Nazarie. Uneori ţi se pare că au putrezit foarte departe păduri întregi, ca să-ţi poată aduce vântul un asemenea miros complex şi elementar totodată. Odinioară erau păduri pe aproape. Era Teleormanul.

— Şi parcul acesta pare a fi bătrân, spuse Egor întinzând braţul peste balcon.

D-l Nazarie îl privi blând, fără să-şi poată ascunde un zâmbet dispreţuitor.

— Tot ce vezi d-ta aici, vorbi el, n-are mai mult de o sută de ani. Salcâmi... Arbore de om sărac. Dacă vezi pe ici, pe colo, câte un ulm. Începu să vorbească pasionat despre păduri şi arbori.

— Să nu te miri, spuse deodată, întrerupându-şi discursul şi punându-şi mâna pe umărul lui Egor. A trebuit să învăţ toate acestea de la oameni, din cărţi, de la învăţaţi, cum s-a putut. Pentru săpături, se-nţelege; trebuia să ştiu până în ce loc se puteau aşeza oamenii mei, sciţii, geţii şi cei care-au mai fost...

— Pe aici probabil nu prea se găsesc urme, spuse Egor, încercând să abată discuţia către preistorie.

— S-ar putea găsi şi pe aici, vorbi modest d-l Nazarie. Pe undeva tot au fost drumri, chiar şi sate în marginea pădurilor. Prin apropierea văilor, mai

ales... Dar, oricum, locurile unde au fost păduri sute de ani de-a rândul sunt locuri vrăjite. Asta e adevărat...

Se opri şi începu să soarbă iar aerul, plecându-şi încet întreg trupul peste balcon, în noapte.

— Ce bucurie îmi face de câte ori recunosc Dunărea, chiar prin locurile acestea, continuă el cu un glas mai scăzut. E o altă vrajă, o vrajă uşor de primit, care nu te sperie. Oamenii de lângă fluvii sunt şi mai înţelepţi, şi mai curajoşi; aventura a plecat şi de aici, nu numai de pe ţărmul mărilor... Dar, vezi d-ta, pădurea te sperie, te înnebuneşte...

Egor începu să râdă. Făcu un pas în odaie. Lumina lămpii îi cuprinse din nou întreaga figură.

— Fireşte, nu e greu de înţeles, continuă d-l Nazarie. Pădurea te sperie chiar pe d-ta, care eşti tânăr luminat, fără superstiţii. E o groază de care nu scapă nimeni. Prea multe vieţi vegetale şi prea seamănă mult arborii bătrâni cu oamenii, cu trupuri omeneşti mai ales...

— Să nu crezi că m-am depărtat de fereastră pentru că mi-a fost frică, spuse Egor. M-am depărtat pentru că voiam să-mi aprind o ţigară. Acum viu din nou lângă d-ta...

— Nu e nevoie. Te cred. Nu-ţi poate fi frică chiar de un parc de salcâmi, spuse d-l Nazarie întorcându-se în cameră şi aşezându-se pe canapea. Dar ce ţi-am spus eu e adevărat. Dacă n-ar fi fost Dunărea, oamenii din părţile acestea ar fi înnebunit. Oamenii de acum două-trei mii de ani, se-nţelege...

Egor îl privea eu multă mirare. "E din ce în ce mai interesant profesorul. Încă două ceasuri, şi-mi va recita poezii cu capete de morţi"...

— Uitam să te întreb, începu din nou d-l Nazarie. Cunoşti de mult pe gazda noastră?

— Cunosc numai pe duduia Sanda şi încă nu prea de mult, de vreo doi ani. Avem câţiva prieteni comuni. Pe d-na Moscu am cunoscut-o numai când am venit aici, acum câteva zile.

— Mi se pare foarte obosită, spuse d-l Nazarie. Egor clătină din cap. Era totuşi amuzantă seriozitatea cu care vorbea profesorul; parcă i-ar fi comunicat o taină, o observaţie pe care numai el ar fi putut-o face. "Îmi spune asta tocmai mie, care mă trudesc de atâtea zile să-i memorez zâmbetul..."

— Eu am căzut aici oarecum din întâmplare, adăugă d-l Nazarie. Am fost invitat prin prefect; pare a fi un prieten vechi al familiei. Dar am început să mă simt prost; oare nu-i deranjăm noi?! Am impresia că d-na Moscu e destul de bolnavă...

Egor vorbi ca şi cum s-ar fi scuzat: nici el n-a voit să rămână mai mult, dându-şi seama din prima zi cât de obosită e gazda. Dar ceilalţi musafiri nu păreau prea impresionaţi de slăbiciunea d-nei Moscu. Poate o cunoşteau mai demult şi se obişnuiseră cu ea. Sau poate nici boala nu e atât de gravă; câteodată, mai ales dimineaţa, d-na Moscu urmăreşte cu vioiciune orice discuţie.

— Parcă puterile ei se duc o dată cu ale soarelui, adăugă Egor cu oarecare solemnitate, după o scurtă pauză. Seara e foarte obosită; uneori cade într-o letargia cu atât mai stranie, cu cât îşi păstrează acelaşi zâmbet şi chiar aceeaşi mască.

D-l Nazarie vedea foarte clar ochii ei larg deschişi, cu pupilele reci, inteligente; vedea de asemenea zâmbetul care îi lumina toată faţa şi care te putea păcăli atât de bine. Nu, pictorul se înşală vorbind de masca d-nei Moscu; nu e o mască, e o figură vie, concentrată, foarte atentă chiar; în

orice caz, zâmbetul o face prezentă, ca şi cum te-ar asculta cu toată fiinţa, ar fi vrăjită de cuvintele pe care le rosteşti. La început, o asemenea atenţie aproape te intimidează, te face să roşeşti. Îţi dai însă repede seama că n-a ascultat nimic, că poate nici nu ţi-a auzit cuvintele. Ţi-a urmărit tot timpul gesturile, buzele ţi le-a văzut vorbind şi ştie când să te întrerupă.

— Asta e extraordinar! spuse d-l Nazarie continuându-şi gândul. Ştie când să te întrerupă, când să-ţi spună câte un cuvânt, ca să-ţi amintească de ea, să nu te turbure din cale-afară tăcerea ei...

Egor îl asculta cu mai multă mirare ca la început. Încă nu se obişnuise să-l socotească prea inteligent şi cu atât mai puţin sensibil. "Are virtuţi de artist, îşi spuse. Şi cu toate acestea e atât de timid, atât de necioplit"...

— Nu cumva exagerăm puţin? întrebă el, ridicindu-se de pe scaun şi începând să se plimbe prin odaie. Poate că nu e decât o extenuare cronică, dacă există cumva un asemenea termen.

— Nu există, spuse d-l Nazarie, dând fără să vrea cuvintelor o nuanţă ironică. O extenuare cronică, asta ar însemna o moarte oprită pe loc...

Nu-i plăcură ultimele cuvinte şi se ridică şi el de pe canapea, încercând să se plimbe. Simţi aceeaşi sudoare rece în spate. Privi încruntat spre canapea, ca şi cum ar fi vrut să se convingă de realitatea ei modestă, de indiferenţa ei fizică. O privi încruntat, furios mai mult pe sine, pe nervii săi cu închipuiri copilăreşti.

— În orice caz, vorbi Egor la capătul celălalt al camerei, exagerăm şi noi, suntem prea sensibili. Nu vezi cum se poartă cu ea copiii, mai ales fetiţa cea mică?

Se opri lângă uşă, de parcă ar fi ascultat ceva. Vreo slugă care încearcă uşile, să vadă dacă sunt încuiate sau caută ceva pe coridor. Cu pas atent, uşor şi cu atât mai plicticos cu cât mai mult îl ghiceşti decât îl auzi. Acum o foarte uşoară trosnitură de podea, şi apoi aştepţi, şi nu se mai aude nimic, câteva clipe, câteva clipe foarte lungi. Sluga păşeşte cu răsuflarea ţinută, în vârful picioarelor, să nu te trezească din somn. "Ţărani idioţi, îşi spuse Egor exasperat că zgomotul pierise, mai bine ar călca de-a binelea, să-l auzi tot timpul.”

— Mi s-a părut că umblă cineva pe coridor, vorbi Egor începând iar să se plimbe. Mâine am să pun la uşa mea un anunţ: "Rog călcaţi cu toată talpa pe coridor.”Altminteri te enervează; parcă ai aştepta să te calce hoţii... E drept că hoţii n-ar pătrunde atât de uşor până aici, adăugă el râzând. Dar, oricum e enervant...

D-l Nazarie se apropiase de balcon. Îşi aplecă din nou capul în întuneric.

— Nopţile au rămas tot atât de calde, spuse Egor. Am fi putut sta în parc în loc să ne închidem aici.

Observă că profesorul nu-i răspunde şi se trase încet în cameră. "E gânditor, filozofează poate despre Dunăre, îşi spuse Egor înveselit deodată. Dar în fond ce afirmă el nu e lipsit de o oarecare logică; un fluviu, o apă mare, cu malurile largi, primitoare...”. Văzu în aceea clipă cât e de frumoasă Dunărea, cât e ea de sigură, de bărbătească. Ar fi vrut să fie departe, pe puntea unui yacht care să suie încet apele fluviului, întins pe un *chaise-longue*, ascultând radio sau înconjurat de oameni tineri. Te plictiseşti repede fără tineret, fără zgomote în jurul tău. Viaţă, prezenţă, fără asta... Întoarse capul, enervat. I se părea că nu e singur în odaie, că îl priveşte cineva insistent; simţise cu precizie sfredelul unei priviri înapoia lui şi asemenea senzaţii îl plictiseau întotdeauna. Şi cu toate acestea era singur. Profesorul întârzia pe balcon. "Puţin cam nepoliticos din partea lui, se miră

Egor. Sau poate nu se simte bine şi ar trebui să-i spun ceva, să-l ajut”. Făcu câţiva paşi spre balcon. D-l Nazarie îl întâmpină cu un obraz luminat.

— Mă ierţi că am rămas afară, spuse. Mi-era teamă să nu ameţesc, încep să cred că sunt într-adevăr obosit. Locurile astea nu-mi priesc...

— Poate nu-mi priesc nici mie, vorbi râzând Egor. Dar asta n-are nici o importanţă. Important e faptul că nu-ţi pot oferi nimic, decât un coniac.

— Altădată te-aş fi refuzat. Astăzi însă, trebuie să găsesc ceva împotriva cafelei pe care am băut-o din nebăgare de seamă. Dacă îmi pierd noaptea cu insomnie, mâine nu mai sunt bun de nimic...

Egor deschise trusa de călătorie, scoase la iveală o sticlă de curând începută şi alese din dulap două pahare mari de apă. Turnă cu grijă un deget de coniac, pe fund.

— Nădăjduiesc că asta aduce somn, spuse domnul Nazarie, golind dintr-o sorbitură paharul.

Îşi apucă apoi faţa în palme şi începu să şi-o frece, parcă ar fi fost strivită. L-a băut ca pe ţuică, gândi Egor. El începu să soarbă coniacul cu multă desfătare. Alcoolul adusese o altă atmosferă în cameră: cordială, băieţească, stenică. Nu mai simţea nici o privire streină acum. Se aşezase comod pe scaun şi mirosea aburul nevăzut din gura paharului. Un miros binecunoscut, care îi amintea de atâtea ceasuri luminoase, confortabile, petrecute cu prietenii sau cu anumite femei. "E bine venit alcoolul”, îşi spuse el.

— Ia dă-mi o ţigară, se rugă în clipa aceea profesorul, încă roşu şi sugrumat. Poate să am mai mult noroc.

Fumă, într-adevăr cu oarecare izbândă. Egor umplu din nou paharele. Se simţea mult mai bine dispus, cu poftă de pălăvrăgeală. "Dacă ar fi fost şi Sanda, dacă ar fi avut puţină imginaţie... Ce bine am fi petrecut stând la taifas pe o noapte ca asta, cu un om amuzant ca profesorul, cu o sticlă de coniac alături. În fond de asta vine omul la ţară, să se asculte mai bine unul pe altul. La Bucureşti, nu te ascultă nimeni".

— Pe ăsta să-l bei fără grabă, domnule profesor, glumi Egor.

Avea poftă de vorbă, de mărturisiri.

— Am uitat să te întreb cum faci descoperirile arheologice, spuse el.

— Simplu, începu profesorul, foarte simplu...

Dar se opri, sugrumat. Se priviră o clipă în ochi, adânc, fiecare încercând să înţeleagă dacă şi celălalt a simţit acelaşi lucru, acelaşi început de groază şi apoi apucară aproape deodată paharele cu coniac şi le sorbiră dintr-o înghiţitură. Profesorul nu-şi mai strivi faţa în palme. Dimpotrivă, de data aceasta alcoolul îi făcuse bine. Nu cuteză totuşi să-l întrebe pe Egor; ghicise din privirile lui că avusese aceeaşi penibilă impresie, aceeaşi dezgustătoare groază. Să simţi cum cineva se apropie de tine şi se pregăteşte să te asculte, cineva pe care nu-l vezi, dar a cărui prezenţă o simţi în bătaia sângelui şi o recunoşti în sclipirea ochilor vecinului tău...

Amândoi se pregătiră să vorbească despre altceva. Egor căută repede un subiect, un pretext. Ceva foarte departe de camera aceasta, de ceasul de faţă. Câteva clipe, mintea nu putea descoperi nimic. Înţepenise. Şi nici măcar nu îi era frică. Atunci, simţise ceva care nu se putea asemăna cu nimic. Un dezgust monstruos, amestecat cu groază. Câteva clipe numai. A fost destul să pună mâna pe pahar şi să golească deodată un deget de coniac pentru ca totul să se limpezească.

— Aţi fost vreodată la Marsilia? întreba el brusc, apucând sticla şi turnând din nou în pahare.

— Am fost, cam demult, răspunse repede profesorul, imediat după război. Lucrurile s-au mai schimbat de atunci...

— Este acolo un bar, chiar lângă hotelul Savoy, continuă volubil Egor, îi spune *L'étoile marine*. Îmi aduc foarte bine aminte, aşa îi spune. Acolo e obiceiul că, dacă îţi place coniacul, să începi să cânţi...

— Excelentă idee! spuse profesorul. Dar eu n-am voce...

Egor îl privi cu dispreţ: "Îi e frică să cânte, îi e ruşine." Duse paharul la nări şi îl mirosi cu putere. Sorbi o înghiţitură, apoi îşi aplecă puţin capul pe spate şi începu, tărăgănat:

Les viellles de notre pays
Ne sont pas vieilles moroses,
Elle portent des bonnets roses...:

III

Domnul Nazarie auzi câteva bătăi în uşă şi se hotărî să se trezească de-a binelea. De o jumătate de ceas se lupta cu somnul. Deschidea ochii, simţea înviorarea dimineţii, lumina crudă din odaie, apoi adormea iar. Un somn uşor, întrerupt, dar cu atât mai balsamic. Parcă ar fi prelungit o beatitudine pe care anevoie ar mai fi putut-o redobândi. Cu cât rezistenţa era mai tenace, cu atât alunecarea în somn era mai balsamică. Încă o clipă, încă una... Parcă în adâncul somnului stăruia necontenit vie certitudinea că fericirea aceasta e efemeră, că în curând se va desprinde din acea dulce plutire şi va fi zvârlit întreg în lumina de afară. Bătăile în uşă îl treziră într-adevăr definitiv..

— Săru' mâna!...

O femeie aproape bătrână intră în odaie cu laptele.

— E târziu, cred că e foarte târziu, spuse d-l Nazarie. Femeia zâmbi şi-i ocoli privirile.

Domnul Nazarie îşi frecă fruntea. Îl durea puţin capul şi îşi simţi gura amară. Îl cuprinse deodată părerea de rău că întârziase atâta în pat. Beatitudinea din care se dezlipise atât de greu i se păru acum dezgustătoare. Se simţea, în acelaşi timp, obosit, trist, deznădăjduit, fără nici un motiv, cum se simţea întotdeauna când e deştepta întâia oară într-o odaie streină. Un mare şi neînţeles gol lăuntric; zădărnicia zădărniciilor... Dar îşi aduse aminte de paharele cu coniac pe care le băuse noaptea, şi furia împotriva lui însuşi crescu. Aşa, să bei fără nici un sens, să-ţi macini timpul cu un pierde-vară...

— Dacă vreţi apă caldă, conaşule, spuse femeia.

Nu, în nici un caz apă caldă. Domnul Nazarie simţea nevoia să se pedepsească într-un fel, să se chinuie. Cu ce plăcere se va spăla pe corp cu apa aceea rece...

Femeia închise uşa şi d-l Nazarie sări din pat cu zgomot. Ameţeala şi uşoara durere de cap stăruiau. Îşi umplu ligheanul cu apă rece şi începu să se spele. Întâmplările de astă-noapte ieşeau la iveală una câte una. Îi venea să râdă. Ce imbecile năluciri, ce frică fără rost! E suficient să priveşti puţin în jurul tău, lumina asta, răcoarea asta de toamnă, laptele ăsta fierbinte, cu aburi curaţi şi blânzi, ca să-ţi dai seama de nevrednicia tuturor închipuirilor. "Şi nici măcar n-am învăţat să fumez, îşi spuse d-l Nazarie în oarecare ironie," îmbrăcându-se. Se aşeză apoi la masă şi sorbi ceaşca cu

lapte până în fund, fără să se atingă de dulceaţă şi de unt. Rupse un colţ de pâine prăjită şi se pregăti să-şi termine toaleta, ronţăind. "Masa de aseară n-a fost faimoasă, îşi aminti el. Dacă nu m-aş fi intoxicat cu coniac, aş fi avut azi o foame de lup. Masa n-a fost faimoasă şi asta au observat toţi. Friptura mirosea a oaie, zarzavatul era opărit. Noroc de mămăliga cu brânză şi smântână. Zâmbi privindu-se în oglindă. Am uitat să mă rad. Poate de aceea m-a întrebat de apa caldă. Acum e prea târziu, am să mă rad tot atât de bine şi cu apă rece..." Fără grabă, îşi scoase din valiză aparatul de ras şi începu să se săpunească. O melodie tristă, lentă îi coborî încet din amintire. Câteva clipe, cântecul pluti inform, zbătându-se, pierzându-se şi înfiripându-se din nou:

Les vieilles de notre pays...

"Asta cânta Egor azi-nopte," îşi aminti el cu plăcere, îşi aminti şi împrejurarea care îl făcuse pe pictor să cânte. "Simţise şi el acelaşi lucru," îşi spuse d-l Nazarie zâmbind. Cu ce uşurinţă zâmbea acum, cât de depărtată şi de ridicolă i se părea acum scena de azi-noapte. Se săpunea cu mai multă voie bună. "Şi cu toate acestea, mi s-a părut că m-ascultă cineva. Îmi aduc foarte bine aminte. Şi la masă... Atunci a fost ceva mai grav, într-adevăr a fost ceva mai grav." Dar e atâta lumină în odaie, atâta certitudine în pereţii albi, în fragmentul de cer clar pe care îl vede în oglindă, în mirosul de săpun pe care îl simte învăluindu-i faţa...

D-l Nazarie îşi fixează lama cu atenţie; fiecare gest îi face plăcere, fiecare lucru pe care îl apucă în mână. Începe să se radă frumos, privindu-se în oglindă, micşorându-şi gura şi încercând să facă gestul acesta cu graţie, nu cumva buzele rotunjite prea brutal să strice simetria feţei.

D-l Nazarie îşi petrecu dimineaţa plimbându-se la întâmplare peste câmpuri. Gândurile nu-i erau deloc la preistorie. De altfel, nimic nu-l făcea să nădăjduiască vreo săpătură cu noroc în aceste şesuri prea întinse, prea monotone. În partea de miazănoapte a conacului, spre sat, începeau movilele, dar d-l Nazarie apucase voit în direcţia potrivnică. Era încă atât de frumos pe aici înaintea arăturilor de toamnă. Nici un nor, nici o umbră pe tot cuprinsul şi totuşi soarele nu era obositor, paseri necunoscute se avântau în văzduh, se auzeau cosaşi şi greieri. O imensă linişte, vie, neîncremenită. Chiar pasul omului se topea în masa aceea muzicală de sunete mici care alcătuiau laolaltă liniştea şi singurătatea câmpiei. "Glorioasa câmpie munteană, sublinie d-l Nazarie. Încă două-trei săptămâni şi vacanţa e definitiv încheiată. Bucureştii, examenele studenţilor, cabinetul de lucru. Cel puţin dacă am izbuti să sfârşim cu bine la Bălănoaia"...

Se întoarse la conac cu puţine minute înainte de ora mesei. Întâlni pe Simina, plimbându-se singură prin parc.

— Bună dimineaţa, duduie! îi spuse el cordial.

— Bună dimineaţa, domnule profesor, răspunse fetiţa zâmbind. Aţi dormit bine?... Are să vă întrebe şi mama acelaşi lucru, dar voiam să vă întreb întâi eu... Zâmbetul i se transformă pe nesimţite într-un râs scurt, tăcut. Profesorul nu-şi putea lua ochii de pe figura ei neasemuit de frumoasă. Parcă ar fi fost o păpuşă; o frumuseţe atât de perfectă, încât părea artificială. Chiar şi dinţii erau prea strălucitori, părul prea negru, buzele prea roşii.

— Am dormit admirabil, duduiţă, spuse d-l Nazarie apropiindu-se de ea şi încercând să-i treacă mâna prin bucle.

E într-adevăr un copil-minune. Dar, ajuns cu palma deasupra capului fetiţei, îi fu deodată teamă s-o mângâie. Îl intimida zâmbetul ei. Îşi retrase mâna cu stângăcie. Simina nu mai e un copil; nouă ani, aşa i-au spus aseară, dar câtă feminitate în mersul ei, câte farmece în gesturile ei mici şi rotunde.

— Nu l-aţi ţinut pe d-l Egor de la lucru azi-noapte? întrebă şiret Simina, încreţindu-şi foarte uşor fruntea.

Domnul Nazarie nu încercă să-şi ascundă mirarea. Dimpotrivă, se bucura că are un prilej să laude fetiţa, să se arate păcălit de şiretenia ei şi astfel să se împrietenească mai bine.

— Dar de unde ştii mata c-am fost la d-l Egor azi-noapte? întrebă el.

— Mi-am închipuit, începu să râdă.

Profesorul rămăsese în faţa ei, înalt, stânjenit. Simina se reculese repede.

— Întotdeauna când se întâlnesc doi musafiri, spuse ea, se adună într-o cameră. Şi camera domnului Egor e cea mai frumoasă. Acolo vin de obicei musafirii...

Nu-şi spusese gândul întreg. Îşi reluă zâmbetul ei de copil victorios şi se apropie un pas de d-l Nazarie.

— Dar eu cred că nu e bine, adăugă în şoaptă. D-l Egor lucrează. Ar trebui lăsat singur noaptea...

Cu ultimul cuvânt spus, faţa îşi pierduse zâmbetul. Era severă, rece, poruncitoare. D-l Nazarie se simţea mai intimidat acum.

— Fireşte, fireşte, bâlbâi el. S-a întâmplat o dată, asta n-are să se mai întâmple de aici înainte...

Simina îl privi o clipă în ochi, prea fix, aproape obraznic, apoi, fără să mai adauge vreun cuvânt, îşi smuci trupul tot de lângă profesor şi se-ndreptă către parc.

"Probabil că ştie ceva despre care eu nu ştiu nimic, gândi domnul Nazarie. Nu cumva se pregăteşte un complot împotriva lui Egor? Întâlniri noaptea, în parc, plimbări sentimentale — aşa încep de obicei... Simina e, fără îndoială, confidentă."

D-l Nazarie intră în odaie să-şi spele mâinile înainte de masă. "Dar e destul de stupid să laşi o fetiţă să înţeleagă asemenea lucruri, îşi continuă el gândul. Un copil atât de sensibil ca Simina..."

Coborî grăbit şi se îndreptă de-a dreptul spre sufragerie. Auzise clopotul. Fusese de altfel informat de acest obicei al casei: cinci minute după sunarea clopotului masa se serveşte, cu orice număr de persoane. În sufragerie erau adunaţi toţi, afară de Simina.

— Cum a dormit d-l profesor? întrebă doamna Moscu.

Parcă nu arăta atât de obosită în dimineaţa aceasta. Era îmbrăcată într-o rochie fumurie, cu guler roz-pal. Părea într-adevăr mai tânără, mai înviorată. Braţele goale se avântau acum cu mai multă graţie, înclinându-se arcuit, fragede.

— Aţi dormit într-adevăr bine? întrebă şi Sanda, trudindu-se să-şi ascundă mirarea.

Jupâneasa se oprise lângă uşă, ascultând. Privea în jos, cu mâinile la spate, ca şi cum ar fi aşteptat un ordin, dar asculta şi ea cu o egală curiozitate.

— Am dormit cât se poate de bine, răspunse d-l Nazarie. La început m-am temut de o insomnie, dar domnul Paşchievici a fost atât de drăguţ...

Se întoarse cu faţa spre el. Egor zâmbea, jucându-se cu cuţitaşul de

tăiat pâinea. "Aşadar, a povestit tot, gândi d-l Nazarie. A povestit probabil cum ne-am îndopat cu alcool amândoi şi poate alte lucruri hazlii despre mine..."

— Cred că v-a spus domnul Paşchievici... adăugă el.

— Nu prea aveam ce să spun, îi întrerupse Egor.

D-l Nazarie îşi dete de-abia acum seama că Egor n-ar fi putut povesti cu de-amănuntul întâmplările din noaptea trecută. I-ar fi fost ruşine de el. Fără îndoială că acum i se par ridicole nălucirile de azi-noapte, dar tot nu trebuiesc povestite altora. Îl privi în ochi. Egor părea că nu înţelege nimic, că nu-şi aminteşte nimic. "Îi e ruşine, gândi d-l Nazarie; cum mi-a fost şi mie."

Simina intră de-abia atunci în sufragerie. Se grăbi să se aşeze pe scaunul din dreapta d-nei Moscu, după ce mai întâi privi circular pe toţi.

— Unde ai fost, domnişoară? o întrebă Egor.

— Am vrut să văd dacă au venit scrisori...

Sanda începu să zâmbească. Ar fi trebuit totuşi să-i facă observaţii. Evident, nu în faţa musafirilor, dar ar trebui să o certe într-o zi pentru toate minciunile fără rost pe care le spune...

Ridică ochii din farfurie, puţin speriată. Cineva mânca cu atâta poftă, încât zgomotul fălcilor stăpânea, întreaga încăpere. Parcă se făcuse deodată o tăcere nefirească în sufragerie şi nu se auzea decât zbaterea fălcilor. Mânca d-na Moscu. Sanda se îngălbeni. De foarte multe ori d-na Moscu îşi uita complet de sine în timpul meselor şi mânca cu poftă, dar niciodată nu atinsese o asemenea voracitate. Nu mai vorbea nimeni. Ascultau cu toţii, stingheriţi.

— *Maman!* o strigă Sanda.

D-na Moscu continua să mănânce, cu bărbia aproape rezemată de piept. Sanda se aplecă peste masă şi o mai strigă încă o dată, fără rezultat. "Are să i se facă rău!" îşi spuse, îngrozită. Egor se prefăcu că nu observă nimic. D-l Nazarie privea înspăimântat, cu coada ochiului. Numai Simina părea liniştită, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat nefiresc.

Îşi aşeză mâna pe braţul d-nei Moscu uşor, şi îi spuse:

— Am visat azi-noapte pe tanti Christina, mamă!

D-na Moscu se opri din mestecat, surprinsă.

— Ştii că şi eu o visez de câteva nopţi întruna? Ce vise ciudate!...

Aşeză cuţitul şi furculiţa corect, pe marginea farfuriei şi se întoarse spre musafiri. Domnul Nazarie tresări când presimţi gestul; se temea să privească o faţă care se deşteptase chiar atunci din inconştienţă (căci altfel nu-şi putea explica barbaria cu care mesteca, puţine minute înainte, d-na Moscu). Avu totuşi o adevărată surpriză întâlnind o figură liniştită şi inteligentă. Fără îndoială că d-na Moscu nici nu-şi mai amintea — dacă întâmplător îşi dăduse seama — de scena penibilă de adineauri.

— D-stră o să zâmbiţi, d-le profesor, vorbi ea, dar vă mărturisesc că visele sunt lumea mea cea de a doua.

— Nu zâmbesc deloc, scumpă doamnă, se grăbi să spună d-l Nazarie.

— Mama înţelege însă altceva prin această a doua lume, interveni Sanda, fericită că se trecuse atât de uşor peste un incident penibil. Altceva, în orice caz, decât spune înţelesul cuvintelor.

— M-ar interesa foarte mult să ştiu, vorbi d-l Nazarie. Lucrurile acestea sunt întotdeauna fascinante.

D-na Moscu aprobă, clătinând capul cu fervoare.

— Vom sta o dată de vorbă, şopti ea. Dar nu acum, fireşte. Se întoarse

repede spre Simina. Cum ai visat-o, Simina?

— A venit la mine la pat şi mi-a spus: "Numai tu mă iubeşti, Simino!" Era îmbrăcată cu rochia roz, cu umbreluţă...

— Aşa vine ea întotdeauna, vorbi d-na Moscu emoţionată.

— Spunea de Sanda, adăugă Simina, "Sanda începe să mă uite. E domnişoară mare acum." Aşa mi-a spus. Şi mi s-a părut că plânge. Mi-a cerut mâna să mi-o sărute.

— Aşa face ea, spuse d-na Moscu. Îţi cere mâna sau braţul să ţi-l sărute.

Toţi ascultaseră tăcuţi. Sanda zâmbea batjocoritoare, privind pe furiş spre soru-sa. "Ar trebui s-o dezvăţ o dată de obiceiul ăsta prost", îşi spuse. Apoi izbucni brusc:

— De ce minţi, Simina?! Sunt sigură că n-ai visat pe nimeni, cu atât mai puţin pe tanti Christina.

— Nu mint, vorbi calm Simina. Aşa mi-a spus. Îmi aduc foarte bine aminte ce mi-a spus despre tine: "Sanda începe să mă uite". M-am uitat în ochii ei atunci şi mi s-a părut că plânge...

— Minţi! repetă, mai tare, Sanda. N-ai visat nimic!

Simina o privi surprinsă, drept în ochi, după obiceiul ei. Apoi gura severă i se rotunji într-un zâmbet ironic.

— Poate că n-am visat, spuse ea încet, şi se întoarse spre maică-sa.

Sanda îşi muşcă buzele. S-a făcut şi obraznică, nu se mai teme nici de musafiri. Îl văzu atunci, parcă pentru prima dată, pe Egor şi un val fierbinte de dragoste o pătrunse. Ce bine că nu e singură, că e alături de cineva care ar putea-o iubi, ar putea-o ajuta.

— Dar de unde cunoaşte micuţa noastră Simina pe mătuşa Christina? întrebă, în mijlocul tăcerii, d-l Nazarie. Bănuiesc că a murit tânără...

Dna Moscu întoarse repede faţa spre profesor. Niciodată nu o văzuse d-l Nazarie atât de însufleţită.

Emoţia, nerăbdarea, aducerile-aminte îi şterseră chiar zâmbetul ei nelipsit. Egor o observă cu mirare şi cu un început de teamă — căci ochii îi erau lichizi şi lumina lor avea câteodată densitatea nefirească a unei lupe.

— Nimeni nu cunoaşte pe Christina, vorbi d-na Moscu după o lungă răsuflare. Nici Sanda, nici Simina. Sanda s-a născut în cel dintâi an de război, nouă ani după moartea Christinei... Dar avem un portret în mărime naturală al Christinei, l-a pictat Mirea. Copiii o ştiu după portretul acela...

Se opri brusc, cu fruntea plecată. D-l Nazarie încercă să rupă tăcerea. Ar fi fost într-adevăr penibil să amuţească aşa, cu toţii.

— A murit tânără?... întrebă el.

— Nu avea decât douăzeci de ani, spuse Sanda repede, ca să evite răspunsul d-nei Moscu. Era cu vreo şapte ani mai mare ca mama.

Dar d-na Moscu părea că n-auzise nimic. Continuă, cu un glas mai scăzut, parcă se pregătea să se predea aceleiaşi oboseli obişnuite ei:

— A murit în locul meu sărăcuţa. Pe mine m-au trimis la Caracal, cu fratele meu, iar ea a rămas la moşie. Asta a fost în 1907. Şi au omorât-o...

— Aci? întrebă d-l Nazarie, accentuând cu teamă cuvântul.

— Venise de la Bălănoaia aici, interveni Sanda. Moşia era pe atunci întinsă, ştiţi, înainte de expropriere... E aşa de greu totuşi de înţeles... căci o iubeau toţi ţăranii...

Egor începu să se simtă prost. Mai ascultase o dată aceeaşi povestea şi parcă nu întocmai. Anumite amănunte le afla pentru întâia oară acum, altele — mult mai semnificative — fuseseră lăsate la o parte.

Căută ochii Sandei şi întâlni aceleaşi priviri preocupate, irizate, alergând de la d-na Moscu la Simina. Parcă s-ar fi temut să nu se adauge ceva.

— Să luăm cafeaua pe verandă, spuse brusc Sanda, ridicându-se de la masă.

— Nu mă îndoiesc că a fost o lovitură grea, crezu de cuviinţă d-l Nazarie să consoleze pe gazdă.

Dar d-na Moscu dăduse din cap foarte afectuos, parcă i s-ar fi adresat o foarte comună mulţumire, aşa cum obişnuiesc toţi musafirii să rostească ridicându-se de la masă.

Cafeaua se servi pe verandă. Începea o după-amiază sticloasă de septembrie; cerul era neverosimil de albastru şi arborii părea că au crescut nemişcaţi de la începutul lumii.

"Aş putea încerca acum", îşi spuse Egor. Într-adevăr, trecând prin sufragerie, simţise foarte aproape de el coapsa Sandei. Îi luase atunci braţul, prieteneşte, şi fata se supusese tremurând. Străbătuse până la el emoţia şi aşteptarea bine cunoscută. Trupul fetei se alăturase de al lui câteva clipe, apoi se despărţise brusc — şi în acest gest de spaimă Egor întrevăzu cele mai sigure nădejdi. Dar trebuia să încerce mai mult, să-i vorbească. Se apropie de ea, cu ceaşca de cafea în mână.

— Ce faci în după-amiaza aceasta, duduie Sanda?... întrebă el.

— Îţi voi cere voie să te însoţesc în parc, să te văd pictând, spuse fata zâmbind.

Egor începu să râdă. Se pregătea să-i răspundă în glumă, dar întâlni alături obrazul sever al Siminei. Fetiţa îl privea atent, parcă s-ar fi trudit să înţeleagă ceva care se întâmplă fără ştirea ei.

— D-le Egor, se auzi atunci glasul d-nei Moscu, d-ta ai văzut portretul Christinei? Mi s-a spus că e cea mai bună operă a lui Mirea.

— Dacă Mirea poate avea opere bune... adăugă ironic pictorul.

— De ce vorbeşti aşa înainte de a-l fi văzut? îl întrebă nervos Sanda. Sunt sigură că are să-ţi placă.

Egor nu înţelese asprimea glasului ei. Rămăsese cu ceaşca cu cafea în mână, între cele două surori.

Nu ştia ce-ar mai putea răspunde. "Am făcut o gafă, îşi spuse el. Când vrei să cucereşti o fată de boier, nu trebuie să fii intransigent în artă. Criteriile estetice nu sunt întotdeauna cele mai bune"...

— Orice pictor mediocru poate face o capodoperă dacă se poate uita o clipă pe sine, rosti sentenţios d-l Nazarie.

— Mirea a fost un pictor foarte mare, vorbi d-na Moscu. Mirea a fost o culme a artei româneşti. Ţara se poate mândri cu el...

D-l Nazarie roşi, stânjenit. Mai ales că d-na Moscu se sculase brusc şi-i invitase pe toţi, cu un gest înfrânt, să vadă tabloul. Nici Sanda, nici Simina nu erau mai calme. "Tot ce se atinge de domnişoara Christina le este într-adevăr sacru, îşi spuse Egor. În fond, nu e un sentiment mediocru ăsta. Să iubeşti şi să sfinţeşti o moartă, chiar în icoanele ei cele mai triviale". Îşi aduse aminte de *Daphne Adeane.* "Am să-i vorbesc de ea Sandei, îşi propuse el reconfortat. E un lucru frumos ce face Sanda; dragostea şi orgoliul ei pentru mătuşa Christina e un lucru splendid." Chiar şi pe mica Simina o scuza acum, în gând, Egor. Sunt nişte făpturi de elită, prea sensibile. M-am purtat ca un dobitoc.

— E cam deranjat aici, spuse Sanda, deschizând o uşă masivă, albă. E un salon în care nu prea intrăm...

Toţi simţiră de la început aceasta. În odaie mirosea a sulfină şi a aer închis. Era parcă mai răcoare, dar o răcoare melancolică şi artificială. Egor îşi căută tovarăşul. D-l Nazarie păşise încet, încercând parcă să-şi ceară scuze cu modestia lui, silindu-se să nu facă zgomot, să nu fie observat. În urma profesorului venea Simina. Venea cea din urmă. Figura îi era luminată de o emoţie solemnă, care îi dădea o paliditate feminină, nefirească pe obrazul ei de copil. "Sunt într-adevăr extraordinar de sensibile fetele astea", îşi spuse Egor.

— Domnişoara Christina! exclamă d-na Moscu. Aşa îi spuneau toţi pe aici...

D-l Nazarie simţi teroarea ca o gheară apăsându-i pieptul. Domnişoara Christina zâmbea din portretul lui Mirea, parcă l-ar fi privit într-adins pe el. Era o fată foarte tânără, îmbrăcată într-o rochie lungă, cu talia subţire şi înaltă, cu buclele negre lăsate pe umeri.

— Ce spui, domnule pictor? întrebă Sanda.

Egor rămăsese departe de portret. Se trudea să-şi dea seama de unde izvora în sufletul său atâta melancolie şi oboseală, în faţa acestei fecioare care îl privea în ochi, zâmbindu-i cu familiaritate, parcă l-ar fi ales numai pe el din tot grupul, să-i spună numai lui de nesfârşita ei singurătate. Plutea mult dor şi multă jale în ochii domnişoarei Christina. Zadainic îi zâmbea ea familiar, zadarnic îşi strângea cu mâna umbreluţa albastră şi îşi ridica pe furiş o sprânceană, parcă l-ar fi invitat să râdă şi el de pălăria ei prea mare şi prea încărcată, pe care, fireşte, n-o poate suferi, dar a pus-o pentru că aşa i-a cerut mama ("Nu stă bine unei domnişoare să pozeze decât desăvârşit îmbrăcată!"). Domnişoara Christina suferea în nemişcarea ei. "Să-şi fi dat ea seama că va muri atât de repede?" se întrebă Egor.

— Atunci îţi place, adăugă triumfătoare Sanda. Dacă nu spui nimic, înseamnă că-ţi place...

— Cu un asemenea model, nu se putea face decât o capodoperă, vorbi liniştit Egor.

Domnişoarei Christina îi sticliră o clipă ochii mai viclean. Egor îşi puse mâna pe frunte. Ce straniu miros în camera aceasta. Nu cumva o fi chiar camera ei? Cu coada ochiului privi spre celălalt perete. D-na Moscu îi spusese că e un salon, dar se afla acolo, în colţ, un pat mare, alb, cu perdeluţe. Ridică încă o dată privirile spre portret. Domnişoara Christina îi urmărise toate mişcările. Egor citea bine în ochii ei; îl văzuse când a descoperit patul şi n-a roşit; dimpotrivă, continuă şi acum să-i susţină privirea, oarecum provocatoare. "Da, asta e camera mea de fată şi acolo e patul meu, patul meu virginal" — parcă îi vorbeau ochii domnişoarei Christina.

— Ce spui, d-le profesor?! întrebă din nou Sanda.

D-l Nazarie rămăsese încremenit de cum dăduse cu ochii de portret. La început i s-a părut că vede din nou nălucirea din noaptea trecută, chipul acela de abur; care se apropiase atunci, la masă, de umerii d-nei Moscu. Teroarea îl împietrise. Dar îl deşteptase din spaimă Simina, care trecu lângă el şi îl privise mirată, bănuitoare.

— Mi se pare un lucru extraordinar, vorbi apăsat d-l Nazarie.

Se liniştise. O linişte nefirească, un început de nesimţire. Mirosea ciudat în odaie; nu a mort, nici a rai sau a flori funerare, ci un miros de tinereţe oprită pe loc, oprită şi conservată aici, între patru pereţi.

O tinereţe de-acum multă vreme. Parcă soarele nu trecuse prin această odaie şi timpul nu măcinase nimic. Nimic nu părea premenit, schimbat de când murise domnişoara Christina. Mirosul acesta e parfumul tinereţii ei, resturi miraculos păstrate din apa ei de colonie, din aburul trupului ei. D-l Nazarie înţelegea acum toate lucrurile acestea mici şi stranii. Se mira singur de uşurinţa cu care le înţelege şi de graba cu care le acceptă.

— ...Un lucru într-adevăr extraordinar, adăugă el, privind din nou tabloul.

Dar nu era aceeaşi nălucire din sala de mâncare. O foarte mare asemănare, fireşte. Domnişoara Christina seamănă mult cu d-na Moscu, seamănă şi cu Simina. Dar chipul ei poate fi privit în linişte. Doar în cele dintâi clipe l-a înspăimântat. I s-a părut atunci că revede nălucirea. I s-a părut, numai; căci *cealaltă* răspândea o teroare deznădăjduită, pe care portretul nu o avea. Oboseala şi tristeţea odăii veneau din alte vămi şi vorbeau altfel sufletului.

— Aş vrea să încerc o dată să pictez acest tablou, vorbi Egor, să-l pictez cum ştiu eu, iar nu să fac o copie...

Sanda se apropie de el şi-i apucă braţul înspăimântată.

— Bine că nu te-a auzit mama, şopti ea.

Egor vorbise destul de tare, dar d-na Moscu, aşezată într-un fotoliu îmbrăcat în pânză albă, nu auzise nimic, ca de obicei. D-na Moscu cerceta cu ochii încăperea. Palpita altfel, aici, viaţa. Aici îi alerga gândul întotdeauna, deşi nu în acest spaţiu concret, nici în acest timp prezent.

Egor o privise în treacăt, când se aşezase pe fotoliu, şi înţelese: d-na Moscu se întoarce mereu aici, în camera aceasta, în întâmplările de-atunci.

— ...Bine că nu te-a auzit, căci i-ai fi făcut într-adevăr rău, adăugă, tot în şoaptă, Sanda. Nu lasă aproape pe nimeni să intre aici. Azi a făcut excepţie. Şi-apoi, mai e ceva...

Dar Simina se apropiase prea mult de ei. Se apropia acum şi d-l Nazarie, probabil ca să le spună că ar trebui să se retragă.

— ...Dar lui tanti Christina i-ar place să mai fie o dată pictată, spuse Simina. De unde ştii tu că n-ar vrea mama?!...

— Simina, teribil de multe lucruri ştii tu, îi spuse cu înţeles, privind-o în ochi, Sanda.

Apoi îi întoarse spatele şi se apropie de d-na Moscu.

— *Maman*, am rămas de-ajuns. Trebuie să mergem...

— N-aţi vrea să mai mă lăsaţi o clipă? se rugă ea.

Sanda dădu din cap aspru.

— ...Cu Simina, se rugă din nou d-na Moscu.

— Mai ales cu ea, zâmbi Sanda.

Îi luă braţul. Egor şi d-l Nazarie veneau în urmă. Evitară la început să se privească, dar, ajunşi pe verandă, nu şi-au putut feri multă vreme ochii unul de altul. Eggr aprinse o ţigară, după ce, mai întâi, întinse tabachera profesorului. D-l Nazarie refuzase zâmbind.

— Nu cred că e acelaşi lucru, scumpe maestre, spuse d-l Nazarie.

În acea clipă, Sanda se apropie. Se şterseseră de pe faţa ei vigoarea şi severitatea de-adineauri. Sanda era acum din nou domnişoara capricioasă şi disponibilă.

— Suntem gata de lucru, domnule Egor? întrebă ea.

D-l Nazarie se bucură că se poate retrage într-un asemenea moment neutru.

IV

Egor n-a lucrat nimic în după-amiaza aceea. Şi-a purtat şevaletul prin mai multe alei şi s-a aşezat în mai multe colţuri ale parcului. În cele din urmă, şi-a ascuns sculele la rădăcina unui ulm şi a început să se plimbe cu Sanda.

— Într-o asemenea zi e păcat să lucrezi, i-a spus. Apoi a întrebat-o câte poeme cu toamna cunoaşte. A întrebat-o mai mult ca s-o necăjească, dar a trebuit s-o asculte mirat — şi nu totdeauna cu voie bună — recitind poem după poem. El ar fi vrut să ajungă mai repede la intimităţi, poate chiar la confesiuni. Aşa se pregătea Egor de dragoste. Era prea miraculoasă toamna de deasupra lor ca să-şi îngăduie vreun curaj vulgar. Totuşi, poemele erau destul de multe. Timpul trecea nesimţit. Trebuia să facă un pas înainte. Se hotărî să-i spună pe nume.

— Sanda, ce crezi de Nazarie?

— Cred că e un viclean, răspunse corect Sanda, ca şi când n-ar fi observat intimitatea lui Egor. Ai băgat de seamă ce repede îşi schimbă faţa? Niciodată nu seamănă cu el însuşi...

Egor începu să râdă. Răspunsul fetei îl desfătase într-adevăr. Şi apoi, în acelaşi timp, abătuse conversaţia pe un plan mai accesibil. Se putea râde, se putea glumi. La capătul aleii, o strânse de mijloc. Ea îi spunea încă, poate ca să-l necăjească, "domnule Egor".

Curând însă, a trebuit să se întoarcă. Era ora ceaiului. Simina îi aştepta în faţa verandei, plimbându-se nepăsătoare cu ochii în pietriş. D-na Moscu, pe verandă, cetea un roman francez.

D-l Nazarie se scuzase că nu va veni decât seara la masă. Pornise înspre sat, să cerceteze câteva movile. Au luat ceaiul în linişte, vorbind numai Sanda şi Egor. Simina părea îngândurată. Se ridică cea dintâi, după ce şi-a împăturit şerveţelul de ceai şi şi-a adunat firimiturile în farfurie.

— Unde te duci, Simina? întrebă Sanda.

— La doica, răspunse fetiţa fără să se întoarcă.

Sanda o urmări cu ochii până ce dispăru între pomi.

— Nu-mi place deloc prietenia aceasta, se adresă d-nei Moscu. Doica o zăpăceşte cu tot felul de basme...

— Acelaşi lucru i l-am spus şi eu de atâtea ori, se apără d-na Moscu.

— Ce-i spune doica? întrebă Egor.

— Cele mai absurde basme, vorbi obosită şi enervată Sanda.

— E timpul basmelor acum, o întrerupse Egor. Nu are decât nouă ani. Trăieşte şi ea în folclor...

Sanda îl privi plictisită. Ar fi vrut parcă să-i spună mai mult, dar se mulţumi cu câteva cuvinte.

— Sunt un folclor destul de ciudat basmele doicii...

Egor s-a putut convinge chiar în acea seară cât de ciudat e folclorul doicii. Plecase să se plimbe primprejurul parcului, să vadă apusul soarelui de pe câmp. Rămăsese rezemat de un salcâm, privind cum se cufundă globul înflăcărat, "departe şi nu foarte departe". Îşi amintise de versul popular cu multă plăcere. "Numai un asemenea vers poate descrie într-adevăr un apus în câmpie, gândi Egor. Şi cum rămâne toată firea împietrită, câteva clipe, după înecarea soarelui! Şi apoi, cât de straniu se însufleţeşte liniştea! Numai dacă n-ar fi atâţia ţânţari", îşi spuse Egor aprinzându-şi o

ţigară ca să se apere.

N-avea nici un gust ţigara, în răcoarea aceasta mirosind a praf şi ierburi. O zvârli în drum şi porni agale spre casă. Intră printr-o poartă laterală în parc. La stânga se întindeau curţile, acareturile şi grădinile de zarzavat. Egor se întrebă cine are grija tuturor acestor rosturi gospodăreşti, cine supraveghează şi plăteşte slugile, cine vinde recoltele. Soţul d-nei Moscu murise de câţiva ani; cumnata ei are moşie în altă parte a ţării. Poate vreun administrator, vreun vechil moştenit...

Se aprindeau lămpile. "Acolo sunt bucătăriile şi odăile slugilor", gândi Egor. Un rând întreg de odăi mici, albe, cu prispa scundă. Treceau femei, câte un copil sfios privea nedumerit spre casele boiereşti. Un miros proaspăt, de fân, de vite şi lapte. "Are să fie o noapte splendidă", îşi spuse Egor, ridicând fruntea spre cerul străveziu şi înalt.

— Nu vă este frică de câini?

Glasul venise atât de neaşteptat, încât Egor se dăduse un pas înapoi. Lângă el apăruse Simina. "Cum de a mers atât de nesimţit, pe ce cărare s-a strecurat de-a dreptul în spatele meu?"

— Dar dumitale nu-ţi este frică să te plimbi singură pe aici? o întrebă Egor.

— Am fost la doica, răspunse liniştit Simina.

— De atunci de când ai plecat?

— Doica a avut treabă, am stat lângă ea...

— Şi ţi-a spus basme, nu e aşa?

Simina zâmbi strivitor. Îşi culese cu mâna un mărăcine de pe rochiţă, netezind apoi cutele. Întârzia cu multă ştiinţă răspunsul.

— Asta o ştiţi de la Sanda. Dar e adevărat, Doica îmi spune în fiecare zi un basm nou. A învăţat foarte multe...

— Astăzi a fost un basm foarte lung, dacă ai întârziat până acum, vorbi Egor.

Simina zâmbi iar, cu aceeaşi voită sfială. Întâlnindu-i ochii, Egor avu sentimentul penibil că e atras în cursă, că în faţa lui lucrează o minte şireată şi ascuţită, iar nu mintea unui copil.

— Basmul a fost scurt, răspunse Simina, dar doica a făcut plata oamenilor, căci ea o face întotdeauna...

Pronunţă ultimele cuvinte tărăgănat, atrăgând într-adins atenţia lui Egor asupră-le. Parcă ar fi cunoscut nedumeririle lui de adineauri şi voia, incidental, să i le lămurească. Egor se simţi deodată turburat. Fata îi ghicea gândurile, i le cetea fără ştirea lui. Subliniase cu atâta fineţe anumite cuvinte, apoi tăcuse, privind în jos...

— Un basm scurt, dar foarte frumos, adăugă ea.

Uşor de înţeles că aştepta să fie întrebată, aştepta pe Egor s-o roage să i-l povestească. Egor încercă să reziste ispitei acesteia, care nu ştia de unde vine. Simina tăcuse încurcată, adăstând. Îşi încetinise într-adins pasul.

— Spune-mi-l şi mie, rosti în cele din urmă Egor.

— Este basmul feciorului de cioban, care s-a îndrăgostit de o împărăteasă moartă, începu calm Simina.

Cuvintele sunaseră atât de stranii pe buzele ei copilăreşti, încât Egor se cutremură.

— Ce basm urât şi absurd! exclamă el deodată, aspru. Are dreptate Sanda.

Simina nu se intimidă de izbucnirea lui Egor. Aşteptă să-şi mistuie mânia, apoi începu cu acelaşi glas.

— Aşa e basmul. Aşa a fost ursita feciorului de împărat...

— Tu ştii ce-i ursita unui om? întrebă Egor.

— Ursita, soarta sau destinul omului, răspunse prompt Simina ca la o lecţie. Fiecare om se naşte lângă o stea, cu norocul lui. Asta e...

— Poate să ai dreptate, adăugă Egor zâmbind.

— A fost odată un fecior de cioban, începu repede Simina, fără să-i mai lase timp s-o întrerupă. Şi când s-a născut el, ursitoarele i-au spus: "Să iubeşti o împărăteasă moartă!" Mama lui a auzit şi a început să plângă. Cealaltă ursitoare, căci erau trei, s-a milostivit de jalea ei şi a adăugat: "Şi te va iubi şi împărăteasa pe tine!"...

— Vrei neapărat să-mi povesteşti basmul până la sfârşit? o întrerupse Egor.

Simina îl privi mirată. O privire inocentă şi totuşi rece, dispreţuitoare.

— D-stră mi-aţi spus să vi-l povestesc...

Îl strivi apoi cu o tăcere încăpăţânată. Se aflau în mijlocul aleii principale. Se zăreau, depărtate, lămpile odăilor din curte. Casa mare, de cealaltă parte, crescuse cenuşie în văzduhul spălăcit de seară.

— Nu cunoşti un alt basm, mai frumos? întrebă Egor ca să rupă tăcerea. De pildă, basmul pe care ţi l-a spus doica ieri, sau alaltăieri...

Simina începu să zâmbească. Răsuflă lung, ferindu-se parcă să privească namila din dreapta lor, casa mare. Îşi ţinea capul încordat.

— Basmul de ieri e foarte lung, spuse ea, iar cel de alaltăieri nu e un basm, e o întâmplare adevărată, cu domnişoara Christina...

Egor tresări şi se simţi deodată înspăimântat. Nu din cauza întunericului care se lăsase brusc, mai ales aici, între pomi. Simina parcă se oprise într-adins aici. Ochii îi străluceau, cu pupilele mărite, şi capul avea o stare ţeapănă, nefirească. Egor fusese înspăimântat de glasul cu care pronunţase Simina ultimele cuvinte. Întotdeauna ştia să sublinieze cuvintele, să le dea sensuri voite de ea, să ţi le împlânte ca un fier roşu în inimă.

— Tu de ce-i spui "domnişoara Christina?" întrebă mâniat Egor. Până acum îi spuneai "tanti", căci doar ţi-este mătuşă...

— Ea m-a rugat să-i spun aşa, "domnişoară", să nu-i mai spun "tanti", să n-o îmbătrânesc...

Egor se stăpâni cu greu; simţise o cumplită furie împotriva acestei făpturi mici, care îl minţea cu atâta neruşinare, cu atâta diavolească viclenie.

— Când te-a rugat? întrebă el din nou. Cum te poate ruga cineva care a murit de aproape treizeci de ani?!

Glasul îi era aspru, privirea lui cruntă, dar Simina continua să zâmbească. Îi făcea atâta plăcere furia unui bărbat, a unui om atât de mare şi de puternic împotriva ei, care nu împlinise încă zece ani...

— M-a rugat azi-noapte, în vis...

— O clipă, Egor şovăi încurcat.

Dar voia să meargă până la capăt, să înţeleagă ce se ascunde în mintea copilului acestuia înfricoşător.

— Totuşi, azi în salon, continuă el, te-am auzit spunând "tanti Christina".

— Nu e adevărat, răspunse calm Simina. Astăzi n-am spus "tanti Christina".

Într-adevăr, acum nici Egor nu-şi mai amintea să o fi auzit. Dar îl înspăimânta siguranţa ei, zâmbetul ei victorios. Va vorbi neapărat cu

Sanda, cu d-na Moscu chiar. Se simţea oarecum ridicol, în mijlocul aleii, în întunerec, încercând să încurce o fetiţă. Voi să întoarcă brusc capul spre casă şi să facă el primul pas de înapoiere, căci Simina nu se mişcase de multe minute. Atunci fetiţa i se azvârli în braţe înspăimântată, ţipând. Egor se sperie mai mult de ţipătul ei şi o ridică. Simina îi apucase obrajii, ţinându-i faţa alături de faţa ei.

— Mi s-a părut că vine cineva de-acolo, şopti.

Arăta spre marginea cealaltă a parcului. Îl sili pe Egor să privească într-acolo, să privească mult, ca s-o liniştească.

— Nu e nimeni, fetiţo, îi vorbi încrezător Egor. Te-ai speriat singură... Şi cum să nu te sperii când asculţi în fiece zi un basm absurd?...

O ţinea încă în braţe, dezmierdând-o. Ce ciudat, inima nu-i bătea deloc a spaimă. Şi trupul ei era liniştit, cald, cordial. Nici o smucitură de febră, nici o picătură de sudoare. Faţa îi era senină, compusă. Egor înţelese deodată că a fost păcălit, că Simina se prefăcuse înspăimântată şi-i sărise în braţe numai ca să-l împiedece să întoarcă privirile spre casă. Când înţelese asta, o furie împletită cu teroare îl cuprinse. Simina simţi pe dată schimbarea în muşchii lui Egor, în pulsul său.

— Lăsaţi-mă jos, vă rog, şopti. Mi-a trecut acum...

— De ce m-ai minţit, Simina? întrebă cu o furie îngheţată Egor. N-ai văzut nimic, nu e aşa? N-ai văzut nimic, cel puţin în partea *aceasta*...

Arătă cu braţul marginea parcului. Dar braţul îi tremura încă şi şi-l retrase repede. Nu destul de repede ca să nu-l observe Simina. Fetiţa îl privi, surâzătoare, fără să-i răspundă.

— ...Poate ai văzut ceva în *cealaltă* parte, continuă Egor.

Nu privea totuşi spre casă. Spusese "cealaltă" fără să se întoarcă, să arate cu braţul întins, aşa cum făcuse spre marginea parcului. Era cu atât mai necăjit, cu cât Simina părea că îi ghiceşte chiar şi cele mai ascunse spaime şi îndoieli.

— Ceva pe care nu voiai să-l văd eu, adăugă Egor.

Îi era frică de-a binelea. Simina sta în faţa lui, cu mâinile la spate, strivindu-şi buzele ca să nu râdă. Batjocura aceasta nu risipea totuşi, în inima lui Egor, nelămurita teroare care îl cuprinsese.

— Puteţi să vă întoarceţi fără teamă, spuse Simina, invitându-l cu mâna să privească şi în cealaltă parte. Dumneavoastră sunteţi bărbat, nu vă puteţi speria... Ca mine, adăugă ea, plecând ochii în pietriş.

Porni apoi, brusc, spre casă. Egor o urmă, cu dinţii încleştaţi, răsuflând repede şi fierbinte.

— Ştii că am să te spun, Simino! o ameninţă el.

— Mă aşteptam la asta, domnule Egor, vorbi Simina fără să se întoarcă. Vă rog să mă iertaţi dacă, speriindu-mă, v-am sărit în braţe. Mama n-o să-mi ierte uşor impoliteţa asta. Aveţi dreptate să mă spuneţi...

Egor îi apucă braţul şi o smuci spre el. Fata se abandonă fără nici o rezistenţă.

— Ştii foarte bine că e vorba despre *altceva,* şopti el apropiindu-se şi pronunţând cuvintele solemn.

Dar i-ar fi fost greu să spună despre ce e vorba. Nu ştia decât un lucru: că Simina nu se speriase şi că îl silise să privească în cealaltă parte a parcului, ca să nu vadă *ceva* ce a văzut ea... Dar ea de ce nu s-a speriat?

— ...E adevărat, m-am speriat degeaba, vorbi Simina.

Au ajuns în faţa verandei. Egor se suia, altădată, în odaia lui ca să-şi spele mâinele înainte de masă. Astăzi renunţă la un lucru atât de

complicat. Intră în cămara de lângă sufragerie, unde îşi spălau mâinele copiii. D-l Nazarie parcă îl aştepta, în prag.

— Dacă n-ai ce face după-masă, vino să ne plimbăm puţin, îi spuse el apropiindu-se. Am să-ţi spun câteva fapte interesante, ce am aflat în sat...

— Şi eu am să-ţi spun d-tale un lucru tot atât de interesant, adăugă Egor zâmbind.

Fireşte, îi trecuseră acum ca prin farmec teroarea şi mânia din parc. Îi părea chiar rău că-şi pierduse calmul faţă de un copil. "Simina ascunde lucruri mai grave, gândea el, trebuie să mă port cu multă grijă." Dar nu asemenea gânduri cuminţi îl liniştiseră, ci lumina pe care o găsise în casă, prezenţa oamenilor vii şi sănătoşi de acolo.

Se aşezară la masă. Egor privea la răstimpuri spre Simina. Întâlnea întotdeauna aceiaşi ochi inocenţi, aceeaşi bine ascunsă siguranţă. "Crede că n-am să spun, că n-am s-o trădez", gândea Egor. Îşi pregătea bine surpriza. Sanda stătea lângă el, parcă oarecum obosită.

— Nu m-am simţit prea bine astăzi, se scuză ea.

D-l Nazarie vorbi despre observaţiile lui, despre movile şi greutatea săpăturilor la întâmplare. Nu avea însă verva şi entuziasmul de altădată. Vorbea mai mult ca să-şi arate cum şi-a petrecut ziua şi ca să împiedece tăcerea să se aştearnă definitiv.

— Ştiţi că Simina mi-a povestit un basm pe care i l-a spus chiar astăzi doica? începu Egor.

Sanda roşi brusc şi se întoarse spre soru-sa.

— De-abia târziu am aflat că doica nici n-a fost în după-amiaza asta aici, că a plecat la Giurgiu după cumpărături, vorbi Sanda. Simina, ai să fii aspru pedepsită!...

Egor nu mai ştia pe cine să privească. D-na Moscu se deştepta uşor din toropeala ei obişnuită.

— Cum rămâne cu basmul nostru de azi, domnişoară Simina? întrebă răutăcios Egor.

Îşi dădu în acea clipă seama ce mare voluptate este să te răzbuni pe un copil, să-l chinui când îi ai în puterea ta. Simina îl privi totuşi cu atâta dispreţ, încât mânia lui Egor se aprinse din nou.

— E un basm pe care îl ştiu de mult, răspunse ea politicos.

— Atunci de ce-ai minţit fără rost? întrebă Sanda.

— Răspunde fără teamă, fetiţa mea, interveni d-na Moscu. Nu-ţi fie teamă de pedeapsă. Dacă ai greşit, vorbeşte cu curaj.

— Nu mi-e teamă de pedeapsă, vorbi calmă Simina, dar nu pot răspunde...

Privi în ochii Sandei cu aceeaşi exasperantă seninătate şi siguranţă. Soru-sa izbucni:

— Deocamdată, ai să te culci fără desert şi ai să te ridici chiar acum de la masă. Sofia te va conduce în camera ta...

Simina păru că-şi pierde o clipă cumpătul; devenise palidă, îşi strânse buzele, căută ajutorul d-nei Moscu. Dar d-na Moscu ridică zâmbind din umeri. Atunci Simina se sculă, recăpătându-şi zâmbetul ei dispreţuitor şi, după ce spuse "bună seara", sărută obrazul d-nei Moscu şi plecă spre odaia ei.

— Îmi pare foarte rău de domnişoara noastră, spuse d-l Nazarie. Este atât de bună şi de mică... Poate n-ar fi meritat o asemenea pedeapsă.

— Îmi pare şi mie rău, căci o cunosc cât e de sensibilă, vorbi Sanda, dar trebuie s-o dezvăţăm de obiceiul acesta de a minţi fără rost...

D-na Moscu o aprobă clătinând din cap. Totuşi, scena îi făcuse destul de rău, căci abia dacă mai spuse un cuvânt până la sfârşitul mesei.

— Te-ai convins acum ce fel de basme ascultă, adăugă Sanda către Egor.

Pictorul scutură din umeri, ca şi cum s-ar fi îngrozit. Se întrebă totuşi dacă Sanda înţelege tot ce se petrece cu soru-sa.

— Ceea ce e mai grav, spuse Egor, e că am impresia că nu ascultă toate basmele. Multe le inventează chiar ea...

Îşi dădu seama chiar în clipa când rosti aceste cuvinte că a făcut o gafă. Sanda îl privi înmărmurită, severă.

V

Rămaşi singuri, Egor şi d-l Nazarie porniră spre poartă. Merseră multă vreme fără ca vreunul din ei să scoată un cuvânt. Deodată, domnul Nazarie se hotărî.

— Te-ai supăra mult dacă te-aş întreba un lucru foarte intim? Bunăoară, dacă eşti într-adevăr îndrăgostit de Sanda?...

Egor ezită să răspundă. Era mai puţin surprins de întrebarea indiscretă a profesorului, cât încurcat de răspunsul pe care trebuia să-l dea. Sincer vorbind, nu ştia nici el dacă e *într-adevăr* îndrăgostit de Sanda aşa cum accentuase, întrebând, d-l Nazarie. Îi plăcea mult fata. O aventură, o dragoste chiar, asta căuta cu bucurie. Sanda se împletea mult cu arta lui, cu ambiţiile sale nemărturisite. Ar fi fost foarte greu să răspundă sincer.

— Văd că şovăieşti, continuă d-l Nazarie. N-aş vrea să judec altfel tăcerea d-tale, să cred că te-au mâhnit cuvintele mele oarecum brutale... Dar dacă nu eşti sincer îndrăgostit de d-ra Moscu, te-aş sfătui să pleci cât de curând de-aci. Atunci aş pleca şi eu, aş pleca, poate, chiar mâine, înaintea d-tale...

Egor se opri din mers, ca să-şi dea mai bine seama de cuvintele profesorului.

— S-a întâmplat ceva atât de grav? întrebă el cu jumătate glas.

— Deocamdată, nimic. Dar nu-mi place casa asta, nu-mi place defel. E un loc blestemat. Am simţit asta din prima seară. Nu e nimic sănătos aici. Nici măcar parcul acesta artificial, parc din salcâmi şi ulmi puşi de mâna omului...

Egor începu să râdă.

— Până acum nu-i nimic grav, spuse el. Pot chiar să-mi aprind o ţigară în linişte...

D-l Nazarie îl privi cum şi-o aprinde, mirat.

— Chiar ţigara aceasta ar putea să-ţi atragă luarea-aminte, continuă el. Ai uitat scena penibilă de azi noapte?

— Aproape o uitasem. S-a întâmplat însă astăzi un lucru care mi-a amintit-o. Am să-ţi spun îndată...

— Văd că eşti îndrăgostit şi nu vrei să pleci. Eu nu te învinuiesc de nimic. Dar mi-e teamă că va fi foarte greu, foarte greu... Cel puţin crezi în Dumnezeu, te rogi la Maica Domnului, îţi faci cruci noaptea, înainte de culcare?

— Niciodată.

— Cu atât mai rău. Ar trebui să înveţi măcar asta...

_ Dar, în definitiv, ce-ai aflat d-ta atât de grav în sat?

— Mai nimic. Simt însă cum m-apasă casa asta, şi eu nu mă înşel niciodată. Nu-mi fac un merit din aşa ceva, dar nu mă-nşel. Am trăit multă vreme singur, aproape de pământ, asta înainte de a începe săpăturile. Sunt aproape, aproape fiu de ţăran. Tata era sergent de jandarmi într-un sat de lângă Ciulniţa. Nu te uita la mine că nu mai am păr în cap şi sunt belfer universitar. Eu simt lucrurile acestea foarte bine. Sunt şi eu un fel de poet; n-am scris versuri decât în liceu, dar am rămas poet...

Egor asculta uluit volubilitatea aceasta nervoasă şi incoerentă a domnului Nazarie. Profesorul se afunda singur într-o mare de cuvinte, de amintiri şi de sentimente, din care nu izbutea să mai iasă. La început, cuvintele sale erau hotărâte şi cumpănite. Pe nesimţite însă, un început de delir îi înfierbânta vorbele. Şi glasul era mai sugrumat, răsuflarea mai precipitată. "De ce-mi spune el mie toate astea? Ca să-şi scuze plecarea, ca să şi-o pregătească?"

— Domnule profesor, îl întrerupse Egor calm. Dumitale ţi-e frică de ceva...

Accentuase fără voie cuvântul, aşa cum făcuse, puţine ceasuri înainte, vorbind Siminei. Şi accentuând, simţi el însuşi un fior strein, absurd, străbătându-l de-a lungul şirei spinării.

— Da, da, bâlbâi d-l Nazarie. Mi-este şi frică. Dar asta n-are nici o importanţă...

— Eu cred că are, spuse Egor mai mult pentru sine. Suntem oameni în toată firea şi ne pierdem cumpătul... Vreau să-ţi spun de la început că n-am de gând să plec.

Îi plăcu glasul lui, dur şi sigur, cu care pronunţase ultima frază. Hotărârea luată îi dădu curaj şi o mare încredere în sine. Îi făcea plăcere să se asculte. "În fond, nu suntem copii"...

— Nu ştiu în ce măsură sunt îndrăgostit de domnişoara Moscu, adăugă el cu acelaşi glas bărbătesc, dar am venit aici să stau o lună încheiată şi voi sta. Chiar numai pentru a-mi pune nervii la încercare...

Începu să râdă, fără prea mult succes. Lucrurile pe care le spusese erau solemne.

— Bravo, tinere, vorbi d-l Nazarie înfierbântat. N-aş vrea să crezi, totuşi, că mi-este atât de frică, încât să nu mai pot judeca. Şi, judecând bine lucrurile, eu nu te-aş sfătui să rămâi. Adăugă: nu m-aş sfătui nici pe mine, căci rămân şi eu.

— Ar fi fost penibil să plecaţi aşa, deodată...

— N-aş fi fost primul musafir care pleacă după două zile, spuse d-l Nazarie privind în pământ. Am aflat lucruri triste şi ciudate, tinere, în sat...

— Nu-mi mai spune "tinere", îl întrerupse pictorul, spune-mi Egor.

— Aşa îţi voi spune, se supuse d-l Nazarie zâmbind. (Zâmbea pentru întâia oară în noaptea aceea.) Ştii, începu el privind încă o dată de jur împrejur, să se convingă că nu-l ascultă nimeni, nu-i lucru curat cu domnişoara Christina. Domnişoara asta frumoasă nu prea şi-a cinstit familia. Oamenii povestesc o groază de lucruri...

— Aşa sunt ţăranii, spuse Egor sentenţios.

— Eu îi cunosc mai bine, continuă d-l Nazarie. Nu se născoceşte aşa de uşor o legendă, cu atâtea amănunte odioase. Căci sunt într-adevăr amănunte odioase... Puteai să-ţi închipui că fecioara asta de boieri punea pe vechil să bată pe ţărani cu biciul, în faţa ei, să-i bată până la sânge? Şi ea le smulgea cămaşa... şi câte altele... Trăia de altfel cu vechilul, ştia tot satul asta. Şi omul ăla ajunsese ca o fiară, de o cruzime bolnăvicioasă,

neînchipuită...

D-l Nazarie se opri. Îi era peste putinţă să povestească tot ce auzise, tot ce-i şoptiseră oamenii la cârciumă şi apoi pe drum, petrecându-l spre curte. Îndeosebi amănuntul acela cu puii de găină, cărora domnişoara le sucea de vii gâtul îi era peste putinţă să-l repete. Chiar dacă n-ar fi putut crede tot, erau amănunte sălbatece, care îi îngheţaseră sângele în vine

— Cine ar fi crezut!... spuse Egor gânditor. După chipul ei, nu bănuiai în nici un caz un asemenea suflet. Dar poate nu e totul adevărat. Au trecut de-atunci treizeci de ani, au mai uitat oamenii şi le-au mai amestecat cu legende...

— Poate... În orice caz, amintirea domnişoarei Christina a rămas vie în sat. De numele ei se sperie copiii şi astăzi. Şi apoi, moartea ei, moartea ei îţi dă de gândit. Căci n-au ucis-o ţăranii, ci vechilul cu care trăia de câţiva ani (te-ntrebi ce diavoli se zbăteau în ea, să aplice calea destrabălării şi a cruzimii de la 16-17 ani), şi vechilul a ucis-o din gelozie. Începuseră răscoalele şi...

Domnul Nazarie se opri încurcat. Nu îndrăznea să povestească mai departe. I se părea într-adevăr prea drăcească, prea inumană fapta domnişoarei.

— Nu se mai poate spune? şopti Egor.

— Ba da, se poate... Dar e înfiorător. Oamenii spun că veniseră ţăranii de pe alte moşii şi ea i-a chemat câte doi, câte doi, în iatac, să le împartă averea. Spunea că vrea să-şi împartă toată averea, cu acte, numai să n-o omoare... De fapt, se lăsa siluită pe rând de toţi. Ea îi îndemna, chiar ea. Îi primea goală, pe covor doi câte doi. Până a venit vechilul şi a împuşcat-o. A povestit la tot satul cum a împuşcat-o, dar apoi a fost omorât şi el, când a venit armata; o parte din oameni au fost împuşcaţi, alţii, după cum ştii, au înfundat ocna... Nu s-a aflat. Dar familia, rudele, prietenii de-atunci au ştiut repede.

— De necrezut, şopti Egor. Îşi aprinse o altă ţigară. Era nervos, emoţionat.

— O asemenea femeie într-o casă lasă urme, continuă domnul Nazarie. De-aia mă simţeam eu apăsat, neliniştit, abătut... Şi când te gândeşti că nici nu i-au mai găsit corpul să i-l îngroape, adăugă domnul Nazarie după o scurtă pauză, în care parcă se întrebase dacă trebuie să mărturisească şi acest amănunt.

— I l-au zvârlit undeva, în vreun puţ părăsit, spuse Egor, sau poate, cine ştie, i-au dat foc...

— Poate... şopti d-l Nazarie pe gânduri. Deşi ţăranii nu prea ard cadavrele...

Se opri şi privi de jur împrejurul lui cu încordare, cu teamă. Arborii parcului rămăseseră departe. Câmpul se deschidea aici, brăzdat pe alocuri, înecat într-o depărtare sumbră. Nu era un orizont în nici o parte; numai o împletire absurdă de umbre.

— Nu e locul cel mai nemerit ca să vorbim despre "cadavre", spuse Egor.

D-l Nazarie îşi vârî mâinele în buzunare, nervos. Parcă nici nu auzise observaţia lui Egor. Urmărea un gând sau poate şovăia să-şi completeze destăinuirile. Înghiţea aerul după obiceiul lui, cu gura larg deschisă, cu fruntea răsturnată. Ce bine se simţea însă, în noaptea aceasta răcoroasă, fără arbori în jurul lui, fără lună deasupra...

— E, în orice caz ciudată dispariţia domnişoarei Christina, începu d-l

Nazarie. Oamenii spun că s-a făcut strigoi.
Vorbise foarte firesc, fără nici o tremurare în glas. Privea încă în sus, spre cer. Egor se stăpâni, încercând să zâmbească.
— Sper că nu crezi şi d-ta acelaşi lucru, vorbi el cu oarecare ironie în glas.
— Nu mi-am pus niciodată asemenea probleme, răspunse d-l Nazarie. Nu ştiu dacă trebuie sau nu să cred într-o grozăvie ca asta... de fapt, nici nu interesează...
Egor se grăbi să-l ajute.
— Şi eu gândesc acelaşi lucru, spuse el.
Îşi dădea seama că minte, că spune cu totul altceva decât ar fi vrut să spună, dar simţea că, într-un asemenea ceas, trebuie să creadă acelaşi lucru ca d-l Nazarie.
— ...Nu este însă mai puţin adevărat că toate întâmplările acestea au schimbat şi casa, şi familia Moscu, adăugă d-l Nazarie. Nu mă simt bine acolo... Poate că tot ce ţi-am spus acum sunt numai scornirile satului, dar eu simt acelaşi lucru, pe mine mă apasă ceva, acolo — şi întinse braţul spre parc. I se păru în acea clipă că vede atâtea lucruri înspăimântătoare, încât începu din nou să vorbească, mai repede, mai precipitat, răsuflând din piept.
"Îl cuprinde frica", îşi dete seama Egor. Se mira de luciditatea lui; stă atât de aproape de d-l Nazarie, de un om pe care îl cuprinde iar groaza şi-l priveşte cu destulă seninătate, îl poate analiza chiar. Nu cuteza totuşi să privească spre parc. Braţul întins, o clipă, al d-lui Nazarie îl înfiorase mai mult decât toate cuvintele lui înspăimântate. Poate că vede şi el ceva acolo, gândea Egor; poate că vede acelaşi lucru ca şi Simina... Şi cu toate acestea, era încă lucid; doar o foarte uşoară nelinişte îi înfiora sufletul.
— N-ar trebui să-ţi fie frică! spuse deodată, întrerupând efuziunea d-lui Nazarie. Nu te mai uita într-acolo, spre casă...
D-l Nazarie nu voia sau nu putea să-l asculte. Rămăsese cu ochii aţintiţi spre parc. Privea cu toată făptura crispată, aştepta...
— Şi cu toate acestea vine ceva de-acolo, spuse el.
Întoarse capul şi Egor. Umbra parcului îi apăru deodată, depărtată, deasă. Nu era nimic într-acolo. Nu se vedea nimic; numai o sclipire mizeră spre stânga, unde se aflau casele.
— Nu vine nimeni, rosti el îmbărbătat.
În acea clipă, auzi un urlet care îi îngheţă sângele în vine. Un urlet de câine înnebunit; lugubru, infernal. Geamătele se auziră apoi foarte aproape. Şi un zgomot surd, de fiară alergată, cu răsuflarea aprinsă. Din întunerec, li se zvârli între picioare un câine mare, sur, cu urechile pleoştite, tremurând şi chelălăind. Se trânti la picioare gudurându-se, lipindu-şi capul de gleznele lor, lingându-le mâinile, suspinând. La răstimpuri, se ridica din ţărână şi începea să urle. Acelaşi urlet de groază, neînţeles.
— S-a speriat şi el, şopti Egor, mângâindu-l. S-a speriat şi el, săracul...
Dar îi făcea bine să-l simtă aici, alături de picioarele lui — un animal cald, viu, puternic. Îi făcea bine, în câmpul acesta deschis din toate părţile — şi închis iarăşi, departe, de roata aburie a rnargenilor.

VII

Egor visă în acea noapte unul din obişnuitele lui visuri, neinteresante şi

foarte puţin dramatice. Prieteni din studenţie, rude, călătorii fără rost, dialoguri fără nici o logică. De astă dată, se visă undeva într-un oraş din Franţa, într-o cameră streină, ascultând — rezemat de uşă — convorbirea între un profesor de al lui şi alt tânăr, necunoscut.

Se vorbea despre o expoziţie recentă de pictură şi despre lăzi.

— Îmi plac lăzile încărcate, pline de lucruri ascunse, stranii, exotice, începu tânărul necunoscut. Întotdeauna le privesc cu emoţie, aşa cum stau ele închise, în prăvălii sau pe cheiuri, purtând cine ştie ce povară sau comoară între pereţii lor de lemn...

De la cele dintâi cuvinte Egor înţelese. Necunoscutul care vorbea era, de fapt, prietenul lui, Radu Prajan, mort demult, mort într-un accident stupid de stradă. L-a recunoscut după glas şi după emoţia cu care vorbea despre lăzi. Aşa vorbea Prajan şi în viaţă; îi plăceau uleiurile, văpselele, pentru mirosurile lor complicate şi tari, mirosuri "tehnice", "sintetice", pentru mirosurile acelea care îi aminteau de cutii, de lăzi, de tot ce e adus de undeva de departe, dintr-un port exotic sau dintr-o fabrică... Ce schimbat era, totuşi, acum, Radu Prajan... Dacă n-ar fi fost glasul lui şi cuvintele lui, Egor nu l-ar fi putut recunoaşte. Părul îi crescuse acum lung, atât de lung, încât uneori i se părea că are plete pe umeri. La fiecare mişcare a capului, îi fluturau în dreptul obrazului, aproape acoperindu-i urechile. Vorbea necontenit cu profesorul, fără să-l bage în seamă pe Egor. Nerăbdarea lui Egor creştea cu fiecare vorbă spusă, "E totuşi mort, gândea el, Prajan e mort de mult. Poate de aceea se sfieşte să se întoarcă spre mine, să mă recunoască. Şi părul acesta lung, de femeie, tot ca să nu fie recunoscut şi l-a lăsat."

Dar chiar în acea clipă, brusc, cu un gest speriat, Prajan se întoarse spre Egor şi se apropie de el dintr-un singur pas.

— Pentru că veni vorba despre tine, spuse el repede, păzeşte-te bine, căci eşti într-o mare primejdie...

— Da, înţeleg, şopti Egor. Ştiu ce vrei să-mi spui...

Erau ochii lui Prajan acum. Figura lui începea să semene cu cea dinainte, cu cea adevărată. Numai părul prea mare, nefiresc şi dezgustător de lung pentru un bărbat...

— Şi eu mă păzesc, adăugă Prajan scuturându-şi pletele. Iată, nimeni nu-mi poate face nimic sub pelerina aceasta...

Într-adevăr, Prajan era acum departe, parcă mai ridicat, căci Egor înălţă mâna spre el fără să-l poată ajunge. Îl vedea în preajma lui, dar îl *simţea* totuşi depărtat, înalt, inaccesibil. Şi în acea clipă înţelese de asemenea că Prajan s-a depărtat de frică, alungat parcă de o putere nevăzută. Alături de Prajan erau acum şi profesorul, şi încă vreo câţiva necunoscuţi — toţi înspăimântaţi de ceva care se petrecea sub ochii lor, ceva care se petrecea poate chiar în spatele lui Egor, căci Egor nu vedea nimic, ci îi privea doar uluit de groaza lor, de brusca lor îndepărtare. În jurul lui Egor obiectele se abureau, se ştergeau. Începea şi pe el să-l cuprindă frica. Întoarse capul şi întâlni alături trupul domnişoarei Christina. Îi zâmbea, ca în tabloul lui Mirea. Dar parcă era altfel îmbrăcată; într-o rochie albastră, cu franjuri, cu dantele multe. Avea mănuşi negre, lungi, care îi făceau mai albe braţele.

— Plecaţi! porunci domnişoara Chiristina, încruntându-se şi ridicând încet braţul către Prajan.

Egor simţi o cumplită ameţeală la auzul glasului ei. Se deosebea de toate celelalte glasuri auzite în vis. Parcă venea *din afară,* din altă lume, şi

Egor se clătină ca şi cum s-ar fi pregătit să se trezească. Domnişoara Christina îi apucă însă braţul şi îi şopti aproape de ureche:

— Încet, dragul meu, nu te speria. Eşti la tine în odaie, la *noi,* dragostea mea...

Într-adevăr, decorul se schimbase brusc. Porunca domnişoarei Christina alungase umbrele, alungase obrazul schimbat al lui Prajan, topise pereţii camerei streine. Egor privi de jur împrejur uluit. Căută uşa de care se rezemase cu câteva minute înainte. Totul dispăruse fără înţeles. Se afla în odaia lui; recunoştea cu uimire fiecare obiect. O lumină ciudată, care nu era nici de zi, nici lumină de lampă.

— De când te aştept, şopti din nou domnişoara Christina, de când aştept un bărbat ca tine, un bărbat frumos şi tânăr.

Se apropiase atât de mult, încât Egor simţi un insuportabil parfum de violete învăluindu-l. Voi să se dea un pas înapoi, însă Christina îl apucă de braţ, reţinându-l.

— Nu fugi de mine, Egor, nu-ţi fie teamă că sunt moartă...

Dar lui Egor nu-i era teamă că stă de vorbă cu o moartă, ci îl stânjenea apropierea ei prea caldă, parfumul prea puternic de violete, răsuflarea ei atât de *feminină.* Domnişoara Christina era emoţionată, era nerăbdătoare — căci răsufla ca o femeie turburată în preajma unui bărbat.

— Ce frumos eşti, ce palid, adăugă Christina.

Se aplecă spre el atât de insistent, încât Egor nu avea unde să se mai retragă. Îşi înfundă capul în pernă, atât. Căci, de-abia acum îşi dete seama că el doarme în patul său şi că domnişoara Christina se apleacă peste el, încercând să-l sărute. Aştepta cu groază să simtă buzele ei pe gură, sau pe obraz. Dar Christina se mulţumi să-şi apropie mult faţa de fruntea lui, atât.

— Nu, pe tine *nu vreau,* şopti ea, nu te sărut aşa... Mi-e teamă de mine, Egor...

Se retrase deodată, oprindu-se câţiva paşi de pat, şi-l privi lung. Părea că se luptă cu sine, că încearcă să-şi stăpânească o pornire oarbă, puternică. Îşi muşca buzele. Egor începea să se mire că stă atât de liniştit alături de o moartă. Ce bine că toate lucrurile acestea se întâmplă în vis, gândi el...

— Dar să nu crezi tot ce ţi-a spus Nazarie, continuă domnişoara Christina apropiindu-se din nou de pat. Nu e adevărat, n-am făcut ceea ce spun oamenii despre mine... N-am fost un monstru, Egor. De ceilalţi nu-mi pasă ce cred; dar nu vreau să crezi şi tu aceleaşi lucruri absurde. Nu e adevărat, mă-nţelegi tu, dragul meu?! Nu e adevărat...

Ce clar răsunau cuvintele ei în odaie. "Numai să nu audă cineva, să creadă că am dormit noaptea asta cu o femeie", gândi Egor. Dar în acea clipă îşi aminti din nou că totul se petrece în vis si se linişti, zâmbind.

— Ce frumos eşti când zâmbeşti, spuse Christina aşezându-se pe marginea patului.

Îşi scoase alene o mănuşă şi o zvârli peste capul lui Egor, pe măsuţa de alături. Mirosea acum mai puternic a violete. Ce gust prost să te parfumezi într-un asemenea hal... Simţi deodată o mână caldă mângâindu-l pe obraz. Tot sângele i se scurse din vine; căci senzaţia acelei mâini calde — şi totuşi de o căldură nefirească, inumană — era îngrozitoare. Egor voi să strige de teroare, dar nu mai găsi nici o forţă, glasul i se stinse în gâtlej.

— Nu te speria, dragostea mea, şopti atunci Christina. Nu-ţi voi face nimic. *Ţie* nu-ţi voi face nimic. Pe tine te voi iubi numai...

Vorbea încet, rar, uneori cu multă melancolie în glas. Îl privea nesăţioa-

să, înfometată. Şi totuşi, în ochii ei sticloşi se cobora câteodată o umbră de infinită tristeţe.

— ...Te voi iubi cum niciodată n-a fost iubit vreun muritor, adăugă Christina.

Îl privi câteva clipe zâmbind. Apoi glasul ei se auzi din nou, mai melodios, mai ritmat:

Mă dor de crudul tău amor
A pieptului meu coarde,
Şi ochii mari şi grei mă dor,
Privirea ta mă arde...

Încă de la prima frază, Egor simţi o neînţeleasă turburare copleşindu-l. Cuvintele acestea le mai auzise de atâtea ori. Acum îşi aducea prea bine aminte: Eminescu, *Luceafărul*. Şi mai înainte tot din Eminescu citase domnişoara Christina. "Poetul ei favorit de-atunci", îşi spuse Egor.

— Să nu te temi, Egor, dragostea mea, spuse încă o dată Christina ridicându-se de pe pat. Orice s-ar întâmplă, de mine să nu-ţi fie teamă. Cu tine mă voi purta altfel, altfel... Sângele tău mi-e prea scump, dragul meu... De aici, din lumea mea, eu voi veni în fiecare noapte la tine. La început *în somn,* Egor, şi pe urmă în braţele tale, dragostea mea... Să nu-ţi fie teamă, Egor, să crezi în mine...

În acea clipă, Egor se deşteptă brusc. Îşi amintea cu o extraordinară preciziune fiecare amănunt al visului. Nu mai era înspăimântat. Toată fiinţa lui era răvăşită ca după un mare efort. Ceea ce l-a mirat întâi a fost parfumul puternic de violete. Îşi frecă ochii, îşi trecu de mai multe ori palma pe frunte, dar parfumul stăruia, ameţindu-l. Zări deodată, alături de el, mănuşa neagră a domnişoarei Christina. "Nu m-am deşteptat din vis, îşi spuse el înspăimântat. Trebuie să încerc ceva, să mă deştept. Am să înnebunesc dacă nu mă deştept." Se mira el însuşi de luciditatea cu care cugeta. Aştepta cu o extraordinară nădejde să se trezească. Dar îşi simţi mâna pe frunte; se surprinse pipăindu-se. Nu dormea deci; nu visa. Îşi muşcă puternic buza de jos. Simţi durerea. Ar fi vrut în acea clipă să sară jos din pat şi să aprindă lumina. Dar zări, la doi paşi de el, în picioare, nemişcată, silueta bine cunoscută a domnişoarei Christina. Năluca îl ţintui pe loc în pat. Egor îşi strânse încet pumnii, apropiindu-i de corp. Îi simţea. Nici o îndoială; nu mai dormea. Îi era frică să închidă ochii, dar privi câteva clipe în jos, apoi privi din nou spre domnişoara Christina. Ea era tot acolo, privindu-l sticlos, zâmbindu-i, învăluindu-l în mirosul ei de violete. Începu să se mişte. "Doamne-Dumnezeule, carele eşti în ceruri, Doamne-Dumnezeule!"... Cuvintele acestea răsăriseră brusc în mintea lui Egor, din cine ştie ce rugăciune de copil, şi le repeta cu răsuflarea tăiată. Domnişoara Christina se opri şi zâmbetul ei deveni parcă acum mai trist, mai deznădăjduit. Egor îşi dete seama că ea ştie că se roagă; ea ghicise tot. "Ea ştie că m-am deşteptat şi nu pleacă"...

Christina mai făcu un pas. Foşnetul rochiei de mătase se auzea cu o extraordinară claritate. Nu se pierdea nici o nuanţă, nici un detaliu. Paşii domnişoarei Christina se împlântau în tăcerea odăii cu o perfectă siguranţă. Paşi de femeie, moi, dar vii, emoţionaţi. Când se apropie de pat, Egor îi simţi din nou trupul şi simţi aceeaşi senzaţie de căldură artificială, dezgustătoare. Carnea toată i se strânse, ca într-un spasm. Domnişoara Christina, privindu-l mereu în ochi, ca şi cum ar fi vrut să-l convingă dincolo

de orice îndoială de prezenţa ei concretă, vie, trecu pe lângă el şi-şi luă mănuşa de lângă măsuţă. Din nou braţul gol, mirosul de violete. Şi apoi, tresărirea mănuşii care îmbracă mâna, care se întinde uşor, elegant, către cot... Domnişoara Christina continuă să-l privească tot timpul cât şi-a petrecut mănuşa. Apoi, cu acelaşi pas feminin, graţios, se apropie de fereastră. Egor nu avu curajul s-o urmărească. Rămase cu pumnii strânşi aproape de corp, ţeapăn, acoperit de sudoare rece, singur în întunerec. Se simţea pentru cea dintâi oară în viaţa lui cumplit de singur, blestemat. Nimeni şi nimic din cealaltă lume nu putea ajunge până la el, să-l ajute, să-l scape...

Multă vreme n-a mai auzit nimic. Îşi dete seama că încerca să se păcălească singur, pentru că el *ştiuse* clipa precisă când domnişoara Christina plecase din odaie. Simţise cum dispare (...) totuşi să aştepte, fără să aibă destul curaj să întoarcă capul spre fereastră. Uşa de la balcon era deschisă. Poate a rămas încă acolo, poate n-a plecat, ci e numai ascunsă. Ştia totuşi că se teme degeaba, că domnişoara Christina nu mai e în odaie şi nici în balcon.

Se hotărî brusc. Sări din pat şi aprinse lampa electrică de buzunar. Căută înfricoşat chibriturile. Aprinse lampa cea mare. Lumina prea puternică sperie un mare fluture, de noapte, care începu să zboare deznădăjduit, lovindu-se de pereţi. Egor luă lampa de buzunar şi ieşi pe balcon. Noaptea era pe sfârşite. Undeva, pe foarte aproape, se presimţeau zorile. Erau aburi reci, un văzduh încremenit. Nu tresărea nici un arbore. De nicăieri, nici un zgomot, îi fu deodată frică de singurătatea lui şi se cutremură. De-abia atunci simţi cu adevărat cât îi este de frig. Stinse lampa şi intră în odaie. Îl lovi un miros puternic de violete. Fluturele continuă să se zbată, lovindu-se cu zgomote surde de pereţi, atingând uneori sticla lampei. Egor îşi aprinse o ţigară. O fuma însetat, fără gânduri. Apoi se ridică din nou şi închise uşa de la balcon. Somnul nu i se lipi de pleoape, decât când începu să se lumineze bine de ziuă şi cocoşii cântaseră pentru ultima oară.

VII

Femeia bătea zadarnic în uşă. Era închisă cu cheia şi musafirul nu se trezea s-o descuie. "Doarme greu, parcă ar fi făcut chef azi-noapte", gândi femeia, zâmbind sfios. Dar se răcea laptele. Aruncă o privire asupra tăvii încărcate, aşezată pe măsuţa de alături. Poate l-o scula domnul profesor...

Găsi pe d-l Nazarie îmbrăcat, gata de plecare. În prag, rămase câteva clipe ruşinată; îi era greu să-i spună de ce-a venit, să-l roage să deştepte pe d-l Egor.

— Nu cumva eşti din satul ăsta? o întrebă domnul Nazarie, văzând că femeia aşteaptă sfioasă.

— Eu îs din Ardeal, spuse mândru femeia. Dar d-l Egor nu vrea să se scoale. Am bătut în uşă şi nu m-aude...

— Aşa sunt artiştii, dorm greu, vorbi mai mult pentru sine d-l Nazarie.

Dar era neliniştit. Aproape alergă spre odaia lui Egor. Şi bătu cu atâta putere în uşă, încât Egor se deşteptă înspăimântat.

— Eu sunt, se scuză profesorul, eu, Nazarie...

Auzi cum se învârteşte cheia. Auzi apoi paşii lui Egor, care alergau spre pat. Intră în odaie la un interval decent. Femeia venea în urma lui, cu tava.

— Dormeai adânc după câte se pare, spuse domnul Nazarie.

— Am să dorm, de acum încolo, foarte adânc, dimineţile, vorbi Egor, zâmbind.

Tăcu apoi, privind cum femeia aşază încet tava pe măsuţă. Aşteptă să plece, apoi întrebă brusc pe Nazarie.

— Spune-mi, te rog, a ce miroase în odaie?

— Violete, răspunse liniştit profesorul.

I se păru că Egor tresare şi faţa i se face deodată palidă, încercă să zâmbească.

— Vasăzică, e adevărat, spuse el.

Domnul Nazarie se apropie mai mult de pat.

— ...E adevărat, continuă Egor. N-a fost vis, a fost chiar domnişoara Christina...

Fără grabă, fără emoţie, îi povesti întâmplările din noaptea trecută. Se minuna şi el de precizia cu care îşi amintea toate amănuntele. Vorbea grav, oprindu-se des ca să-nghită. Îşi simţea gâtul uscat. Îi era sete. Înainte de prânz, Egor află că Sanda este bolnavă. Nu va putea veni astăzi la masă. Îşi ceru voie să o vadă numai pentru câteva minute. Cu acest prilej, îşi va putea scuza şi plecarea. Îi va fi uşor să-i spună că nu mai îndrăzneşte să rămână, acum, când şi ea şi d-na Moscu sunt bolnave.

— Dar ce s-a întâmplat? întrebă el, încercând să pară degajat, intrând în odaia Sandei.

Fata îl privi tristă, luptându-se multă vreme cu un zâmbet care nu voia să înflorească. Îi arătă din ochi un scaun. Era singură şi Egor se simţi oarecum intimidat. Stăpânea în odaie un miros feminin, prea intim, prea cald. Mirosea a sânge.

— Nu mă simt deloc bine, şopti Sanda. Ieri seară am avut ameţeli, dureri de cap şi, iată, acum nu mă pot ridica din pat...

Îl privi în adâncul ochilor, cu dragoste şi cu spaimă în acelaşi timp. Nările îi tremurau. Tâmplele îi erau foarte palide.

— ...Nu mai am deloc putere în mine, adăugă ea. Uite, obosesc vorbind...

Egor se apropie alarmat de pat şi îi apucă mâna.

— Dar nu trebuie să te oboseşti, începu el căutând un ton voios şi stenic. Probabil că ai răcit, ai o migrenă care te-a extenuat. Mă gândeam tocmai...

Voia să spună: "mă gândeam tocmai ca noi, musafirii, te obosim din cale-afară, şi că ar trebui să plecăm". Dar fata începu deodată să plângă, plecându-şi capul.

— Să nu mă laşi, Egor, şopti ea înfierbântat, să nu mă laşi singură. Numai tu mă poţi scăpa în casa asta...

Îl tutuia pentru întâia oară. Egor simţi un val cald de sânge lovindu-i obrajii. Nelinişte, fericire, ruşine de laşitatea lui?

— Nu-ţi fie teamă, Sanda, şopti el, apropiindu-şi capul. Nu se va întâmpla nimic. Eu sunt aici, lângă tine şi nu ţi se va întâmpla nimic...

— Ah, de ce nu pot să-ţi spun...

În acea clipă Egor fu gata să-i povestească tot ce ştia el, tot ce-l înspăimântase pe el. Dar auzi paşi pe coridor şi sări în mijlocul odăii. Era agitat, neliniştit. Cuvintele Sandei îi dăduseră totuşi o nesfârşită încredere în sine. Proteja, apăra.

D-na Moscu intră în odaie ca din întâmplare. Nu i se părea deloc ciudat s-o găsească pe Sanda bolnavă, sub pătură, şi pe Egor acolo, în faţa ei.

— Nu te scoli? o întrebă.

— Azi nu mă scol deloc, spuse Sanda, încercând să vorbească liniştit şi zâmbind. Vreau să mă odihnesc...

— Au obosit-o musafirii, spuse Egor mai mult în glumă.

— Nu e adevărat, vorbi d-na Moscu. Întotdeauna ne face mare plăcere să avem oameni de seamă la masa noastră. Unde a Simina? întrebă, după o scurtă pauză.

Egor şi Sanda se priviră scurt, roşind amândoi, ca de o taină urâtă pe care şi-ar fi amintit-o fără voia lor.

— N-am văzut-o, vorbi Sanda.

— Mă duc s-o caut eu.

Egor avea astfel un motiv să se retragă şi să se reîntoarcă mai târziu, când va fi plecat d-na Moscu. Porni cu pas hotărât; căutătura îi era mai aspră, fruntea îngândurată. Îi era ruşine de laşitatea lui. Voise să plece şi nu avusese nici măcar curajul să-i spună d-lui Nazarie. Se gândise chiar să-şi ticluiască o telegramă de chemare, aşa cum îşi amintea că cetise, demult, într-o carte. Glasul şi cuvintele Sandei deşteptară în sufletul lui o furie încăpăţânată de risc, de a înfrunta primejdia. Şi un început de aventură, stranie, drăcească — de care îi era teamă, dar care îl atrăgea totuşi, ca un fruct necunoscut, otrăvit. Întrebă în sufragerie. Nimeni nu văzuse pe Simina. Coborî treptele verandei şi se-ndreptă spre odăile din fund. Cu prilejul acesta va vedea şi pe întunecata doică. Se întâlni cu jupâneasa şi o întrebă.

— Duduiţa a plecat spre grajdul ăl vechi...

Îi arătă, departe, un şopron pe jumătate ruinat. Egor se îndreptă spre grajd calm, cu mâinele în buzunare, fumând. Nu voia să dea proporţii de expediţie întâlnirii sale cu Simina. Ce cuib de vrăjitoare, gândi în clipa când intră în grajd. Era o încăpere lungă, veche, neîngrijită, cu tavanul crăpat pe alocuri. Aproape întunerec. Zări pe Simina tocmai la celălalt capăt, într-o caleaşcă demodată. Când îl văzu, fetiţa zvârli repede o cârpă pe care o avuse până atunci în mână şi se ridică. Îl aştepta şi Egor simţi din privirile ei că lupta nu va fi uşoară.

— Ce te-ai ascuns aici, Simina? o întrebă, prefăcându-se voios şi pus pe glumă.

— Mă jucam, domnule Egor, răspunse fetiţa fără să clipească.

— Ce ciudat joc! se miră Egor apropiindu-se. În cea mai veche trăsură, plină de praf ...

Puse mâna pe un felinar, dar nu găsi deloc praf. Înţelese atunci gestul Siminei, cârpa pe eare o aruncase la intrarea lui.

— E o trăsură foarte veche, dar e curată, adăugă el. Văd că ţii la ea, o îngrijeşti, o cureţi...

— Nu, se apără Simina, mă jucam, numai. Şi mi-era teamă să nu mă murdăresc.

— Dar de ce te fereai, de ce-ai aruncat cârpa? o întrebă repede Egor ca s-o încurce.

— Nu vă puteam da mâna cu o cârpă de praf, răspunse liniştită Simina. Se opri o clipă, zâmbind. Credeam că o să-mi întindeţi mâna, adăugă ea cochetă, privindu-l din nou în ochi.

Egor roşi. Făcuse de la început o gafă.

— A cui a fost trăsura aceasta? întrebă el.

— A domnişoarei Christina, răspunse Simina.

Ss priviră în ochi, aspru. "Ea ştie, înţelese Egor, ştie ce i s-o fi întâmplat azi-noapte."

— Tanti Christina, vorbi Egor ca şi cum n-ar fi observat nimic, săraca bătrână! Ce caleaşca veche şi ieşită din modă, ca şi biata tanti... Pe pernele acestea îşi plimbă bătrânele ei oase, când ieşea să respire puţin aer curat...

Începu să râdă.

— ...în caleaşca asta boierească se plimba pe moşie, continuă el, şi vântul o făcea să tremure de frig, şi-i flutura părul ei alb... Sau era numai cărunt? o întrebă brusc, întorcându-se spre Simina.

Fata îl ascultase cu un zâmbet de nesfârşită milă şi ironie. Când Egor se întoarse spre ea, Simina îi susţinu privirile, încercând să-şi ascundă zâmbetul; ca şi când i-ar fi fost ruşine de ruşinea lui.

— Ştiţi foarte bine că domnişoara Christina, vorbi ea apăsând cuvântul, că domnişoara Christina n-a fost niciodată bătrână...

— Nici tu, nici eu nu ştim nimic despre ea, o întrerupse brutal Egor.

— De ce vorbiţi aşa, domnule Egor? se miră candid Simina. Doar aţi văzut-o...

Ochii îi sticliră drăceşte, şi zâmbetul biruitor îi lumină faţa întreagă. "Mă atrage în cursă, gândi Egor. Dar dacă mai spune ceva, o strâng de gât şi o ameninţ că o omor, până mi-o mărturisi tot ce ştie."

— I-aţi văzut portretul, adăugă Simina după o bine calculată pauză. Domnişoara Christina a murit foarte tânără. Mai tânără ca Sanda. Şi mai tânără, şi mai frumoasă, continuă ea.

Egor rămase câteva clipe încurcat; nu ştia ce-ar mai trebui să spună, cum s-o silească pe Simina să se trădeze, ca s-o poată *întreba.*

— Nu e aşa că vă place Sanda? întrebă brusc Simina.

— Îmi place şi-am să mă-nsor cu ea, răspunse Egor. Şi dumneata ai să vii la Bucureşti, ai să fii mica mea cumnată şi am să te cresc eu! Ai să vezi atunci cum au să-ţi piară nălucirile acestea din cap!...

— Niciodată nu înţeleg de ce vă supăraţi pe mine, se apără sfios Simina.

Ameninţarea sau poate tonul ridicat şi bărbătesc al lui Egor o intimidase. Se uită cu oarecare teamă în jurul ei, aşteptând parcă un semn în ajutor. Deodată se linişti şi începu să zâmbească. Privea fix un colţ al şopronului. Ochii ei erau mai sticloşi acum, mai depărtaţi.

— Degeaba te uiţi, vorbi iarăşi Egor. Degeaba aştepţi... Mătuşă-ta e de mult moartă, mâncată de viermi şi amestecată cu pământ. M-auzi, Simino?

O apucă de umeri şi aproape îi ţipa cuvintele la urechea ei. Îi fu şi lui frică de glasul spart, de cuvintele pe care le strigase. Fetiţa se cutremură. Se făcuse parcă mai palidă şi-şi strângea buzele. Dar cum îi dete drumul din strânsoare, îşi reveni. Privi din nou peste umărul lui Egor, privi fascinată, fericită.

— Ce tare m-aţi scuturat, se plânse ea ducându-şi mâna la frunte. Mă doare şi capul... Cu copiii e uşor să fii puternic, adăugă mai încet, ca pentru sine.

— Vreau să te trezesc, vrăjitoare mică ce eşti, se aprinse din nou Egor. Vreau să-ţi iasă nălucirile din cap, spre binele tău, pentru scăparea ta...

— Ştiţi foarte bine că nu sunt năluciri, vorbi Simina de data aceasta, provocator. Sări din trăsură şi trecu prin faţa lui Egor cu nesfârşită demnitate.

— Nu te grăbi, mergem împreună, îi spuse Egor. Venisem să te caut. D-na Moscu m-a trimis să te caut... Nu ştiam că am să te găsesc curăţând de praf o caleaşcă de o sută de ani...

— E din 1900, de la Viena, spuse Simina fără să se întoarcă, calmă,

continuându-şi drumul prin grajd. 1900-1935, tocmai treizeci şi cinci de ani...

Ajunseră la poartă. Egor o deschise larg şi lăsă fetiţa să-i treacă înainte.

— M-a trimis să te caut pentru că Sanda e bolnavă, continuă el. Ştii că Sanda e bolnavă?

Îi surprinse un zâmbet mic, răzbunător.

— Nu are nimic grav, adăugă el repede. O doare numai capul şi stă în pat...

Fetiţa nu-i răspunse. Mergeau alături, prin curtea mare, sub soarele rece de toamnă.

— *À propos*, vorbi Egor înainte de a ajunge în casă, voiam să-ţi spun ceva care te interesează.

Îi apucă braţul şi-şi plecă grumazul mult spre ea, ca să-i poată şopti aproape de ureche:

— ...Voiam să-ţi spun că dacă i se întâmplă ceva Sandei, dacă... Înţelegi?... atunci s-a sfârşit şi cu tine. Asta nu rămâne între noi, fireşte. Poţi s-o spui mai departe, dar nu d-nei Moscu. Ea, săraca d-na Moscu, nu are nici o vină...

— Am să-i spun asta Sandei, nu mamei, vorbi răspicat Simina. Am să-i spun că nu înţeleg ce aveţi cu mine!...

Încercă să-şi smulgă braţul. Dar mâna lui Egor se înfipse mai adânc în carne. Simţea o adevărată bucurie înfigându-şi degetele în carnea ei moale, crudă, drăcească. Fata îşi muşcă buzele de durere, dar nici o lacrimă nu-i umezi ochii ei reci, metalici. Rezistenţa asta îl făcu pe Egor să-şi piardă cumpătul.

— Şi am să te chinui, Simino, n-am să te omor aşa repede, şuieră el. Am să te sugrum numai după ce-ţi voi fi scos ochii şi îţi voi fi smuls dinţii unul câte unul... Cu fierul roşu am să te chinui. Spune asta mai departe, spune cui ştii tu... Să vedem dacă...

În acea clipă simţi o durere atât de violentă în braţul drept, încât dete drumul fetei. Trupul întreg i se golise de vlagă. Braţele îi atârnau moi, lipite de şolduri. Şi parcă nu-şi dădea seama unde se află, pe ce lume se află.

Văzu cum Simina se scutură, îşi presează pliurile rochiţei şi îşi freacă braţul în care degetele lui îşi lăsaseră urmele. O văzu de asemenea cum îşi piaptănă cu palma părul, îşi aranjează buclele şi-şi prinde o copcă ascunsă, care îi sărise pe drum. Simina făcu toate acestea fără să-l privească. Nici măcar nu se grăbea; parcă el nici n-ar mai fi existat. Porni spre casă cu pasul zvelt, dezgheţat, şi totuşi de nobilă graţie. Egor o privi uluit, până ce mica ei făptură se pierdu în umbra verandei.

VIII

După masă, d-l Nazarie şi cu Egor fură invitaţi în odaia Sandei. O găsiră şi mai istovită, cu pleoapele viorii; braţele păreau foarte albe, aşa cum se odihneau sleite pe un şal cald, de lână. Sanda zâmbi şi le făcu semn să se aşeze. Dar d-na Moscu, în picioare, lângă pat, cu cartea în mână, continua să citească:

Viens donc, ange du mal, dont la voix me convie,
Car il est des instants où si je te voyais

Je pourrai pour ton sang t'abandonner ma vie.
Et mon âme... si j'y croyais!

Cetise foarte frumos ultimele versuri, aproape cu lacrimi. Închise cartea cu un oftat.

— Ce a fost? întrebă nedumerit d-l Nazarie.

— Prefaţa la *Antony,* nemuritoarea dramă a lui Alexandre Dumas-Père, explică grav doamna Moscu.

"În orice caz, o lectură care nu îşi are rostul *acum"* — ar fi vrut să spună Egor. Nu-i plăcuse deloc versul: *Je pourrai pour ton sang t'abandonner ma vie...* Era o ironie prea crudă, aproape sălbatecă. Şi apoi, oftatul acela al d-nei Moscu. Părere de rău? resemnare? neputinţă?

— Îi citesc necontenit de o jumătate de oră, vorbi cu orgoliu d-na Moscu. Îmi place şi mie să citesc cu glas tare, aşa cum făceam pe vremuri... Ştiam atunci mii de versuri pe dinafară...

Zâmbea. Egor o privi uluit. Era aproape de nerecunoscut acum; gesturile ei viguroase, sigure. Stătea de atâta timp în picioare, la căpătâiul Sandei, şi încă nu ostenise... Parcă reînviase printr-o minune; reînviase din tinereţea Sandei.

—...Ştiam şi din Eminescu, adăugă mai însufleţită d-na Moscu, din opera celui mai mare poet român, Mihai Eminescu...

Egor căută ochii Sandei. Ardeau de o spaimă înăbuşită. Fata îl privi numai o clipă. Apoi, parcă s-ar fi temut să nu se trădeze, şopti:

— *Maman,* ai cetit destul... Să nu te oboseşti... Stai şi d-ta jos...

D-na Moscu nu o auzi. Îşi duse mâinele la tâmple, luptând cu amintirile, silindu-se să reconstituiască versurile acelea celebre...

— ...Versurile acelea celebre, vorbi ea, mai mult pentru sine, versurile nemuritoare...

Sanda nu se dădu bătută. Eminescu se afla, alături de ceilalţi poeţi favoriţi, pe etajeră, dar nu voia sub nici un motiv să-l lase în mâinele maică-si. Se temea de bolnăvicioasa ei pasiune pentru anumite poeme din Eminescu. Pe vremuri, îi mărturisise că, deşi era numai o fetiţă de opt-nouă ani, Christina îi declama ei, în nopţile de vară, versuri din Eminescu. "Îşi va aduce din nou aminte, *acum",* se gândi cu groază Sanda.

— "*...Cobori în jos, luceafăr blând,*
Alunecând pe-o rază,
Pătrunde-n casă şi în gând
Şi viaţa-mi luminează..."

De la cel dintâi vers, Sanda îşi plecă fruntea, deprimată. O imensă oboseală i se strecură deodată în tot trupul. Un vârtej mocnit îi deşerta vinele de sânge. Îi era teamă că va leşina din clipă-n clipă.

— "*...Eu sunt luceafărul de sus,*
Iar tu să-mi fii mireasă!"

continuă biruitoare d-na Moscu.

"De unde i-a venit deodată forţa aceasta fizică, strălucirea aceasta a făpturii, glasul întreg şi melodios?" se întreba nedumerit d-l Nazarie. D-na Moscu părea că-şi aminteşte strofă cu strofă, după scurte ezitări, după încântătoare dibuiri. "Sunt totuşi strofe pe care le sare", observă Egor. El

asculta amuţit, aproape fără nici o împotrivire, cu ochii la Sanda, urmărind zvâcnirile trupului ei sub şalul care o acoperea. "Ar trebui să fac ceva, îşi spuse. Ar trebui să mă ridic şi să m-apropii de ea, să o mângâi — orice ar gândi mamă-sa." Deşi, după extazul cu care rostea versurile, descoperindu-le treptat — se vedea bine că d-na Moscu nu mai aude nimic şi nu mai zăreşte pe nimeni în preajmă-i:

— ..."*Căci eu sunt vie, tu eşti mort".*

Glasul d-nei Moscu se întrerupse bruse, înecat. Ea se clătina ameţită în mijlocul odăii unde o purtase emoţia.

Îşi duse iarăşi amândouă palmele la frunte. De data aceasta, un gest de risipire şi deznădejde.

— Nu ştiu ce am, şopti ea. Am obosit...

D-l Nazarie o aşeză pe scaun. Să fi fost oare numai o iluzie toată însufleţirea ei, glasul acela plin şi robust de femeie cu sânge mult?

— Ai văzut, *maman,* dacă nu m-asculţi, şopti, stins, Sanda.

Egor se apropiase de pat. Începuse să-l sperie paloarea fetei, ochii aceia adânciţi nefiresc în orbite, pielea prea rece şi trădând totuşi o febră mocnită în adâncuri.

— Am să mă duc chiar acum după un doctor, spuse el încruntat. Dumneata nu eşti bine deloc...

Sanda îi mulţumi cu un zâmbet pe care voi să-l susţină cât mai mult. Dar în nici un caz nu trebuia să-l lase să cheme un doctor. În nici un caz *acum,* în dezlănţuirea aceasta neaşteptată de întâmplări şi boli vechi.

— Nu te grăbi să pleci de lângă mine, spuse Sanda, n-am nevoie de nici un doctor... În câteva ceasuri îmi revin şi mâine ne plimbăm prin parc...

În acea clipă, d-na Moscu se ridică din nou în picioare, cu o nouă fervoare.

— Acum mi-amintesc, spuse ea, mi-amintesc cele mai frumoase versuri din *Luceafărul:*

Mă dor de crudul tău amor
A pieptului meu coarde
Şi ochii mari şi grei mă dor,
Privirea ta mă arde...

Sanda apucă mâna lui Egor. Tremura. Se uita fix, înspăimântată, în ochii lui. "*Ştie şi ea*", gândi Egor. Se miră, o clipă în urmă, de propria lui tărie şi seninătate. Acum nu-i mai era frică; alături de Sanda, cu mâna ei îngheţată pierdută în pumnii lui fierbinţi, crispaţi. Simţea însă tot ce *ştia,* tot ce vedea Sanda dincolo de umerii lui, înapoia lui. Nu voia să se întoarcă, nu cumva să rupă firul acelor priviri îngrozite şi paralizate. D-na Moscu tăcuse şi tăcerea ei se adăuga, mai gravă, liniştii neobişnuite din odaie. Egor auzea cum bate inima fetei. Auzea, în acelaşi timp, răsuflarea grea a d-lui Nazarie. *Simte* şi el, poate chiar vede. Inutil să-i mai ascund ceva de-aici înainte.

— *Maman!* exclamă deodată Sanda, cu o ultimă sforţare.

Egor ghici tot ce voise să spună Sanda prin acest deznădăjduit strigăt. Încercarea ei de a smulge pe d-na Moscu din convorbirea aceea atât de oribilă — neauzită, neîngăduită, neumană "Mamă, ne vede lumea!" părea că spun privirile Sandei. D-na Moscu se întoarse spre d-l Nazarie.

— De ce aţi tăcut deodată, d-le profesor? întrebă ea mirată.

— Nici nu prea am vorbit astăzi, stimată doamnă, se scuză d-l Nazarie. V-am ascultat recitând... Mă minunam de memoria dumneavoastră...

Doamna Moscu îl privi în ochi, parcă ar fi încercat să se convingă că nu glumeşte.

— Nefericită memorie, cu cartea în mână, spuse ea obosită, aşezând pe *Antony* deasupra celorlalte volume de pe etajeră. Noroc că am încă destule cărţi... Iată, i-am adus aici Sandei pentru mai multe zile de lectură...

Îi arătă, cu mâna, un teanc întreg. D-l Nazarie îşi aruncă ochii: *Jean Sbogar, René, Ivanhoe, Les fleurs du mal, Là-bas.*

— Din biblioteca Christinei, adăugă ea. Cărţile care i-au plăcut ei mai mult. Şi mie, bineînţeles...

Zâmbi foarte obosită şi se îndreptă spre patul Sandei.

— Dar voi de ce aţi tăcut? întrebă, cu o mai neînţeleasă mirare. De ce aţi tăcut şi voi?

Sanda o mustră din ochi. D-na Moscu se aşeză pe pat, lângă ea. Îi luă mâna, pe care Egor o lăsase cu puţine clipe mai înainte.

— Ce îngheţată eşti, ce rece! exclamă, cutremurându-se. Trebuie să-ţi dau un ceai... De altfel, e timpul să te scoli. Se apropie apusul soarelui. Vin ţânţarii...

"Aiurează", gândi cu oarecare nelinişte Egor. Se uita la Sanda, să ghicească din ochii ei un sfat, un îndemn. Era şi el pironit, fascinat de începutul acesta neaşteptat de delir.

— Poate e mai bine ca noi să plecăm, se auzi atunci glasul uscat al d-lui Nazarie.

— N-aveţi nici o grijă, sunteţi cu mine, îl linişti d-na Moscu. Nu vă pot face nimic. Zboară pe deasupra şi atât...

— Ar fi trebuit să luaţi chinină, şopti Sanda. Mama vorbeşte de ţânţari. Sunt foarte periculoşi acum, la apusul soarelui...

— Au început să vină, într-adevăr, se auzi din nou glasul uscat al d-lui Nazarie. Şi ce ciudat se adună roiuri în dreptul ferestrei!... Îi auzi cum zboară, Egor?!

Îi auzea şi Egor; roiuri întregi, dese, aşa cum nu i se mai întâmplase să întâlnească vreodată. De unde năvăliseră atât de mulţi?

— Semn de secetă, spuse din nou d-l Nazarie. Ar trebui să închid fereastra...

Dar nu se mişca. Rămăsese tot în mijlocul odăii, fascinat, cu ochii către roiurile de afară.

— Nu e nevoie, vorbi d-na Moscu. Nu e încă apusul soarelui. Şi-apoi, să n-aveţi vreo teamă cât sunteţi cu mine...

Egor smţi un fior trecându-i prin şira spinării. Glasul acesta sec, neutru, aproape de nerecunoscut îl înspăimânta. Glasul care venea de undeva din vis, din alte vămi.

— Dar ar fi bine să luaţi chinină, măcar o jumătate de pastilă pe zi, şopti, de data aceasta foarte încet, Sanda.

Îi tremura şi ei glasul. Dar cel puţin acum nu mai *vede* nimic, nu mai simte pe nimeni, îşi dete seama Efor. Îl căuta pe profesor. Nu se mişcase din mijlocul odăii. Urmărea vreun zbor nevăzut, căci privirile îi lunecau mult deasupra roiurilor. Şi nici măcar nu se apăra de ţânţarii care pătrundeau, câte puţini, în cameră, "E un miros aici care îi atrage aici, îşi spuse Egor. Prea sunt mulţi şi prea vin de-a dreptul aici. Poate mirosul acela care m-a lovit şi pe mine azi-dimineaţă, îşi aminti el mirosul de sânge."

Doamna Moscu îi învălui pe toţi într-o privire caldă, protectoare, şi

intimă în acelaşi timp.

— Haideţi, copii, vorbi, se apropie apusul, s-o sculăm şi pe ea.

Glasul îi era voios şi totuşi absent. Venea de departe, din bucurii foarte streine, reci.

— Scoală-te, Sanda, vorbi din nou d-na Moscu, se face seară în curând. Eşti îngheţată...

Egor îşi strânse pumnii, înfigându-şi unghiile în carne cu încăpăţânare. "Trebuie să rămân treaz. Să nu mă pierd”. Încercă să o oprească pe Sanda, dar fata îl respinse încet, cu dragoste şi se coborî din pat. Nu mai tremura acum. Îşi căută papucii de casă cu multă luare-aminte.

— Trebuie neapărat să merg şi eu, *maman?* o întrebă, foarte supusă.

— Nu vezi?! E timpul, vorbi d-na Moscu.

Egor o prinse în braţe şi-i şopti, aproape în ureche:

— Rămâi aici. Ce vrei să faci?!

Fata îi mângâie obrazul cu mâna, tristă.

— Nu e nimic, Egor, şopti. Asta o fac pentru mama, ştii...

În acea clipă Egor simţi un vârf ascuţit de ac străpungându-i pielea la încheietură. Fără să-şi dea seama, lovi cu mâna. Un ţânţar rămase strivit; o pată de sânge, alături. "A muşcat cu sete, bestia", îşi spuse Egor.

Ridicând capul, Sanda întâlni pata aceea de sânge. Se repezi la Egor şi-i luă mâna.

— Ascunde-te, îi vorbi repede, pleacă, să nu te vadă mama... Îi face rău...

Egor îşi frecă mâna de haine, până ce sângele dispăru cu desăvârşire.

— Pleacă, te rog eu! vorbi din nou Sanda. Du-te şi-ţi ia pastila de chinină...

Glasul ei rugător îl îndârji foarte mult: delirul acesta, ale cărui margini nu le ştia încă, toate cuvintele acestea, al căror înţeles nu-l putea pătrunde.

— Nu plec până nu-mi spui unde vrei să te duci, o ameninţă Egor.

— Fii fără teamă, dragostea mea, vorbi Sanda.

Egor se cutremură. Îşi amintea acum foarte precis; amănunt cu amănunt îşi amintea din nou întâmplările din noaptea trecută.

— Nu te bucuri că-ţi spun aşa? îl întrebă din nou tristă, Sanda.

Egor o privi în ochi, încercând s-o străpungă, s-o stăpânească, întreagă, cu voinţa lui, s-o păstreze. Simţea însă cum îi scapă, cum îi alunecă din braţe viaţa aceasta caldă şi îmbietoare.

— Nu-mi spui *tu,* Sanda, lucrul ăsta, nu mi-l spui tu! exclamă Egor.

Sanda începu să plângă încet, fără spasm. "Aşadar, e adevărat", gândi Egor...

D-na Moscu se apropiase de ei; parcă n-ar fi înţeles nimic din cuvintele lor prea familiar şoptite, din plânsul fetei.

— Dacă rămâneţi, au să vă sugă şi pe voi, le vorbi. Şi s-a făcut aşa de frig... Au să vă sugă. Ceva s-a întâmplat cu găinile, cu gâştele, cu vitele noastre... Ce-au rămas din ele, ce-au mai rămas...

Egor întoarse capul şi-i spuse răspicat:

— Îmi pare foarte rău, d-nă Moscu, dar Sanda trebuie să rămână aici, în pat, până chem doctorul.

Glasul fusese atât de neobişnuit de puternic, încât d-na Moscu şovăi, privind când la Egor, când la Nazarie. Nu prea înţelegea — se vedea bine asta — ce caută ei aici, alături de patul fetei.

— Poate să ai dreptate, vorbi după câteva clipe d-na Moscu. Sunteţi amândoi oameni de ştiinţă, vă pricepeţi mai bine ca mine!... Dar să

închideţi repede ferestrele. Asta trebuie să faceţi întâi, să-nchideţi toate ferestrele...

Egor tremura încă de curajul brutal cu care vorbise. Cu amândouă mâinile încerca să ţină pe loc trupul Sandei. Fata zvâcnea, se împotrivea.

— Trebuie neapărat să mă duc, se apăra ea somnoroasă. O fac pentru mama, ţi-am spus. N-a mai rămas nimic altceva prin curte... şi paserile, şi vitele, şi câinii!...

Se apropiase şi d-l Nazarie, palid, frângându-şi mâinile. În jurul lui roiau ţânţarii. Se auzeau ca un zvon împletit, barbar şi foarte depărtat. Melodie apăsătoare, asemenea febrei.

— Dă-mi drumul, Egor, se rugă din nou Sanda pierdută. Are să fie mai rău altminteri... Nu mai mă fac bine altminteri...

Egor începu să tremure. Ce Dumnezeu s-a făcut atât de frig deodată! Auzea cum clănţăne dinţii d-lui Nazarie. Îl vedea lângă el, împietrit, alb la faţă, tremurând. Nu se apăra de ţânţari. Scutura la răstimpuri fruntea, să-i gonească.

— Închide d-ta fereastra, porunci Egor.

Profesorul se apropie cu teamă de perdele. Mai departe nu îndrăzni să păşească. Se purta şi el ca într-un somn nefiresc, de boală. Şi totuşi, ce limpede înţelegea tot ce se petrece în jurul lui! Ce clare îi apăreau acuma toate întâmplările; carnea aceea de berbec, greţoasă, din prima seară şi vorbele fără înţeles ale jupânesei, paserile care mureau... Şi câinele acela care li se târa la picioare, urletele lui îngheţate, răsuflarea lui de animal fugărit de nevăzut...

— De ce nu-nchizi fereastra?! se auzi din nou, poruncitor, glasul lui Egor.

Ce frig neobişnuit, artificial. Ce goluri de aer în încăperea aceasta unde plutise, până mai adineauri, mirosul de sânge al fetei...

D-l Nazarie se apropie mai mult de fereastră. Îi era teamă să privească afară. O teamă stupidă, nervoasă, pe care nu şi-o putea stăpâni. Braţul îi tremură când apucă mânerul ferestrei. I se păru, în cea dintâi clipă, că o femeie îl priveşte din afară, atent, urmărindu-i fiecare gest, aşteptând parcă să se întâmple ceva, un gest grav, hotărâtor. Era încă destulă lumină afară.

Partea aceasta a cerului era, totuşi, mai stinsă, mai fluidă. Era alt spaţiu, aici, alt văzduh. Căci, închizând o clipă ochii şi deschizându-i brusc, d-l Nazarie văzu cu mirare pe Simina, la câţiva metri de fereastră, între flori, privindu-l. Încercă să-i zâmbească. Fetiţa înclină capul cu nesfârşită graţie. Dar în aceeaşi clipă se trădă. Înălţase ochii prea sus, mult deasupra ferestrei. "Nu se aştepta să mă vadă pe mine, îşi dete seama d-l Nazarie. Aştepta pe altcineva şi nu aici, la fereastră, ci în altă parte"... Simina înţelese repede că se trădase. Roşi brusc şi făcu câţiva paşi spre casă, ridicând mâinele către d-l Nazarie. Dar profesorul închise fereastra grav, tăcut, cu privirile plecate. Frigul din odaie i se păru mai apăsător. Rămase multă vreme nehotărât, sleit, lângă fereastră. Zvonul ţânţarilor îl auzea acum foarte aproape de el, cuprinzându-l încet, din toate părţile, istovindu-l. Începea să-şi dea seama că visează şi îi fu frică. Dacă nu se va mai trezi niciodată din somnul acesta neînţeles, din lumea aceasta a febrelor?...

IX

Egor s-a întors de la gară aproape de ora 10 noaptea.

Anevoie izbutise să telefoneze la Giurgiu după un doctor; în medicul de plasă, care locuia într-un sat vecin, nu avea încredere.

Conacul părea acum mai slab luminat. Găsi pe d-na Moscu, pe d-l Nazarie şi Simina, aşteptându-l în sufragerie. Masa era pusă. O femeie îmbătrânită, legată cu un tulpan vişiniu, robotea prin odaie. Nu vorbea nimeni. D-l Nazarie privea, palid, în gol — ca un prizonier în repaos.

— Ştiţi, vom mânca foarte prost astă-seară, spuse d-na Moscu. Sufragiţa a plecat în sat şi nu s-a mai întors. N-are să se mai întoarcă... Ne serveşte astă-seară doica...

Aşadar, ea este doica, îşi spuse Egor. O privi cu mai multă atenţie. Ce femeie fără vârstă, ce mers straniu; parcă s-ar fi trudit o viaţă întreagă să calce ca o şchioapă şi acum ar încerca să meargă firesc. Se lovea câteodată de mobile, fără să simtă. Capul îi era aproape în întregime acoperit de tulpan. I se vedea nasul lat, stâlcit şi alb. I se vedea gura, ca o rană degerată; albăstrie, scârnoasă. Doica punea necontenit ochii plecaţi în pământ.

— ...Vom avea, în orice caz, mămăliguţă cu lapte şi brânză, adăugă d-na Moscu.

Se aşezară la masă. D-l Nazarie, nerăbdător şi uluit ca cineva deşteptat brusc din somn.

— Cum i-a fost Sandei? întrebă Egor.

Nu răspunse nimeni. D-na Moscu începuse să mănânce şi fără îndoială nu auzise întrebarea. Simina căuta solniţa de sare, cuminte, cuviincioasă. D-l Nazarie părea foarte concentrat.

— I s-a mai întâmplat ceva? îl întrebă, după câteva lungi clipe de tăcere, Egor.

— Nu. Când am plecat noi, dormea, răspunse profesorul. Aşa, cel puţin, nădăjduiesc eu... Sau poate era numai leşinată...

Ridică deodată ochii din farfurie şi-l privi aspru pe Egor.

— Cred că ar fi fost mai bine dacă te întorceai cu doctorul, adăugă el.

— Va veni mâine dimineaţă, cu primul tren, îl linişti Egor. Trebuie să anunţăm de pe acum vizitiul, să pregătească trăsura pentru mâine în zori...

D-na Moscu îl asculta intrigată, ca şi cum n-ar fi înţeles despre cine se vorbeşte.

— Teamă mi-este că nu vom mai avea în curând nici vizitiu, şopti ea cu destul calm. Omul şi-a cerut azi simbria... Doică, să nu-l plăteşti până nu aduce de la gară musafirii de mâine...

— Vine numai doctorul, spuse Egor.

— Poate mai vine cineva, vorbi din nou cu fervoare d-na Moscu. Suntem doar în plin sezon. Septembrie. În alţi ani, pe timpul ăsta, nu mai încăpeau musafirii. Era mult tineret, fete şi domni de vârsta Sandei...

Cuvintel ei, cu oarecare melancolie şoptite, făcură mai deznădăjduită singurătatea din această cameră.

— ...Au fost şi anul acesta destui oaspeţi, încercă Egor să rupă tăcerea.

— Au plecat aşa de repede, continuă d-na Moscu. Dar trebuie să mai vină cineva... Poate din rudele noastre.

Simina zâmbi. Ea ştia că de foarte multă vreme nici o rudă nu mai vine pe la ei.

— N-ar fi chiar acum timpul cel mai nemerit pentru vizite, spuse Egor. Sanda este destul de serios bolnavă...

D-na Moscu păru ca-şi aminteşte de-abia atunci că fiică-sa nu se află la masă, alături de ei, ci că zace istovită în pat. O căută cu ochii de jur

împrejur şi se convinse că nu se înşală. Sanda nu era aici.

— Trebuie să mă duc s-o văd, spuse, ridicându-se deodată de la masă.

Simina rămase liniştită pe scaun. Părea că nu ţine seamă că sunt încă musafiri la masă, căci începu să se joace cu cuţitul, tăind felii foarte subţiri de mămăligă pe farfurie.

— De ce o înveţi atâtea basme urâte, doică? întrebă Egor întorcând capul.

Doica se opri în mijlocul odăii, mirată de glasul acesta strein care o strigase pe neaşteptate, măgulită în acelaşi timp că un boier tânăr şi frumos îi vorbeşte. De foarte multă vreme nu mai vorbise decât cu slugile. Nu intra niciodată în casele boiereşti cât timp erau musafirii.

— N-am învăţat-o, domnişorule, nici un basm, vorbi ea fără sfială, căci nici eu nu ştiu. Domnişoara mă învaţă pe mine...

Avea un glas mat, făcut parcă din mai multe bucăţi. Egor îşi aminti brusc de o piesă de teatru celebră acum vreo cincisprezece ani, de glasul unei babe de-acolo, vânzătoare de găini. Dar vocea doicii nu semăna cu nimic. Şi nici ochii ei, de un albastru putred, pe care îi ţinea necontenit în jos, ficşi şi umezi. Ochii unei oarbe, s-ar fi spus, dacă doica şi-ar fi purtat capul ridicat şi ţeapăn.

— ...Domnişoara noastră, care ştie toate cărţile, adăugă doica rânjind.

"Ea vrea să zâmbească, acum", îşi dete seama cu înfiorare Egor. Şi îl îngrozeau de asemenea ochii aceia de la care aşteptai parcă altfel de priviri. Nu strălucirea lor înfundată, dospită, care trăda o dezgustătoare poftă de femeie. Egor se simţi despuiat şi lins de privirile lihnite ale doicii. Roşi brusc şi întoarse capul. Scârba şi ruşinea îl făcură să uite aproape întrebarea pe care o pusese bătrânei. Îl trezi însă râsul Siminei. Fetiţa îşi rezemase ceafa de speteaza scaunului şi râdea înecându-se, arătându-şi toţi dinţii în lumina prea puternică a lămpii.

— E o mincinoasă! izbuti ea să spună printre râsete. Era un râs care umili sângeros pe cei doi bărbaţi. Doica zâmbea şi ea, înapoia scaunelor. "Îşi bat joc de noi, gândi Egor. Mai ales Simina. A simţit şi ea ce înseamnă privirile doicii. Şi asta ştie, şi asta înţelege! "...

Simina se prefăcea că luptă să-şi stăpânească râsul, punându-şi şervetul la gură, ciupindu-se. Dar se uita necontenit spre doică, pe furiş, şi izbucnea mereu, sufocându-se, lăcrămând. În cele din urmă, luă cuţitul de pe masă şi începu să taie cu el aerul, în gesturi scurte, repezi. Parcă ar fi încercat să facă ceva, să-şi îndrepte atenţia în altă parte, ca să se poată linişti.

— Nu te mai juca cu cuţitul, vorbi atunci d-l Nazarie, că fuge îngerul de lângă d-ta!...

Vorbise pe neaşteptate, dar glasul lui fusese aspru, grav, ca după o lungă chibzuinţă. Simina îşi pierdu deodată veselia. Îşi strânse umerii, parcă ar fi cuprins-o frigul. Şi obrazul îi era neobişnuit de palid acum. Ochii îi străluceau, totuşi, de mânie, de ură neputincioasă. "A lovit bine profesorul, gândi Egor însufleţit. Dacă i-ar sta în putinţă, vrăjitoarea asta mică ne-ar arde de vii acum"... O privea în ochi şi nu se putea împotrivi fascinaţiei puterilor pe care le descărcase umilirea Siminei.

D-l Nazarie observă că doica priveşte mirată spre uşă. Întoarse capul şi văzu pe d-na Moscu, încruntată, gânditoare, şovăind.

— Curios! exclamă d-na Moscu. Sanda nu mai e în odaia ei... Mă-ntreb unde ar fi putut să se ducă!...

Egor şi d-l Nazarie săriră în acelaşi timp de pe scaune şi alergară spre

odaia Sandei fără să fi spus un cuvânt.

— Numai dacă am avea o lampă bună, şopti Egor în fugă, o lampă electrică de buzunar...

Nu se putea gândi la nimic în acele clipe în afară de această lampă electrică, atât de practică, pe care nu o avea la el.

În odaia Sandei era întunerec. Egor aprinse un chibrit şi căută lampa. Fitilul era uscat, rece. Mâinele îi tremurau puţin. Tremura şi flacăra gălbuie, învelită în fum.

— N-ar fi trebuit s-o lăsăm singură, spuse d-l Nazarie. Nu mai ştiu ce să mai cred!...

Profesorul exclamase cu multă sinceritate, dar Egor nu-i răspunse nimic. Pusese sticla şi înălţă acum fitilul cu atenţie. Când flacăra se întregi, Egor ridică lampa şi vru să iasă din odaie. I se păru, totuşi, că vede ceva nelămurit în pat. Făcu un pas, ţinând flacăra mult deasupra patului. Găsi pe Sanda întinsă pe pat, aproape îmbrăcată, cu ochii deschişi, privindu-l.

— Ce s-a întâmplat? întrebă ea greu.

Obrajii i se îmbujoraseră şi răsuflarea îi era accelerată, parcă s-ar fi trezit dintr-o mare spaimă sau s-ar fi oprit chiar atunci dintr-o alergare.

— Unde ai fost?! o întrebă la rândul lui Egor.

— Aici!

Era uşor de înţeles că minţea. Se roşise şi mai mult vorbind şi pumnii şi-i strângea femeieşte.

— Nu-e adevărat, spuse răstit Egor. D-na Moscu a fost acum câteva minute aici şi nu te-a găsit.

— Dormeam, vorbi Sanda, voi m-aţi trezit...

Glasul îi tremura. Şi privirile îi erau foarte umede, rugătoare. Cerşeau mai mult în ochii lui Egor. Dar se îndreptară o dată şi către domnul Nazarie, care rămăsese la o distanţă discretă de patul ei, încruntat.

— Nu vezi că eşti încă îmbrăcată, vorbi din nou Egor, că n-ai avut timp să-ţi scoţi nici măcar pantofii!...

Smulse pătura de pe trupul fetei. Nu mai încăpea nici o îndoială! Sanda se aruncase în pat şi se acoperise cu foarte puţine minute înainte. Dar pe unde venise şi de unde? "Odaia aceasta mă apasă de câte ori intru", simţi Egor.

— Unde ai fost, Sanda? o întrebă el din nou, apropiindu-şi faţa de capul fetei. Spune-mi mie unde ai fost, spune-mi, iubita mea! Vreau să te scap! Înţelegi că vreau să te scap?

Rostise ultimele cuvinte cu desperare. Lampa îi tremura în mâna dreaptă. Sanda se înspăimântă şi se trase lângă perete, cu degetele agăţându-se de gură.

— Să nu te-apropii, Egor! ţipă ea. Mi-e frică de tine... Ce vrei?

Îi fu frică şi d-lui Nazarie. Căci lumina bătea piezişă în obrazul lui Egor şi ochii sticleau, arşi de mânie.

— Ce vreţi de la mine?! exclamă încă o dată Sanda.

Egor aşeză uşor lampa pe masă, apoi se aplecă mai mult spre fată, îi apucă umerii şi începu s-o scuture. Întâlni aceeaşi rezistenţă ca la apusul soarelui "O fură şi pe ea, o farmecă şi pe ea"...

— Trezeşte-te, Sanda, vorbi el cu duioşie, în curând va veni doctorul. De ce nu vrei să-mi spui unde ai fost?

Sanda tremura încă; de frig, de boală. Îşi muşca buzele, îşi frământa mâinile.

— Mă iubeşti, Sanda, spune, mă iubeşti? întrebă din nou Egor.

Fata începu să se zvârcolească. Voi să-şi afunde capul în perne, dar Egor îi prinse în mâini şi-o sili să-l privească. În timp ce el îi repeta aceeaşi întrebare, exasperantă.

— Mi-e frică! Închideţi uşa! ţipă deodată Sanda tremurând.

— Nu e nimeni la uşă, o linişti Egor. Şi poţi vedea şi tu că e închisă...

Se dete la o parte ca fata să privească nestânjenită înaintea ei, spre uşă. Sanda ridică o clipă ochii, apoi îşi aruncă capul în palme; începu să plângă, înecându-se, ca un lung şi întrerupt oftat. Egor se aşeză pe pat, aproape de ea. Îl privi o clipă în ochi, ca şi când ar fi fost gata să-i dastăinuie o taină, dar îşi cuprinse din nou capul în palme, istovită.

— Unde ai fost? o întrebă şoptit Egor.

— Nu pot să spun, plânse fata, nu pot să spun!...

Se strânse în jurul trupului lui Egor. Se lipea de el înspăimântată, delirând. Căldura lui era bună şi tăria cărnii lui un sprijin. Dar deodată se dezlipi, ca străpunsă de-a curmezişul, şi se retrase îngrozită spre perete.

— Nu vreau să mor! ţipă ea cu nebănuite puteri. Nu vreau să mă omoare şi pe mine!...

Amândoi bărbaţii întinseră braţele ca s-o cuprindă leşinată.

X

Când se apropiară de uşă, ca să se despartă, d-l Nazarie se întoarse către Egor şi-i spuse:

— Am impresia că visez întruna de azi-dimineaţă...

— Aş vrea să ai dreptate, vorbi Egor. Dar sunt *aproape* sigur că nu visăm... Din nenorocire, adăugă el, mai grav.

Îşi urară noapte bună şi se despărţiră. Egor încuie uşa cu cheia, apoi se apropie de fereastră şi o închise. Se mişca în odaie cu multă atenţie, controlându-şi fiecare gest. Parcă s-ar fi pregătit să se culce sub ochiul nevăzut al unei fiinţe ascunse. Nu-i mai era, acum, frică. Dar îşi simţea carnea ostenită, sângele bolnav ca după febră. Îşi făgădui că va petrece o bună parte din noapte treaz. Ceasul va bătea curând două; încă o oră şi se va putea culca în linişte. Căci în apropierea zorilor, nu se mai temea de nici un fel ce vis.

Îndată ce-şi îmbrăcă pijamaua însă, nu mai putu rezista. Clătină de câteva ori din cap, îşi lovi trupul cu palmele — fără să poată alunga lenea aceea somnoroasă care îi pătrunsese brusc în vine. Adormi cu lumina aprinsă cu mâinile afară din plapumă. Capul i se pleca oblic pe perna albă. Undeva, din dunga tavanului, îşi desprindeau zborul câţiva ţânţari nevăzuţi.

Se trezi deodată într-un mare salon cu pereţii auriţi, cu policandre uriaşe, de care atârnau vârfurile săgeţilor de cristal. "Da, acum începe visul", îşi spuse Egor şi încercă să se zbată, să fugă din el. Dar îl cuprinse mirarea văzând în jurul lui atâta lume necunoscută şi atât de elegant îmbrăcată. Mai ales femeile, în rochii foarte lungi şi cu talii strânse.

— *Vous êtes à croquer!...* auzi el alături glasul unui bărbat.

Şi apoi, râsuri de femei. "Unde am mai auzit eu aceleaşi cuvinte? se întrebă nedumerit Egor. Sau poate le-am cetit undeva, demult"... Dar îşi aminti că tot ce vede este numai un vis şi se linişti. Cel puţin, dacă aş putea să mă trezesc repede...

O foarte ciudată şi totuşi binecunoscută muzică îl învălui pe neaşteptate. O melodie veche, de o melancolică veselie, care se revărsa o

dată cu amintiri turburi, care ţineau mai mult de copilărie şi de vise decât de întâmplări.

Începu să păşească atent printre perechile acelea elegante. Îşi dete seama că lumea, împrejurul lui, dansează. Se feri din calea perechilor, strecurându-se pe lângă pereţi. "Da, suntem pe la 1900, îşi spuse el. Cât de mult trebuie să se mire oamenii aceştia de mine aşa cum sunt îmbrăcat. Se privi cu oarecare sfială, îi fu greu să se recunoască; hainele îi erau streine, nu se mai văzuse niciodată în ele. În aceeaşi clipă însă, i se părură neînţelese mirările lui. Se vorbea franţuzeşte alături. Un glas melodios de femeie tânără, care se ştie ascultată şi de bărbaţii nevăzuţi. "*Ştie* că eu sunt aici", gândi cu încântare Egor. Făcu câţiva paşi spre oglindă, să poată vedea chipul femeii. Îl privi şi ea. Buzele foarte roşii şi o umbră uşoară deasupra gurii. Nu o cunoştea. Poate femeia voia să-i fie prezentat, căci îi zâmbise. Dar îl privea întreg grupul ciudat. Nu cunoştea pe nimeni în acest salon în care intrase fără voia lui. Trecu mai departe, într-o altă odaie. Mese cu postav verde. "Aici se joacă cărţi, îşi spuse repede Egor. Nu mă interesează." Se miră, totuşi, că nu aude aproape nici unul din cuvintele pe care oamenii aceştia şi le spuneau.

Se întoarse din nou în sala de dans. Parcă se făcuse mai cald acum. Femeile îşi făceau vânt cu evantaliuri mari, mătăsoase. Simţi că cineva îl priveşte scrutător dintr-un colţ. Se întoarse. Bărbatul i se păru cunoscut. Dar nu-şi putea aminti numele. Apoi, deodată, se făcu lumină: Radu Prajan. Ce-o fi căutând el aici? Şi ce schimbat e, ce absurd travesti... Prietenul îl privea atent, fără să clipească. Se vedea bine că nu prea e deloc la locul lui în această adunare de oameni bogaţi, în toiul petrecerii. Nu vorbea nimeni cu el. Egor se îndreptă spre divanul lângă care sta rezemat Prajan. Înţelesese tot ce-i spuneau privirile lui; să se grăbească, să vină cât poate de repede lângă el, foarte-aproape de el...

Şi ce greu, totuşi, se poate cineva mişca într-o sală de bal. Răsăreau mereu alte perechi în calea lui Egor. Îşi făcea loc cu coatele, la început cerând politicos iertare, mai apoi — exasperat de atâtea piedici — lovind, călcând cucoanele, întinzând braţele. Cei câţiva metri care îl despărţeau de Prajan i se păreau acum absurd de lungi. Se lupta de mult să ajungă până la el şi Prajan rămăsese tot atât departe, privindu-l necurmat în ochi, aşteptându-l. Şi ce limpede înţelegea chemările lui...

Simţi deodată un braţ de femeie cuprinzându-l de mijloc. Perechile din jurul lui se aburiră în acea clipă. Întoarse capul spre Prajan. Îi zărea numai ochii. Se ridicase foarte sus şi acum travestiul apărea mai ridicol, mai absurd.

— Haide, uită-te la mine, dragostea mea!

Domnişoara Christina îi vorbise foarte aproape de ureche. Simţise răsuflarea ei caldă, ispititoare, şi recunoscuse mirosul apăsător de violete. Regăsise, de asemenea, groaza şi dezgustul de altă dată:

— Nu-ţi prea plac petrecerile noastre, Egor, adăugă domnişoara Christina.

Fiecare cuvânt îl ameţea. Cu fiecare sunet se trezea în alt spaţiu, în alt aer.

— Suntem la noi acasă, dragostea mea! vorbi din nou Christina.

Îi luase acum mâna, iar cu braţul celălalt îi arăta pereţii camerei prin care treceau. Egor recunoscu sufrageria. Nimic nu era schimbat; poate mobila părea mai proaspătă; mai puţin tristă.

— Vrei să vii la mine? îl întrebă deodată Christina. Voi să-l urce cu forţa

pe scări, dar Egor se împotrivi.

Se retrase lângă fereastră. Făcu un efort şi vorbi:

— Tu eşti moartă... Tu *ştii* că eşti moartă...

Domnişoara Christina zâmbi trist şi se apropie din nou de Egor. Era acum mai palidă. Poate o scălda lumina lunii. (O lună apărută brusc, neaşteptată, reflectă Egor.)

— Dar te iubesc, Egor, şopti. Şi pentru tine vin de-atât de departe...

Egor o privi cu ură. Dacă ar fi avut atâta putere să strige, să se deştepte... Christina parcă îi citea toate gândurile, căci zâmbi mai trist, mai deznădăjduit.

— Tu eşti totdeauna aici, vorbi Egor, tu nu vii de nicăieri...

— N-ai să înţelegi niciodată, dragostea mea! şopti Christina. Căci pe tine nu vreau să te pierd, nu-mi trebuie sângele tău... Vreau să mă laşi câteodată să te iubesc!...

Vorbise cu atâta patimă, cu atâta foame de dragoste, încât Egor se înspăimântă. Încercă să fugă. Alerga parcă pe un coridor fără sfârşit, necunoscut, sinistru. Se crezu, după câteva clipe, singur. Răsufla adânc, speriat, ostenit, începu să păşească la întâmplare, ameţit, fără să ştie unde se află. Gândurile îi erau risipite, voinţa oarbă. Coridorul se întindea ca o galerie de mină. Simţi deodată, lovindu-l din faţă, un miros vag de violete. Egor şovăi o clipă, apoi se hotărî brusc şi deschise cea dintâi uşă pe care o întâlni.

Îi bătea cu putere sângele la tâmple. Rămase cu capul rezemat de uşă, ascultând; oare se vor auzi din nou paşii domnişoarei Christina? Tăcerea se prelungea în clipe foarte lungi. Obosit, Egor întoarse capul. Era chiar odaia lui. Intrase fără să ştie în odaia lui. Toate lucrurile erau acolo; şi cutia de ţigări pe măsuţă, şi paharul în care se evaporau ultimele picături de coniac. Şi, totuşi, ce ciudată lumină adunau laolaltă toate aceste lucruri risipite în cameră... Parcă ar fi fost privite prin oglindă.

Egor se trânti în pat. "Dacă aş putea adormi repede", îşi spuse el. Dar întâlni şi aici parfumul de violete. De data aceasta nu mai avea nici o putere să se împotrivească, să fugă. Domnişoara Christina se afla chiar alături de el, ca şi cum l-ar fi aşteptat de mult pe marginea patului.

— De ce fugi, Egor?! îl întrebă ea, privindu-l fix în ochi. De ce nu mă laşi să te iubesc? Sau poate iubeşti cu adevărat pe Sanda?...

Tăcu şi continuă să-l privească — tristă, nerăbdătoare, ameninţătoare. Egor o putea anevoie înţelege. Anevoie putea ceti în obrazul ei atât de viu şi totuşi atât de îngheţat. Şi ochii erau prea mari, prea ficşi, ca două inele de cristal.

— Dacă ţi-e dragă Sanda, adăugă Christina, nu-ţi va mai fi... Nu va mai trăi mult, biata de ea...

Egor se înălţă pe jumătate din pat. Ar fi vrut să întindă braţele spre ea, s-o ameninţe, dar nu găsi decât puterea de a-i înfrunta privirile.

— Dar tu eşti moartă, Christina! strigă el. Tu nu mai poţi iubi!...

Christina începu să râdă. O auzea pentru întâia dată râzând. Întocmai aşa cum şi-o închipuise el cu câteva zile mai înainte, privindu-i portretul; un râs de fată, sincer, pur.

— Nu mă judeca aşa repede, dragostea mea! exclamă Christina. Eu vin din altă parte... Dar sunt încă femeie, Egor! Şi dacă au fost fete care s-au îndrăgostit de luceferi, de ce nu te-ai putea şi tu îndrăgosti de mine?!...

Aşteptă câteva clipe, aşteptă să răspundă Egor.

— Nu pot, spuse el în cele din urmă. Mi-e frică de tine!...

Îi fu ruşine, atunci, de mărturisirea aceasta laşă. Ar fi trebuit să reziste, să-i spună necontenit că ea e moartă, iar el e viu... Christina întinse braţul, să-l mângâie... Egor simţi din nou mângâierea aceea fără seamăn, care îi îngheţa sângele în vine.

— Mă vei lua o dată în braţele tale calde, vorbi încet Christina.

Vocea era naturală, şoptită. Şi trupul ei se apropiase mult

— Mă vei iubi atunci, Egor, adăugă ea. Să nu te mai gândeşti la Sanda, n-o vei mai întâlni...

Se opri din nou, continuând să-l mângâie.

— Ce frumos eşti! Ce cald şi mare eşti!... Nu mi-e frică de tine; oriunde m-ar duce dragostea asta, nu mi-e frică... De ce şovăieşti tocmai tu, Egor, care eşti bărbat?!...

Egor încercă încă o dată să se desprindă din vraja Christinei, să rupă visul. Mirosul de violete îl ameţea, apropierea trupului Christinei îl istovea. Nu izbuti decât să se îndepărteze puţin de ea, spre perete.

— Iubesc pe Sanda, şopti el, şi mă rog la Domnul-Dumnezeul meu şi la Sfânta Fecioară Născătoare de Dumnezeu!...

Începuse şoptind, dar ultimele cuvinte le spuse cu destulă tărie. Christina sări de pe marginea patului şi-şi duse mâinile la ochi. Rămase aşa multă vreme, departe de el.

— Aş fi putut să-ţi îngheţ gândul şi să-ţi usuc limba, spuse ea. Aş putea oricând să te am în puterea mea, Egor!... Mi-e uşor să te farmec, să fac tot ce vreau din tine... M-ai urma şi tu, ca ceilalţi... Şi sunt foarte mulţi, Egor... Nu mi-e teamă de rugăciunile tale... Tu nu eşti decât un om viu. Eu vin din altă parte. N-ai să poţi înţelege, nimeni nu poate înţelege... Dar pe tine nu voiam să te ucid, dragostea mea, cu tine voiam sa mă logodesc... Curând, ai să mă vezi şi *altfel.* Şi ai să mă iubeşti, atunci. Egor... Azi-noapte nu ţi-a fost prea mult teamă de mine... Şi nici *acum* n-are să-ţi fie teamă, dragostea mea. Ai să te deştepţi acum, când vreau eu, ai să te deştepţi...

...Târziu Egor îşi dete seama că stă de multă vreme cu ochii deschişi, fără gânduri, fără memorie. Îşi aduse deodată aminte de Christina. "M-am trezit la porunca ei", înţelese Egor. Ştia unde o lăsase în vis: în mijlocul camerei, dreapta, privindu-l cu ochii ei sticloşi. Întoarse brusc capul. Domnişoara Christina nu mai era acolo. "Am visat, aşadar, am visat numai"... Sângele îi năvăli din toate părţile spre inimă. O încântare obosită îi cuprinse după o clipă carnea; parcă ar fi biruit într-o luptă grea şi muşchii se pregăteau de odihnă.

Totuşi, în odaie stăruia parfumul de violete. Iar după câteva clipe, Egor începu să simtă ceva, nevăzut şi necunoscut, în preajma lui. Nu era prezenţa domnişoarei Christina. Se simţea privit de *altcineva,* a cărui groază nu o mai încercase. Frica i se lămurea acum cu totul altfel; ca şi cum s-ar fi trezit deodată într-un pat strein, dezgustat şi de carnea, şi de sângele, şi de sudoarea rece pe care o simţea şi care nu mai era totuşi *a lui.* Apăsarea acestui trup strein era peste putinţă de suferit. Îl gâtuia, îi sorbea aerul, istovindu-l. *Cineva* îl privea de-alături, de foarta aproape de el, şi privirile acestea nu erau ale domnişoarei Christina.

Niciodată nu-şi va aminti cât a durat gâtuirea aceasta lentă, dezgustul care îi răvăşise întreaga fiinţă. Uneori, împletindu-se cu spaima *celuilalt,* cu prezenţa aceea nelămurită, simţea pătrunzându-i adânc în nări parfumul de violete. Amintirea domnişoarei Christina îi părea, acum, mult mai puţin în-

spăimântătoare. În delirul îngheţat al *celuilalt,* pezenţa domnişoarei Christina era infinit mai blândă, mângâietoare.

Brusc, fără să nădăjduiască, se simţi liberat. Putea în sfârşit să respire în voie, adânc. Cel care fusese *altcineva* dispăruse fără urmă. Parfumul de violete creştea acum cu noi puteri, cald, feminin, îmbrăţişându-l. Dar nu-l mai speria. Egor deschise larg ochii, căutând în întunerecul de lângă el. Când se apropiase Christina, cu ce paşi nesimţiţi venise ea atât de aproape de pat? îi zâmbea acum. Îl privea ca mai înainte — ca-n vis — zâmbindui. Faţa îi era parcă luminoasă pe dinăuntru, căci Egor zărea linia frântă a zâmbetului, nările ei subţiri, genele uşor plecate. "Vezi că nu-ţi mai este teamă de mine, acum?! păreau că vorbesc ochii Christinei. Există şi lucruri mai înspăimântătoare decât apropierea mea de tine, Egor. Eu ţi-am adus aici teroarea *celuilalt,* mai rău şi mai drăcesc decât mine."

"Ea mă sileşte să-i citesc gândurile, ea îmi ordonă ce să gândesc, înţelese Egor. Dar de ce nu vorbeşte, de ce nu se apropie de mine? N-aş mai putea să mă apăr acum..."

Al cui fusese gândul acesta care îi pătrunsese în minte aproape fără ştirea lui? Gândise el, într-adevăr, că nu se va mai putea apăra sau domnişoara Christina îi poruncise să gândească astfel, pregătindu-l pentru întâmplări noi?!...

Christina continua să zâmbească. "Vezi că nu-ţi mai este teamă de mi-ne? păreau că vorbesc ochii ei. Treptele spaimei sunt mult mai adânci, dra-gostea mea. Te vei agăţa de mine, mă vei stânge în braţe, vei găsi la pieptul meu singura nedejde, singura mângâiere, Egor! "... Ce limpede auzea Egor toate cuvintele acestea, pe care buzele Christinei nu le rostea, dar pe care le purtau privirile ei...

"Mă vei iubi, păreau că spun ochii ei. Ai văzut ce uşor mi-a fost să te sugrum de groază. *Cineva* a fost lângă tine şi a fost de-ajuns ca să te pierzi. *Cineva* pe care nu-l cunoşti, dar pe care nu-l vei uita niciodată. Şi ca el sunt sute şi mii şi toţi ascultă de porunca mea, Egor, iubitule... Cum te vei arunca în braţele mele! Ce caldă va fi coapsa mea pentru tine, iubitule! "...

Gând după gând, fără grabă, firesc, limpede, Egor se asculta gândind. Domnişoara Christina ştia fără îndoială tot ce se petrece în sufletul lui, căci, văzându-l fără vlagă şi cuminţit, făcu un pas spre el. Apoi încă unul, până ajunse foarte aproape. Şi *nu mai era* în vis. Egor simţea cu precizie trupul acela nefiresc mişcându-se în spaţiu, împingând aerul în jurul lui, încălzindu-l. "O dată am să vin la tine în pat, goală, se trezi gândind Egor. Şi-am să te rog să mă strângi mult în braţe, atunci, dragostea mea!... Învaţă-te cu mine alături, Egor. Iată, aceasta este mâna mea, şi ea te mângâie fără să te sperie; ea îţi aduce bucurie, mâna aceasta; o simţi, acum, o simţi pe obrazul tău, lipită? "

Dar Egor nu mai simţea nimic. Când mâna domnişoarei Christina îi a-tinse obrazul, sângele i se risipi, răsuflarea i se scurse întreagă în coşul pieptului. Cu faţa albă, cu fruntea îngheţată, zăcea moale în pat.

XI

Doctorul fu reţinut la masă. Când d-l Nazarie intră în sufragerie, d-na Moscu se ridică de pe scaun şi-i prezintă cu solemnitate pe tânărul pleşuv, îmbrăcat în haine de vânătoare.

— Domnul doctor Panaitescu, un foarte distins om de ştiinţă şi apostol

neobosit, spuse ea. Apoi, întorcându-se către doctor, adăugă, întinzând braţul: Domnul profesor universitar Nazarie, o glorie a ştiinţei româneşti...

D-l Nazarie plecă ochii în pământ. Era obosit, nervos; i se părea că visează. Strânse mâna doctorului şi se aşeză pe scaun. Îl lovi paliditatea lui Egor, ochii lui înecaţi în cearcăne. Începu să se mustre pentru nepăsarea lui; plecase dis-de-dimineaţă la câmp, către movilele din partea (...)

— D-l profesor face săpături arheologice în satul nostru, continuă d-na Moscu. Este o mare cinste pentru noi să-l avem oaspete.

— Aţi găsit ceva interesant până acum, d-le profesor? întrebă doctorul.

— Oh, suntem de-abia la început, şopti d-l Nazarie.

Simina îl aştepta să continue; să vorbească mult şi repede, fericit că i se dă prilejul. Dar d-l Nazarie nu avea deloc poftă de vorbă astăzi. Întrebă, privind scrutător către medic:

— Cum vi se pare domnişoara Sanda?

Doctorul ridică din umeri, apoi se controlă repede. Îşi mângâie uşor fruntea, săltându-şi mina spre creştet, înfiorat parcă el însuşi de craniul acela lucios şi uscat pe care îi întâlneau degetele.

— Greu de spus, şovăi el. În orice caz, nu e prea grav. O anemie excesivă şi, s-ar putea, un început de gripă; o gripă destul de ciudată, de altfel... Încât m-am temut să nu aibă friguri...

Vorbea împiedicându-se de fiecare cuvânt, întârziind după fiecare propoziţie. "Poate nici nu-i este gândul la bolnav", reflectă d-l Nazarie, privindu-i, fără să vrea, costumul de vânătoare. Medicul îi surprinse privirile şi roşi brusc.

— Vă miră poate bluza aceasta, spuse el apucându-şi un nasture şi răsucindu-l. E un costum destul de comod... Şi-apoi, am văzut că zilele sunt atât de frumoase si mi-am spus că n-ar fi rău... Ştiţi, nu sunt un vânător pasionat, dar îmi place câteodată să ies la câmp cu puşca... Noi, intelectualii, suntem condamnaţi, vă închipuiţi prea bine. Rareori dacă putem... Dar n-am câine de vânătoare şi aşa e mai greu, singur, se-nţelege...

Începu apoi să mănânce stânjenit. D-l Nazarie plecase de mult ochii în farfurie.

— Şi când vă duceţi la vânătoare, d-le doctor? întrebă graţios Simina.

Doctorul făcu un gest vag cu mâna. Era totuşi foarte mulţumit că cineva vorbise despre vânătoare. Nu se mai simţea izolat, ridicol, compromis — la masa aceasta cu atâţi oameni ciudaţi.

— Voiţi să mă luaţi şi pe mine? întrebă din nou, mai aprinsă Simina. N-an fost niciodată... Şi aş vrea atât de mult să vânez şi eu o dată sau măcar să văd...

— Bucuros, bucuros, de ce nu? făgădui doctorul.

Egor ridică privirile şi le îndreptă încet spre d-na Moscu, apoi spre Simina.

— Nu e deloc frumos pentru o fetiţă ca dumneata să meargă la vânătoare, spuse el aspru. Să vadă cum mor animale nevinovate, să vadă atâta sânge...

O privi în ochi rostind ultimele cuvinte, dar Simina nu părea deloc turburată. Plecă ochii în jos, ca o fetiţă binecrescută când e mustrată de mai-marele ei. Dar nici o clipă nu lăsă pe Egor să creadă că a înţeles şi altceva din cuvintele lui, ceva neînţeles pentru ceilalţi.

— Într-adevăr, poate nu e cel mai nimerit spectacol pentru un copil, vorbi şi doctorul, împăciuitor. Mai târziu, când vei creşte dumneata mare...

Simina zâmbi. D-l Nazarie recunoscu zâmbetul ei dintotdeauna, victorios, dispreţuitor şi totuşi discret. Începea să-i fie teamă de ea acum. Îl intimidau, alteori îl paralizau privirile ei atât de grave şi de strivitoare. Prin ce minune împotriva firii se desprindea ironia aceasta rece din ovalul îngeresc al feţei?

— Mă bucur că domnişoara noastră se va face în curând bine şi-l va sili pe Egor să picteze, vorbi deodată d-l Nazarie ca să abată discuţia.

Egor se întoarse spre el, luminat la faţă. Îi tremurau totuşi foarte uşor buzele. Şi era neobişnuit de palid. "Cum de nu observă nimeni, se miră d-l Nazarie, schimbarea aceasta?" Zări însă, chiar în acea clipă ochii reci şi tari ai Siminei şi roşi; parcă l-ar fi auzit, parcă i-ar fi cetit gândurile. "Simina observă, ea singură înţelege", îşi spuse d-l Nazarie turburat.

— În câteva zile, fără îndoială, va fi din nou bine, nu e aşa, doctore? îi vorbi Egor.

Doctorul clătină din cap vag şi totuşi binevoitor.

— Dar vânătoarea?! părea că-şi aminteşte brusc d-na Moscu. Nu ne-aţi spus nimic despre vânătoare. De-abia aştept să mănânc vânat. Ce carne cu gusturi noi, ce carne bună!...

Ochii i se aprinseră pentru câteva clipe. Şi braţul întins deasupra mesei se înfioră, parcă el ar fi cules întâi tot sucul acelui vânat necunoscut.

Egor observă de-abia atunci că doica intrase în sufragerie şi aştepta atentă lângă uşă. Femeia care servea la masă era nou venită. "Poate că o supraveghează" . Îşi spuse Egor ca să se liniştească. Nu-i plăcea deloc apropierea doicii. Avea senzaţia penibilă şi nelămurită că-şi bate joc de el, că se-nţelege din ochi cu Simina, că amândouă ştiu tot ce se întâmplă în visurile lui...

— Preastimată amfitrioană, începu cu demnitate doctorul, vânatul nu este, fără îndoială, arta mea cea mai tare. Nădăjduiesc totuşi...

În acea clipă doica se apropie de scaunul d-nei Moscu şi-i spuse:

— Vă cheamă domnişoara mare...

— Şi de ce n-ai spus asta de la început? întrebă mâniat Egor, ridicându-se de pe scaun.

Doica nu-i răspunse nimic. Se mulţumi să privească spre Simina, strivindu-şi buzele. D-na Moscu se ridică zăpăcită. Egor plecase din sufragerie înainte ca ea să poată spune un singur cuvânt.

Sanda îi aştepta în pat, cu capul rezemat de câteva perne, cuminte. Tresări văzând că intră întâi Egor.

— Ce s-a întâmplat? întrebă el neliniştit.

Fata îl privi lung, cu nesfârşită dragoste. Părea că îi este teamă de fericirea aceasta prea mare, cu care nu mai ştia ce să facă, pe care o primise prea târziu.

— Nu s-a întâmplat nimic, Egor, şopti ea. Voiam s-o văd pe mama... Să-mi citească ceva, adăugă repede.

Egor se turbură. "Ce absurd minte, ce necumpătat se-ncurcă singură... Azi-dimineaţă o oboseau lecturile. Şi acum o cheamă pe maică-sa de la masă ca s-o asculte cetindu-i versuri"...

— D-na Moscu nu are ce căuta aici, spuse Egor aspru, nu are ce căuta cel puţin în ceasul acesta...

Se apropie de uşă şi întoarse cheia. Sângele îi îmbujora obrajii, dar hotărârea era luată. Cu orice risc, trebuia să afle.

— Te rog să-mi spui acum, adăugă el blând.

Sanda îl privea îngrozită. O străbăteau atâtea gânduri şi atâtea simţiri,

încât nu-şi mai dădu seama ce se întâmplă cu ea. Îşi ascunse faţa în palme. Simţi, după o clipă, mâna lui Egor pe frunte.

— Spune-mi, draga mea, şopti el.

Aştepătă apoi. Sanda continua să rămână cu faţa ascunsă în palme. Sânul i se zbătea, îi tremurau umerii.

— ...Căci am şi eu de spus multe lucruri, adăugă Egor. Doctorul mi-a destăinuit taina bolii tale...

Sanda tresări din nou, cu tot trupul. Ridică fruntea şi privi pe Egor în ochi, încercând să înţeleagă.

— Dar înainte de asta, continuă el, voiam să te întreb un lucru. *O vezi des pe Christina*? Te întreb, pentru că eu o văd...

Ar fi ameţit dacă Egor nu se repezea brusc asupra ei, apucându-i mâinile, strângându-i-le. O durea acolo unde îşi înfipsese el degetele; o durere năprasnică, vie.

— ...O văd şi eu, vorbi din nou Egor, aşa cu o vedeţi toţi. Dar nebunia asta nu va mai dura mult, Sanda. Am să străpung inima strigoiului. Cu un ţepuş de lemn am să i-o străpung!...

Vorbise atât de tare, încât se înfiora el însuşi ascultându-se. Cuvintele îi ieşiseră fără voia lui de pe buze. Gândul îi venise atunci, gândul de a vorbi o dată limpede şi brutal Sandei.

— Eu mă gândeam mai mult la tine, dragostea mea, începu ea deodată, cu glas stins. Mă gândeam că tu nu eşti întru nimic vinovat, că tu trebuie să scapi de-aici, să pleci cât se poate de repede...

— Ieri mă rugai totuşi să rămân, îi spuse Egor.

— Asta a fost vina mea, continuă Sanda. Dacă aş fi bănuit... dar te iubeam, Egor, te iubesc!...

Începu să plângă. Egor îşi liberă mâinile, ca s-o poată mângâia pe păr, pe obraz.

— Şi eu te iubesc, Sanda, şi pentru binele tău am făcut-o...

— Să nu faci nimic, Egor, îl întrerupse Sanda. Va fi mai rău de noi... De tine, mai ales... La tine mă gândeam. Dacă s-ar putea să pleci de-aici, să te duci departe, de aceea o chemam pe mama; să-i spun că tu, în lipsa ei, ai fost... obraznic cu mine... Să-i spun că eu nu te mai pot primi în odaie: *şi să te dea afară...*

Începu să plângă mai zguduit. Egor o ascultase calm, mângâind-o cu acelaşi gest frăţesc. Se aşteptase să afle lucruri mai grave, mai nebuneşti. "Aşa i-a poruncit Christina, să mă gonească. Şi ea crede că face asta pentru binele meu, ca să mă salveze pe mine"...

În acea clipă cineva mişcă clanţa. Sanda tresări. Faţa i se înroşise brusc. "Pudoare; asta înseamnă că nu e încă pierdută, întru totul fermecată", gândi Egor.

— De ce aţi încuiat uşa? se auzi glasul d-nei Moscu.

Egor se ridică şi se apropie de uşă. Îşi pregăti cuvintele cu multă băgare de seamă.

— Sanda m-a rugat să închid cu cheia, stimată d-nă Moscu. Vrea să rămână singură câtva timp... Îi e teamă de oricine din familie... Adormise puţin şi i s-a părut că vede pe mătuşa Christina, pe mătuşa ei *moartă...*

D-na Moscu nu a spus nici un cuvânt. A rămas mai departe la uşă, trudindu-se să înţeleagă. Egor se întoarse lângă pat, apucă mâna Sandei şi îi şopti, foarte aproape de ureche:

— Ei vor crede că ne-am închis aici pentru că ne iubim. Vor crede ce le va trece prin cap. Dar asta te compromite pe tine, te sileşte să mă accepţi

ca logodnic. *Trebuie* să ne logodim acum, Sanda...
D-na Moscu zgâlţâi din nou clanţa.
— Dar asta nu se poate! se auzi glasul ei, puţin schimbat. Ce faceţi acolo?!
Sanda ar fi vrut să se ridice din pat şi să deschidă, dar Egor o covârşi cu amândouă braţele.
— Domnule Paşchievici! se auzi glasul Siminei.
Egor se apropie iarăşi de uşă.
— Sanda e logodnica mea acum, spuse el liniştit. M-a rugat s-o apăr!... Şi ea nu-mi dă voie să vă deschid. Ea vrea să rămână numai cu mine...
— Ce fel de logodnă, închişi cu cheia în dormitor!? vorbi tare Simina.
Sanda începu să plângă, strivindu-şi capul între perne. Egor se stăpâni cu greu.
— Suntem gata să plecăm chiar în ceasul acesta, d-nă Moscu, spuse el. Căci Sanda nu mai are nimic acum...
Auzi cum se depărtează paşii pe coridor. Egor se întoarse spre pat. Îşi cuprinse tâmplele în palme. "Ce-am făcut?! ce-am făcut?!" De unde găsise el deodată atâta putere si nebunie ca să se hotărască?
— Îţi pare rău, Sanda? o întrebă el, mângâind-o pe frunte, îţi pare rău că eşti logodnica mea fără voie?!
Fata se opri din plâns, îl privi speriată, apoi îşi atârnă braţele de grumazul lui. Era cel dintâi gest de îndrăgostită. Egor se simţi din nou tare, puternic, fericit.
— Îţi pare într-adevăr rău?! o mai întrebă el încă o dată, tremurându-i glasul.
— Numai dacă n-aş muri până atunci!... şopti Sanda, înfiorându-se.

XII

Câteva ceasuri în urmă, Egor întâlni în sufragerie pe d-l Nazarie. Părea foarte turburat, cu privirile uluite şi gesturi nerăbdătoare, precipitate.
— Ce s-a întâmplat? îl întrebă în şoaptă. D-na Moscu s-a închis în odaia ei, d-ta te-ai închis în odaia Sandei, fetiţa mică a dispărut... Ce s-a întâmplat?
— Nici eu nu ştiu prea bine ce s-a întâmplat, răspunse Egor obosit. Ştiu că m-am logodit cu Sanda. O iubesc, vreau s-o iau de-aici cât mai repede...
Vorbise emoţionat, neliniştit. D-l Nazarie îşi frângea mâinile.
— Mi-e teamă de ea, de viaţa ei, adăugă Egor în şoaptă. Nebunii ăştia sunt în stare s-o strângă de gât...
D-l Nazarie ştia foarte bine că Egor minţea, că nu de nebunia d-nei Moscu se teme el. Clătină totuşi din cap, cu convingere.
— Ai făcut foarte bine că te-ai logodit, spuse el. Asta pune capăt tuturor neînţelegerilor. N-are să mai poată spune nimeni nimic...
Egor nu-şi putu stăpâni un gest de nerăbdare şi teamă.
— Eu mă logodesc, dar ea leşină, vorbi el sugrumat. Sanda zace leşinată de o jumătate de ceas... Şi nu-i pot face nimic. Ce i-aş putea face?!...
Începu să se plimbe prin sufragerie, fumând.
— Ar trebui să fugim de aici cât mai repede, cât mai e timp. Dar trebuie să o vadă doctorul... Unde e doctorul?
— A plecat la vânătoare, răspunse sfios d-l Nazarie. A plecat îndată

după masă. N-am ştiut nimic nici eu. Am aflat de la jupâneasă... Dar a spus că se întoarce pe seară...

Egor se aşeză pe un scaun, sfârşindu-şi gânditor ţigara.

— Am închis-o cu cheia, spuse el brusc, căutându-se în buzunar. Iată, asta e cheia de la odaia ei...

O arătă biruitor. "Îi strălucesc şi lui ciudat ochii, gândi d-l Nazarie. Cine ştie ce prostie o fi făcut"...

— Numai dacă n-ar intra cineva pe fereastră, adăugă Egor privind în gol. Mai ales acum, când se apropie apusul soarelui...

— Şi ce vrei să faci? întrebă d-l Nazarie.

Egor zâmbi ca pentru sine. Parcă şovăia să-şi destăinuiască gândul întreg.

— Mă duc s-o caut pe Simina, vorbi el în cele din urmă. Bănuiesc eu cam unde trebuie să fie ascunsă vrăjitoarea...

— Nădăjduiesc că n-ai să te lupţi cu un copil, spuse d-l Nazarie, că n-ai să-i faci nimic, vreau să spun...

Egor se ridică brusc de pe scaun şi luă braţul profesorului. Îi dădu grav, cu solemnitate, cheia de la odaia Sandei.

— Ştii care e odaia ei? întreabă. Te rog să o păzeşti până mă întorc. Să te-ncui cu cheia pe dinăuntru... Mi-e teamă de *ei*, adăugă Egor. Când mă gândesc că am lăsat-o atâta vreme singură...

Au ieşit din sufragerie, îndreptându-se spre camera Sandei. Casa părea pustie. Nu întâlneau pe nimeni, de nicăieri nu se auzea nici un zgomot. O fereastră avea încă transparentele trase, ca într-o nămiaza de vară. Tăcerea era mai tristă acolo, în umbră.

— Mă aştepţi aici, şi nu-mi deschizi decât mie, orice s-ar întâmpla, şopti Egor descuind uşa.

D-l Nazarie intră emoţionat. Nu s-a petrecut nimic grav în odaia asta, îşi dete el seama aruncându-şi ochii în toate părţile. Sanda părea că doarme adânc, cu răsuflarea risipită, neauzită.

Egor alergase de-a dreptul la grajdul vechi. Înăuntru începuse să se facă întuneric. Ochiurile ferestrelor erau mai stinse acum. Egor se îndreptă spre rădvanul domnişoarei Christina. Privi cu atenţie în toate colţurile, fără să întâlnească trupul mic al Siminei. "S-a ascuns în altă parte", gândi el. Începu să cerceteze trăsura; era veche, roasă de ploi, cu pernele scorojite. Rămase câteva clipe nehotărât cu gândul la Simina, întrebându-se unde ar putea s-o caute.

Când ieşi din grajd, soarele se îneca departe, pe hotarul câmpurilor. "În curând se va face întunerec, îşi spuse cu teamă Egor. Vor roi ţânţarii"...

Nu ştia încotro s-o apuce. Porni cu pas legănat, gânditor, spre odăile slugilor. Nu vedea pe nimeni. Locul arăta deşert şi atâta singurătate părea mai înfricoşătoare între atâtea ziduri şi atâtea unelte. Piciorul omului călcase de curând pe aici. Se vedeau urme de focuri, cenuşă şi vreascuri arse; se vedeau, de asemenea, cârpe uscate, oale de pământ uitate, bălegar şi grăunţe. Şi, totuşi, era atâta tăcere, încât locul părea părăsit. Nu se auzea nici un câi-ne, nu se auzea nici o pasere.

Egor ajunse la gura pivniţei; intrase în prima zi a venirii lui, aici. Coborâse cu un grup de musafiri; Sanda le arătase treptele de piatră din timpul lui Tudor Vladimirescu şi încăperea zidită din fund, unde se ascunsese un strămoş al lor rămânând trei săptămâni sub pământ; un argat

credincios îi aducea noaptea o oală cu lapte şi o pâine albă. Sanda le arătase şi spărtura prin care se strecura argatul. Ce mult a trecut de-atunci, din acea zi de toamnă caldă şi limpede, când Sandei îi sticleau viclean ochii şi se auzeau atâtea glasuri tinereşti pe treptele pivniţei... I se părea că îl despart săptămâni întregi de timpul acela fericit; şi, totuşi, nu trecuseră decât câteva zile.

Îşi aprinse o ţigară şi porni mai departe, îndreptându-se spre bucătării. I se păru, totuşi, că aude paşi sfioşi în urma lui. Întoarse capul. Nu era nimeni. Zgomotele fuseseră însă limpezi, precise. Şi nu semănau cu zgomotele de noapte, erau paşi vii. Aşteptă câteva clipe. Cu luare-aminte, silindu-se să facă foarte puţin zgomot, apăru în gura pivniţei silueta Siminei. Când dădu cu ochii de Egor, fetiţa tresări. Duse totuşi mâinile la spate, cuminte, şi se îndreptă spre el.

— Nu mă pricep la sticle, vorbi ea privindu-l în ochi. M-a trimis mama să-i aduc din pivniţa o sticlă de borviz şi nu m-am putut descurca. Sunt atâtea sticle cu etichete... Şi nici nu bănuiam că e atât de întunerec acolo...

— Dar de când te trimite pe tine d-na Moscu să-i aduci sticle de boviz? întrebă Egor. Sunt atâtea slugi în curte...

Simina ridică din umeri, zâmbind.

— Nu ştiu ce s-a întâmplat, dar n-a mai rămas decât doica... Ceilalţi spun că s-au dus să culeagă via...

Arătă cu braţul gol spre miazănoapte, pe deasupra salcâmilor.

— Mai era şi o jupâneasă nouă, adăugă ea, dar s-a îmbolnăvit... E atât de greu să faci treabă singură...

Egor se apropie de ea şi o mângâie pe păr. Avea un păr moale, parfumat, cald. Simina se lăsă alintată, coborându-şi genele.

— O să-mi pară foarte rău de tine, Simina, că te lăsăm aici singură, să faci treabă, vorbi Egor. Mâine dimineaţă plecăm, Sanda şi cu mine...

Fetiţa se retrase încet, stăpânindu-se, sub mângâierea lui Egor. Ridică mirată ochii spre el.

— Sanda e bolnavă, spuse, şi domnul doctor n-are s-o lase...

— N-a fost exact bolnavă, o întrerupse Egor. Era mai mult speriată. I se părea că vede pe mătuşa ei moartă...

— Nu e adevărat! spuse repede Simina.

Egor începu să râdă. Îşi azvârli departe ţigara şi-şi netezi părul pe frunte. Gesturi multe, pripite; parcă s-ar fi trudit să dovedească Siminei cât de absurdă a fost întreruperea ei.

— În definitiv, asta n-are nici o importanţă, adaugă Egor. Mâine plecăm...

Simina începu să zâmbească.

— Mama mă aşteaptă, desigur, să-i aduc sticla cu borviz, spuse ea gânditoare. Voiţi să fiţi atât de bun să mă ajutaţi?!

"Îmi întinde o cursă”, gândi Egor. Un fior îl străbătuse când Simina îi arătase gura pivniţei. Dar fata îl privea atât de dispreţuitoare, încât îi fu ruşine de frica lui.

— Bucuros, spuse Egor, îndreptându-se spre pivniţă.

Invitaţia Siminei îi încurca, totuşi, toate bănuielile. "Nu se ascunde de mine şi recunoaşte fără teamă unde a fost.” Poate că într-adevăr intrase în pivniţă să caute o sticlă de borviz...

— Ştii unde sunt sticlele? o întrebă, coborând treptele de piatră. Auzi răsuflarea agitată a Siminei, care cobora în urma lui. "Dacă este atât de emoţionată, atunci am căzut în cursă”, gândi Egor.

— Sunt mai departe, răspunse Simina.

Egor sfârşise treptele. Simţi sub talpă nisipul umed al pivniţei.

— Stai să aprind un chibrit, spuse Egor.

Simina îi apucă braţul. Gestul fusese brusc, poruncitor.

— Se vede încă destul de bine. Sau poate ţi-e frică?!

Începuse să râdă. Egor simţi de-a lungul şirei spinării aceiaşi fiori de groază care îl străbătuseră în ultima noapte. Râsul nu mai semăna cu râsul obişnuit al Siminei. Şi glasul ei era schimbat, poruncitor, senzual, feminin. Egor îşi strânse pumnii. "Am fost un imbecil”, gândi el. Aprinse totuşi chibritul şi privi aspru, ameninţător, spre Simina. Fetiţa izbucni din nou în râs.

— Viteazul nostru Egor, spuse ea cu un infinit dispreţ.

Suflă apoi în chibrit şi porni înainte, arătând drumul.

— Simina, când voi ieşi afară am să te trag de urechi!

— De ce n-o faci acuma?! îi răspunse Simina, oprindu-se şi ducând mâinile la spate. Îndrăzneşte!

Egor începu să tremure. O febră ciudată îi cuprinse mădularele. "Probabil că aşa începe, aşa începe orice nebunie”.

— Dacă ţi-e frică, n-ai decât să te întorci!

Ce necunoscut era glasul acesta, ce strein pe buzele ei mici şi roşii! Egor simţea otrava în sânge; o poftă nebunească, bestială, risipindu-i-se în trup. Închise ochii, încercând să-şi amintească chipul Sandei. Nu văzu decât un val de aburi roşii. Nu auzi decât glasul fermecat al Siminei.

— Haide, nu-ţi fie teamă, vorbi din nou fetiţa.

Egor o urmă. Intră în a treia încăpere. Se distingeau anevoie dulapuri vechi şi putrede rezemate de pereţi. Un ochi de geam, cu gratii, licărea încă; lumină murdară, obosită. Într-un colţ, saci şi coşuri rupte.

— Ce ai? îl întrebă Simina apropiindu-se de el. Îi luă mâna. Egor şi-o lăsă, răsuflând greu. I se împăienjeneau ochii. Se trezi deodată într-un vis demult visat, încercând zadarnic să-şi aducă aminte când ieşise din el, când începuse o altă viaţă. "Ce bine e aşa, ce bine e alături de Simina!"...

— Stai jos! îi porunci fetiţa.

Aşa trebuia să facă de la început, să se trântească pe saci, să se odihnească. Mădularele îi ardeau, mâinile îi tremurau. Simţi trupul Siminei alături de el.

— E *aici?* întrebă Egor, aproape fără voia lui.

— Nu. E încă prea devreme, şopti fetiţa.

— Dar *ea* stă aici, nu e aşa? întrebă, ca în vis, Egor.

Simina şovăi o clipă. În cele din urmă zâmbi; nu avea de ce să se mai teamă. Egor nu se mai putea împotrivi. Şi mintea lui era rătăcită acum.

— Stă aici, lângă noi! şopti Simina foarte aproape de urechea lui.

Egor începu să tremure mai puternic, zgâlţâit de friguri.

— Ţie nu ţi-e frică? întrebă el din nou.

Simina râse şi se înălţă să-i mângâie părul.

— E bine cu ea; nu mi-e frică. Şi nici ţie nu-ţi va mai fi frică!...

— Simina, să nu mă laşi singur! ţipă Egor, cuprinzând-o în braţe.

O strânse tare, orbeşte.

— Linişteşte-te! şopti Simina.

Apoi, după o clipă, îşi apropie gura de urechea lui.

— La noapte să nu încui uşa; va veni de-adevărat! Va veni la tine, goală...

Începu să râdă, dar Egor nu-i mai auzea râsul ei turburat. I se risipeau toate în faţa ochilor, în minte, în amintire.

— Ce prost eşti tu, Egor! vorbi din nou Simina. Şi ce slab eşti! ... Dacă aş pleca, ai muri de frică!...

— Să nu mă laşi, Simina! horcăi, mai stins, Egor. Iartă-mă, Simina! Să nu mă laşi singur!...

Începu să-i sărute mâinile. Broboane reci de sudoare, îi alunecau pe frunte. Răsuflarea i se adâncea, împiedecată şi fierbinte.

— Nu aşa, Egor, nu aşa! şopti Simina. Să mă săruţi unde vreau eu!...

Îi cuprinse repede gura, înfigându-şi dinţii în buze. Egor simţi o neînchipuită, cerească şi sfântă dezmierdare în carnea lui întreagă. Îşi plecă fruntea pe spate, abandonându-se sărutării aceleia de sânge şi miere. Fetiţa îi strivise buzele, rănindu-i-le. Trupul ei necopt se păstrase rece, zvelt, proaspăt. Când simţise sângele, Simina îl culese însetată. Dar sări repede în picioare.

— Nu-mi place, Egor. Nu ştii să săruţi!... Eşti un prost!...

— Da, Simina, şopti năuc Egor.

— Sărută-mi pantoful!

Îi întinse piciorul. Egor cuprinse în mâinile lui tremurânde pulpa fetiţei şi începu s-o sărute.

— Pantoful!

Ce bucurie în umilinţa aceasta neînchipuită, în otrava aceasta caldă! Egor îi sărută pantoful.

— Eşti un prost! Aş vrea să te bat!... Şi n-am aici nimic, n-am nici un bici aici!...

Egor începu să plângă cu capul întins pe sac.

— Nu mai plânge, că mă enervezi! ţipă Simina. Scoate-ţi haina!

Egor se dezbrăcă încet, fără gânduri, cu faţa murdară de lacrimi, de praf; cu câteva pete de sânge în jurul gurii. Mirosul sângelui exasperase pe Simina. Se apropie de pieptul gol al bărbatului şi începu să zgârie, să muşte. Cu cât răzbea mai adânc durerea în carne, cu atât era mai dulce unghia sau gura Siminei. "Şi totuşi, ar trebui să mă deştept din vis, îşi mai spuse o dată Egor. E timpul să mă deştept; am să înnebunesc altminteri. Nu mai pot suporta, nu mai pot!"...

— De ce nu gemi? întrebă Simina. De ce nu te aperi?

Zgârieturile ei erau acum înfuriate, năprasnice. Dar Egor nu avea de ce să geamă. Umilinţa îi picura desfătări pe care niciodată nu bănuise că pot fi sorbite de un muritor.

— Eşti un fricos! vorbi din nou Simina. Eşti tot atât de prost ca ceilalţi!... Nu înţeleg cum s-a îndrăgostit *ea* de tine!... Se opri deodată, brusc. Parcă i-ar fi fost şi ei frică. Ascultă.

— Vine *cineva,* Simina? întrebă Egor somnoros.

— Nu; dar trebuie să ne întoarcem. Poate a murit Sanda...

Egor se deşteptă îngrozit, cu mâinile la tâmple. O durere groaznică îi sfredelea creierii. Îşi dădea seama unde se află, îşi amintea precis toate întâmplările, dar nu-şi amintea cum ajunsese el aici şi cum primise, cum răbdase...

O cumplită silă de sine, scârbă de trupul Siminei, de viaţă. Dar nu avea deloc putere. Nu avea nici măcar puterea să o privească în ochi.

— Nu uita ce ţi-am spus, adăugă Simina scuturându-şi rochia. Să nu încui uşa cu cheia...

"Nici măcar nu se osteneşte să mă ameninţe, gândi Egor. Ştie că nu voi avea curajul s-o spun, s-o trădez"...

Simina îl aşteptă să se ridice de pe saci şi să-şi pună haina. Nu-l ajută.

Îl privea depărtată, dispreţuitoare, cu un zâmbet obosit şi amar.

XIII

D-l Nazarie număra cu nerăbdare minutele. În odaia Sandei începea să se facă întunerec. Se apropiase de fereastră, mirat el însuşi de prezenţa lui aici, alături de o bolnavă în letergie. Se apropiase de fereastră ca să poată rămâne încă în lumină; căci de aici se vedea cerul de opal şi câteva ramuri înalte erau încă însângerate. Afară, încercând zadarnic să străpungă geamul, se adunau, ca totdeauna, ţânţarii. D-l Nazarie îi privea cu o nelămurită sfială. Erau roiuri prăfuite, strângându-se şi răsfirându-se pe o muzică neauzită, şi zborul lor zădărnicit de sticla ferestrei îi făcea parcă mai ameninţători. "Dacă ar năvăli toţi deodată în odaie"... Gândul domnului Nazarie se frânse. Întoarse brusc capul spre patul Sandei. Tăcerea îl apăsa, îi nelinişte a. "Ce somn nesfârşit, îşi spuse el. Şi nici măcar nu răsuflă... Dacă a murit cumva şi eu nu ştiu?" îşi strânse mâinile. Simţi pumnii umezi; degetele reci şi podul pal-melor fierbinţi. Febră, spaimă. "Dar n-a putut muri alături de mine, aş fi auzit când moare... Oamenii nu mor aşa, deodată, în somn. Gem şi luptă; se împotrivesc. Moartea vine îmbrăcată în negru, cu înalta ei coasă de argint... Dar nu se poate aşa, deodată"...

D-l Nazarie îşi cuprinse tâmplele în palme. Sanda zăcea, şi obrazul i se putea încă zări în umbra odăii. "Dacă s-ar întoarce doctorul, se mângâia d-l Nazarie. Dacă aş avea curajul să mă apropii de pat, să-i pun mâna pe obraz, să simt"... Dar poate va fi prea rece obrazul sau i se va părea lui prea rece... Ar putea încă să fugă. Are încă destulă putere să fugă...

Făcu un pas spre uşă. Ce somn straniu, nestrăbătut de vise! Nici măcar nu geme de suferinţă; nici un deget nu se mişcă în trupul acela depărtat. Sânul nu tresare. Sau poate s-au mişcat buzele, l-au chemat de atâtea ori, fără ca el să audă?... "Dacă plec acum, va fi mai întunerec pe coridor. Şi poate va fi *altcineva* acolo, la uşă chiar, aşteptându-mă. Aşa se întâmplă întotdeauna; stau lângă uşă, cu urechea lipită de lemn, cu răsuflarea sugrumată şi te ascultă ceas după ceas, te pândesc. Să vadă ce vei face tu... Aşa se întâmplă. Cineva stă lângă tine, nevăzut şi nesimţit, şi te priveşte, îţi citeşte gândurile, aşteaptă. *Să vadă ce vei face tu*"...

"Egor a plecat demult. A plecat şi m-a încuiat cu cheia, aici, lângă Sanda"... D-l Nazarie se aplecă, în genunchi, lângă uşă. Puse şi el urechea pe lemn. Nu se auzea nimic. Dar liniştea îl înfiora şi mai mult, singurătatea aceasta îngheţată. De ce nu păşeşte nimeni pe coridor, de ce nu cade nimic în casă şi nu se aude lătrând nici un câine pe câmp? Parcă s-ar fi născut deodată casa întreagă, din pustiu — sau s-ar fi pogorât dintr-un vis uitat. Căci şi văzduhul era îmbătrânit, strein, rece. Egor a rămas pe undeva, afară — sau poate a plecat cu adevărat...

Întunerecul se adunase acum din belşug. Ochii d-lui Nazarie priveau cu mirare cum se coboară val după val de întunerec, cum pătrunde pe fereastră, strivindu-i transparenţa, stingând luciul sticlei. Ar trebui să aprind lumina. Dar lumina înviorează umbrele, flacăra chibritului tremură. "Mai bine să rămân aşa. Linişte, linişte. Să ascult şi eu pe ceilalţi. Să nu mă mişc."

I se păru că de undeva se aude o răsuflare adâncă; o singură răsuflare, care nu se mai sfârşea. D-l Nazarie îşi astupă urechile. "Să nu-mi pierd mintea, să nu mi-o pierd... Unu, doi, trei, patru... Maica Domnului, Născătoare

de Dumnezeu!"... Răsuflarea se auzea totuşi, mai puternică, venind parcă din inima lui, dintre tâmplele lui, căci răzbea biruitoare, cu toate că îşi apăsa aspru degetele. Nu cuteza să privească spre Sanda. Se trase lângă perete, "Poate nu mă vede, aşa. Are să se sperie, zărindu-mă deodată lângă ea, sau poate n-are să mă vadă, şi n-are să ştie că e moartă, n-are să-şi dea seama"...

Se auzi deodată chemat.

— D-le profesor!

Glasul venea din altă parte. Răsuflarea lungă şi grea bătea acum cu pumni grei în uşă.

— Deschideţi uşa, d-le profesor!...

Glasul venea de foarte de departe. Îl auzea totuşi, schimbat, surd, ca dintr-un fund nepătruns din pământ. Îşi scoase brusc degetele din urechi. Loviturile în uşă se înteţeau. Se apropie.

— D-le profesor!....

Pipăi şi întâlni cheia. Ce ciudat! Cine a pus-o acolo, pe dinăuntru, fără ştirea lui?...

Intră Simina. O văzu în faţa lui, umbră îmbrăcată în alb. Rămăsese în prag, aşteptând.

— A murit? întrebă ea.

— Nu ştiu...

Fetiţa se apropie de pat şi-şi plecă urechea pe pieptul Sandei. Ascultă multă vreme, atentă.

— Unde eşti? întrebă din nou ea.

— Aici, lângă uşă, răspunse cuminte d-l Nazarie. Nu mă vezi?...

Simina nu-i răspunse. Se apropie de fereastră, parcă s-ar fi aşteptat să întâlnească acolo un chip cunoscut, cu fruntea lipită de geam, trudindu-se să privească înăuntru, aşteptând... D-l Nazarie zări silueta albă a Siminei lipindu-se de fereastră şi începu să tremure.

— Unde e Egor? întrebă el speriat.

— Nu ştiu. A rămas în curte. Aşteaptă doctorul... De ce-ai închis uşa cu cheia? Sau, poate, te-ai logodit şi d-ta cu Sanda...

D-l Nazarie plecă fruntea, ruşinat. Nu îndrăznea să plece. Era încă prea întunerec pe coridor şi Egor se afla departe, în curte.

— Ce face *ea?* întrebă din nou d-l Nazarie.

— Trăieşte... Îi bate inima...

Simina vorbise în şoaptă. Dar începu apoi să râdă. Făcu câţiva paşi.

— D-tale ţi-e frică?!

— Nu, domnişoară, vorbi uscat d-l Nazarie.

— Dar nu te-ai apropiat de ea, ţi-a fost teamă... Unde eşti? întrebă din nou, aspru. Eu nu te găsesc...

— Sunt aici, lângă uşă...

— Vino spre mine...

D-l Nazarie ascultă supus ordinul. Fetiţa îi prinse braţul şi-i apucă în mâinile ei reci şi mici mâna.

— D-le profesor, îi şopti ea, nu ştiu ce se întâmplă cu mama... Trebuie s-o păzim... Te rog să-l cauţi pe Egor, să vă duceţi amândoi sus, în camera ei...

D-l Nazarie începu să tremure. Glasul fetiţei era schimbat, de nerecunoscut; venea parcă din amintire, din cine ştie ce vis...

— Am să-l caut, şopti el retrăgându-şi mâna. Dar mi-e teamă să trec prin coridor. Să nu mă lovesc de mobile. Nu e nici un chibrit în odaia asta?

— Nu este, răspunse sec Simina.

D-l Nazarie plecă şovăind. Simina aşteptă să i se stingă paşii, apoi închise uşa, răsuci cheia şi se apropie de fereastră. Stătu câteva clipe pe gânduri. Se sui pe un scaun, ca să poată ajunge la mâner, şi deschise fereastra. Afară, întunerecul se despica departe, la mijloc de cer, deasupra ulmului. O lună crudă, palidă, moartă.

D-l Nazarie îl găsi pe Egor rezemat de balconul verandei. Privea în gol, foarte aproape de pământ; nu îndrăznea să-şi ridice ochii prea sus.

— Sanda nu s-a deşteptat încă! şopti d-l Nazarie. A venit Simina în odaia ei. E acolo...

I se păru că Egor nu-l aude şi-i apucă braţul.

— Ce s-a întâmplat cu d-ta? Unde ai fost până acum...

— Am căutat-o, răspunse vag Egor. Am căutat-o pretutindeni...

Oftă, ştergându-şi obrazul. D-l Nazarie îi observă, la lumina piezişă a lămpii din verandă, petele de sânge din jurul buzelor. Băgă de-abia atunci de seamă că Egor e cu hainele în dezordine şi părul îi atârnă pe frunte.

— Ce s-a întâmplat cu d-ta? întrebă el încă o dată, neliniştit. Ce ai la gură?...

— M-am zgâriat... M-am zgâriat între salcâmi, răspunde absent Egor înălţând braţul şi îndreptându-l moale spre parc. Acolo!...

Domnul Nazarie îl privi, înspăimântându-se. Cine aprinsese lampa cu petrol din verandă, în casa asta pustie? Nu se auzeau paşi, nici un glas nu răzbea până la ei.

— Cine a aprins lampa? întrebă el în şoaptă.

— Nu ştiu. Aşa am găsit-o şi eu, aprinsă... Poate doica...

— Ar trebui să plecăm, şopti din nou d-l Nazarie. Să vină doctorul şi să plecăm cu el...

— E prea târziu acum, răspunse după o lungă aşteptare Egor. Nu mai are nici un sens acum...

Îşi sprijini fruntea în palme.

— Dacă aş şti ce s-a întâmplat, dacă aş putea înţelege ce s-a întâmplat, şopti el din nou...

Ridică fruntea spre luna crudă, de deasupra ulmului.

— Mă gândeam să chemăm un preot, spuse d-l Nazarie. Mai apasă casa, oamenii din ea...

Egor începu să păşească spre rondul cel mare. Creşteau flori albe, parfumate, pe rond. Şi aerul era mai curat acolo, parcă păstrat într-o mereu înnoită răcoare.

— Dar s-a întâmplat ceva cu d-ta, adăugă domnul Nazarie apropiindu-se de Egor.

N-ar fi vrut să-l lase să se depărteze prea mult de casă. Îi era teamă de întunerecul de aici, de umbrele salcâmilor.

— Mi se pare uneori că visez, vorbi d-l Nazarie mai mult pentru sine.

— Şi mie mi se pare, şopti Egor. Aş vrea să-mi dau seama ce s-a întâmplat... Am căutat-o pe Simina, pretutindeni am căutat-o... Şi d-ta o întâlneşti fără s-o cauţi...

Se opri din mers ostenit.

— Te-am rugat să rămâi în odaia Sandei, s-o păzeşti, adăugă. Mi-e teamă de ea, aşa cum stă acum, singură...

— Simina mi-a spus să avem grijă de d-na Moscu, se scuză d-l Nazarie

sfios. Căci şi ei i se poate întâmpla ceva...

Egor părea că-şi revine din somnul fermecat în care îl găsise d-l Nazarie.

— Dar nici nu ştiu unde ar putea fi acum d-na Moscu, vorbi el. Ar trebui să chemăm pe cineva, să ne ajute...

D-l Nazarie încercă din nou să-l reţină. Egor se afunda prea departe pe alee, printre salcâmi. Şi nu se pot vorbi asemenea lucruri aici, în întunerec.

— Cum de te-ai zgâriat atât de rău? întrebă d-l Nazarie. Ce s-a întâmplat?

Egor porni mai departe, fără să-i răspundă. Parcă îl chema ceva, acolo, peste flori. Tufe de liliac şi roşcovi sălbateci creşteau acolo în voie, amestecându-şi rădăcinile. Mirosea a noapte sub frunzele lor vii şi viclene. Nenumărate suflete moarte, care nu mai vorbeau de mult, care-şi împărtăşeau doar unul altuia veştile şi batjocura tremurându-şi frunzele.

— În curând va veni şi doctorul, spuse d-l Nazarie ca să rupă tăcerea.

Nu-i plăcea aici. Ar trebui să se întoarcă. Ar trebui să-l lase singur pe Egor şi să se întoarcă pe verandă, unde arde lampa cu petrol. Doctorul va veni şi el curând.

— Nu înţeleg ce ai de gând să faci, vorbi el din nou, mai aspru. Eu mă întorc. Îl aştept pe doctor şi apoi plec. Aici ar trebui să vină un preot... Au să înnebunească toţi altminteri...

Ce curajos, ce limpede vorbise. Îşi mărturisea şi sieşi gânduri pe care nu le recunoscuse până atunci. Un preot, o slujbă, oameni mulţi, lumini multe...

— Mă doare capul, răspunse târziu Egor. Aş vrea să mă plimb puţin singur, aş vrea să răsuflu puţin pe aici...

Oftă adânc, ridicându-şi capul spre vârfurile salcâmilor. Luna era acum mai apropiată, mai argintie şi cerul se limpezea în jurul ei, lăsându-i drum să treacă.

Târziu, d-l Nazarie văzu pe doctor înapoindu-se cu câteva paseri în mână. Îl aştepta pe verandă, emoţionat. Nu va mai fi singur de acum. Şi doctorul e un tânăr reconfortant, nesuperstiţios.

— M-aţi auzit împuşcând? întrebă doctorul cu glas uscat. Am vânat prin jurul parcului. Aşa cred, cel puţin. Dar m-am rătăcit... Nu sunt un ochitor faimos, adăugă el arătând paserile moarte. Numai dacă ar fi ceva de capul lor...

Urcă treptele verandei şi se trânti într-un jeţ de paie.

— Dar nu e nimeni pe aici? întrebă el din nou. Grozav aş bea un pahar cu apă...

— Cred că nu mai e nimeni, vorbi liniştit d-l Nazarie. Oamenii sunt plecaţi la vie... Dar nu e greu de găsit apa..

Intrară amândoi în sufragerie, d-l Nazarie ţinând în mâna dreaptă lampa. Doctorul îşi turnă două pahare cu apă.

— Domnul Paşchievici, începu el înveselit deodată, parcă aşa îl cheamă, domnul Paşchievici... am impresia că face amor la lună...

Râse încurcat şi-şi presă fruntea cu palmele, parcă şi-ar fi pipăit nişte răni nevăzute. Dar se reculese repede. Îşi dădu seama că nu poate râde în casa unei bolnave.

— Cum îi merge domnişoarei noastre? întrebă el, silindu-se să pară atent.

— E încă leşinată, răspunse d-l Nazarie. A leşinat un ceas după plecarea d-tale... Dacă n-o fi şi murit până acum...

D-l Nazarie vorbise atât de liniştit, de solemn, încât doctorul împietri alături de el, cu pupilele oprite pe loc.

— Nădăjduiesc că e o glumă, spuse el încercând să zâmbească. Dar noi, medicii, suntem de obicei oameni fără umor... Trebuie s-o văd imediat!...

Trecu în odaia de-alături, foarte preocupat, şi se spălă pe mâini. Era nervos, încruntat.

— Mă-ntreb cum se poate lăsa o casă goală într-un asemenea moment, adăugă el.

Porniră amândoi spre odaia Sandei. D-l Nazarie ţinea lampa şi o ţinea în mâna dreaptă, sus, mult deasupra umărului.

— Mi s-a spus că oamenii aceştia sunt totuşi destul de bogaţi, şopti doctorul pe coridor.

D-l Nazarie nu mai vorbea. Parcă s-au schimbat din nou locurile de aici. Altfel mirosea acum coridorul; un aer mai proaspăt, înviorat, cald. Nu-l mai apăsa pustietatea. Se auzeau glasuri tinereşti, multe şi foarte apropiate.

— Aici, spuse d-l Nazarie arătând uşa de la odaia Sandei.

Doctorul ciocăni, ţinându-şi răsuflarea. Intrară. În odaie ardea o lampă cu sita puternică, ascunsă sub un enorm *abat-jour* de culoarea pierscilor. D-na Moscu se ridică de pe scaun, zâmbind afectuos musafirilor. Simina aştepta la marginea patului, cuminte, cu privirile plecate.

— Cum îi merge domnişoarei noastre?! întrebă în şoaptă doctorul.

— A dormit foarte bine, răspunse d-na Moscu, a dormit toată după-amiaza. De-abia am putut-o deştepta...

Zâmbi cu nesfârşită dragoste Sandei, care îşi rezemase capul de câteva perne. Fata părea foarte obosită, dar calmă, resemnată. Doctorul îi luă mâna, căutându-i pulsul. Se încruntă, mirat; apoi mirarea deveni neliniştită, speriată.

— Mi se pare foarte ciudat, şopti el.

Căută ochii d-lui Nazarie, dar profesorul nu avea curajul să-l privească. Privea vag, în mijlocul camerei, fără obiecte. "Ce frică absurdă mi-a fost, ce absurde visuri am visat aici numai cu câteva ceasuri în urmă"... Totul părea schimbat acum. Totul părea familiar, cald, firesc.

— ...Şi totuşi, e ceva de neînţeles, vorbi din nou doctorul. Am impresia că febra e în creştere... I-aţi luat temperatura?

— Mă simt mult mai bine acum, şopti Sanda.

D-l Nazarie tresări. Ce glas stins, înlăcrămat... Simţise până în adâncul fiinţei sale apropierea morţii. Era un glas care se pregătea pentru tăcerea cea mare.

— A fost foarte emoţionată astăzi, interveni d-na Moscu. Închipuiţi-vă că, pe neaşteptate, s-a logodit.

Începu să râdă, privind când spre Sanda, când spre cei doi bărbaţi.

— S-a logodit în patul ăsta cu domnul Paşchievici! exclamă ea. Închipuiţi-vă.

Nu părea deloc supărată de această stranie logodnă. Când auzi numele lui Egor, doctorul privi din nou spre d-l Nazarie. De data aceasta îi întâlni ochii. "Nu mai înţeleg nimic, gândea doctorul. Paşchievici ăsta e nebun"...

— E o logodnică nerăbdătoare, vorbi din nou d-na Moscu. Logodnicul ei, d-l Paşchievici, i-a făgăduit că vor pleca de-aici foarte curând, să facă nunta la Bucureşti.

— Nu e adevărat, mamă, se apără şi mai stins Sanda. Cum vrei d-ta,

fac cum vrei d-ta...

Simina începu să zâmbească. Doctorul o privi fără să-i înţeleagă seriozitatea obrazului, ochiul ei dur, zâmbetul ei strivitor. Ce copil precoce...

— Dar e timpul să mergem la masă, vorbi d-na Moscu. Simina, spune-i doicii să servească masa...

Când s-au întors în sufragerie, doica îi aştepta la uşă.

— Nu avem decât lapte şi brânză, vorbi ea, apropiindu-se de d-na Moscu.

— Ar trebui să mai găsim şi altceva, spuse d-na Moscu. Vezi, trebuie să mai fie ceva prin cămară, dulceaţă, fructe, pesmeţi.

Doctorul auzi şi se îmbujoră brusc. Se simţi ridicol, compromis şi jignit. Rămăsese la masă fără să fi fost invitat... Căută ochii d-lui Nazarie, ca un sprijin. Nu întâlni decât acelaşi zâmbet depărtat şi amar al Siminei. D-l Nazarie ieşise pe verandă să-l aducă pe Egor. Îl zărise venind pe aleea principală, agale, fără să se grăbească. Îi ieşi înainte, parcă ar fi trebuit să-l trezească.

— Sanda e bine, am fost şi am văzut-o cu doctorul, îi spuse el repede. Am şi vorbit cu ea. Este însă foarte slăbită, dar nu mai e în primejdie...

Cercetă repede faţa şi hainele lui Egor. Părea că-şi revenise, căci părul îi era pieptănat, hainele curate. Şi faţa lui era acum mai concentrată, mai bărbătească.

— Mi-a fost şi mie foarte rău, dar mi-a trecut acum, vorbi Egor. După masă însă, trebuie să rămânem împreună... Să ne sfătuim...

Intrând în sufragerie, Egor dădu ochi cu Simina. Fetiţa îl privea cuminte, liniştită, aşa cum se cuvine să privească un copil bine crescut un musafir. "Ce Dumnezeu s-a petrecut *acolo,* gândi înfiorat Egor. Ce s-a întâmplat cu adevărat şi ce-a fost vis?!"...

— Felicitările noastre pentru logodnă, domnule Paşchievici! spuse ironic d-na Moscu.

Egor se înclină. Îşi muşcă buzele, reţinându-se. Întâlni însă umflătura rănită a buzei de jos şi se înfioră. Privi din nou spre Simina. Fetiţa părea că nu observase nimic. Aştepta semnalul să se aşeze pe scaun. Doica întârzia cu masa...

D-l Nazarie vorbea în şoaptă cu doctorul, în pragul verandei. Deşi îşi dădea seama de grava nepoliteţe pe care o săvârşeşte, Egor lăsă pe d-na Moscu singură cu Simina şi se apropie de ei. Vorbeau despre Sanda. Văzând că se apropie Egor, doctorul tăcu stânjenit.

— Mă întrebam cum de v-aţi întors singur, spuse el în cele din urmă. Unde aţi lăsat pe doamna... sau poate era domnişoară?!...

Zâmbi fără graţie. Egor îl privi clipind din ochi, silindu-se să înţeleagă.

— ...Pe domnişoara cu care vă plimbaţi acum un ceas în parc, lămuri încurcat doctorul. Mă întorceam de la vânătoare şi v-am zărit, fără voia mea de altfel...

Zâmbi din nou, privind când pe profesor, când pe Egor.

— E adevărat că m-am plimbat multă vreme în parc, dar m-am plimbat *singur...* vorbi încet Egor.

— Poate am făcut o indiscreţie... se scuză doctorul.

— Deloc, îl întrerupse Egor. Dar vă asigur că mă plimbam singur. De altfel, zece kilometri de jur împrejur nu veţi întâlni nici un alt conac. Şi pe familia Moscu aţi cunoscut-o, cred, în întregime...

Doctorul îl asculta năuc, roşu. I se păruse, la început, că e o nouă glumă — aşa cum făcuse şi d-l Nazarie cu moartea Sandei. Apoi începu să

se teamă că Egor îşi bate joc de el.

— În orice caz, eu am văzut-o foarte bine, vorbi el înţepat. De departe, mă mira chiar îmbrăcămintea atât de luxoasă şi de elegantă, prea elegantă, aş spune, pentru o plimbare prin parc...

D-l Nazarie se înfioră şi închise ochii. Şi Egor asculta acum mai atent, mai turburat cuvintele doctorului.

— Poate că asta m-a şi făcut să observ atât de indiscret o pereche... Îmbrăcămintea...

Atunci Simina apăru deodată în mijlocul lor.

— Se răceşte laptele, spuse ea foarte politicos, invitându-i la masă.

Cei trei bărbaţi intrară în sufragerie, uitându-se miraţi unul la altul

XIV

Doctorul se simţea foarte obosit şi el s-a retras cel dintâi în camera pe care i-o pregătise doica. Îl ostenise mult vânătoarea. Îl tulburase mai ales masa, oamenii aceia nervoşi, bolnavi, care nu-şi vorbeau decât prin cuvinte nelalocul lor. Şi ce ruşinat mâncase cele două farfurii cu lapte cald, şi cea mai mare bucată de brânză — pentru că numai lui şi d-nei Moscu le fusese într-adevăr foame... Cea mai nefericită masă din viaţa lui; tocmai la o moşie, la nişte oameni atât de bogaţi... Şi totuşi, îndată după masă, d-na Moscu îi înmânase un plic cu o mie de lei. Îl plătea boiereşte...

Nu-i plăcea nimic în camera aceasta a lui, din care parcă tocmai atunci se mutase cineva, cineva care o locuise vreme îndelungată şi-şi întipărise sufletul lui pretutindeni. Mobila era aranjată parcă de o mână anumită, iubind o anumită ordine, care lui nu-i plăcea. Mirosea în odaie a flori demult culese şi ofilite undeva, poate deasupra dulapului, poate în lada din faţa sobei. Un singur tablou, şters şi pătat de muşte, deasupra patului. Tablou iubit, fără îndoială, de cineva, căci nu avea un aer de tristeţe, nici de singurătate, aşa cum atârna acolo, făcând parcă parte din căldura patului. "Aici a locuit cineva până mai acum câteva zile şi mi-au dat mie camera pentru că e mobilată şi are toată rufăria la îndemână", gândi doctorul.

Se dezbrăcă în grabă, stinse lampa şi se trânti în pat. Va fi o noapte scurtă, căci mâine în zori îl va scula femeia, să poată prinde primul tren spre Giurgiu. Ce oameni ciudaţi, musafirii. Şi cu toate acestea, foarte binevoitori; se vor deştepta şi ei mâine dimineaţă, să mă ducă la gară. Nici n-au voit să-şi ia rămas bun. Le face plăcere să mă conducă. Hm!...

I se păru că va adormi foarte repede. În faţa lui, la geam, veghea luna.

— Trebuie să ne rugăm împreună, spuse d-l Nazarie, încercând să pară liniştit. Asta ne va ajuta...

Vorbind, parcă se molipsea şi el de groaza pe care o simţea în ochii lui Egor.

— D-ta *crezi* într-adevăr în tot ce-a spus doctorul? întrebă din nou d-l Nazarie. S-ar putea să existe o asemenea oroare?...

Altădată, demult, pe câmp — tot într-o noapte ca asta!- mai întrebase cineva acelaşi lucru. Era mai frig atunci, căci începeau vânturile, dar nu era tăcerea aceasta fără seamăn, împietrită. Acum, nici paşii lor în odaia cu lampa aprinsă nu izbuteau să sfărme pustietatea. Zgomotele se pierdeau ca într-o pâslă, vrăjite.

— Trebuie să ne rugăm, vorbi iarăşi d-l Nazarie, să prindem curaj...

Egor îşi turnă încă un pahar de coniac, fără să răspundă. Zâmbea, dar mâna îi tremură aşezând sticla pa masă.

— Mi-e teamă de Sanda, spuse el târziu. Poate că nici n-ar trebui să dormim în noaptea asta... Ar fi trebuit s-o păzim, eu cel puţin...

D-l Nazarie se apropie de fereastră. Era deschisă. Se revărsa bogată noaptea de afară, întunericul.

— Nu-nchizi? întrebă el. Vrei să dormi aşa?

Egor încercă să râdă.

— Nu mi-e teamă de fereastra deschisă, vorbi el uscat. Nu se-ntâmplă nimic acolo...

Arătă cu un gest scurt grădina, luna, cerul.

— Nici măcar de lumina lunii nu mi-e teamă, adăugă el. Va muri curând, de altfel... După miezul nopţii apune luna...

D-l Nazarie simţea din glasul lui cât de cumplit îl mistuia groaza. Egor vorbea aproape în neştire. Sau poate s-a îmbătat? Aşa curând...

— Dacă vrei, dorm şi eu cu d-ta, în noaptea asta, aici, vorbi d-l Nazarie.

Egor începu iar să râdă. Se trânti pe canapea, cu ţigara aprinsă între degete. Glasul lui era mai gros acum; încerca să-l facă vulgar, trivial.

— Asta nu se poate, spuse el. Trebuie să mă ţin de cuvânt. Cu orice risc, dar trebuie... N-am să închid ochii toată noaptea...

"Oare ăsta e gândul *meu*, gândul meu *adevărat?* se întrebă Egor cu groază. Dacă îmi porunceşte ea ce să vorbesc şi ce să fac?!"... Simţi cum se învârtesc deodată toate lucrurile în odaie şi-şi prinse capul în palme. Cu ochii pe jumătate închişi, d-l Nazarie începuse să se roage. Se auzeau la răstimpuri scurte frânturi din cuvintele lui, fără sens, repezite la întâmplare.

— Dacă mi-aş putea aduce aminte de tot ce s-a întâmplat, spuse târziu Egor, vorbind mai mult pentru sine.

Se auzi deodată un zgomot surd, depărtat, şi amândoi bărbaţii se priviră lung, mai palizi. Parcă s-ar fi lovit cineva de perete, parcă s-ar fi cutremurat o masă de lemn, undeva, la capătul coridorului. D-l Nazarie îşi aminti, atunci, cu o absurdă precizie, cuvintele cântecului *Les vieilles de notre pays...* Se uita în adâncul ochilor lui Egor. "Nu mi s-a părut; a auzit şi el acelaşi lucru"...

— S-a întors vreun om de la vie şi ne caută, spuse Egor pronunţând rar, cu îndârjire.

— Da, sunt paşi de om, vorbi d-l Nazarie.

Ascultă din nou. Paşii se apropiau, greoi, călcând la întâmplare. Parcă ar fi purtat pe cineva în spate omul care călca atât de ameţit în întunerec.

— Nu cumva s-o fi întâmplat ceva Sandei? se întrebă înspăimântat Egor.

Sări în picioare, se apropie de uşă şi o deschise. Rămase apoi în prag cu pumnii strânşi. După câteva clipe, apăru doctorul, în cămaşă de noapte, încălţat în bocanci de vânătoare. Tremura de frig. În mâna dreaptă, ameninţător, ţinea puşca.

— Nu v-am deranjat? bâlbâi el intrând în odaie şi închizând repede uşa. Nu mi-era somn, şi am crezut că...

Se aşeză istovit pe marginea patului. Bocancii cădeau greu pe podea, cu sunet surd.

— Nu-mi era somn, adăugă el şi mi-am spus...

Se simţi deodată ridicol, aşa cum se aşezase pe marginea patului, îmbrăcat numai în cămaşa de noapte, cu puşca în mână, silindu-se parcă s-

o facă mai mică, s-o ascundă.

— Nu ştiam prea bine unde e odaia d-voastră, vorbi din nou doctorul, tremurând. Şi am luat puşca asta, să nu mă lovesc de mobile... E atât de întunerec pe coridor...

— Cel puţin e încărcată? întrebă ironic Egor.

— Am vânat cu ea toată ziua, spuse doctorul. E puşcă bună...

Tăcu brusc, privind când la unul când la altul.

— Vă rog discutaţi înainte, vorbi, văzând că ceilalţi îl privesc cu aceeaşi nedumerire. Sper că nu v-am deranjat.

— Deloc, interveni d-l Nazarie. Ne pregăteam tocmai de culcare...

— Dormiţi în aceeaşi odaie?! îi întrebă speriat şi totuşi cu o vădită invidie doctorul.

— Nu. Asta e odaia domnului Paşchievici. E şi odaia cea mai frumoasă, cu balcon, vorbi d-l Nazarie.

— Aveţi un pat foarte bun, un pat excelent, şopti doctorul.

Privea cu atenţie, palid, nervos, lucrătura patului. Privi apoi, ruşinat, în ochii celorlalţi. Egor îi turnă un pahar cu coniac.

— Să nu răciţi, îi spuse el blând, întinzându-i paharul. Lacom, doctorul îl apucă şi îl deşertă dintr-o singură înghiţitură. Îi făcea bine arsura, îl deştepta. Strânse mai încrezător ţeava puştii. În odaia asta e atâta lumină, atâta siguranţă... Aici patul nu tremură, nici o mobilă nu se mişcă, nu tresare podeaua sub raza lunii. Aici luna nu coboară de-a dreptul pe fereastră şi nici fluturi de noapte nu sunt prea mulţi...

— Ciudat, cum mi-a trecut somnul...

Doctorul începea să se reculeagă. Îi trecuse somnul, îi pierise oboseala. Dar dacă ar fi închis ochii, ar fi simţit din nou aceeaşi uşoară zguduire a patului, aceeaşi bolnăvicioasă tremurare a pernelor — era sigur că ar fi simţit din nou delirul din camera lui. Acea clătinare nefirească a patului, groaza cu care s-a deşteptat brusc, parcă ar fi surprins în somn o mână uriaşă strecurată sub aşternut, zguduindu-l...

— Nădăjduiesc că nu v-am deranjat, vorbi el din nou, continuând să ţină strâns ţeava puştii.

Ce s-ar fi făcut fără armă, cum ar fi străbătut singur, în întunerec, coridorul nesfârşit şi pustiu, până aici?...

— Nu suntem nici noi prea vorbăreţi în noaptea asta, spuse Egor. Ne fa-ce plăcere să vă avem cu noi.

— Cam cât să fie ceasul? întrebă doctorul.

— Unsprezece şi un sfert, preciză Egor zâmbind.

— Şi trebuie să mă scol atât de dimineaţă, gemu doctorul. E departe gara?!...

— Şase kilometri. Doar nu voiţi să plecaţi de acum?!...

Doctorul nu răspunse. Privea din nou patul, cu mirare. Apoi se ridică şi începu să se plimbe prin cameră.

— Să vă spun drept, mi-a trecut somnul, vorbi el privind în jos. Şi nu-mi place deloc odaia pe care mi-au dat-o... E atât de izolată... Şi e foarte veche; trosnesc toate mobilele... te deşteaptă din somn...

Egor căută ochii profesorului, dar d-l Nazarie se feri să-l privească.

— Dacă vreţi, vă puteţi culca în odaia mea, se adresă el către doctor.

— Şi dumneavoastră dormiţi aici?

— Nu, rămân cu dumneata... Sunt două paturi la mine...

Doctorului îi sticliră ochii de bucurie. Se apropie brusc de d-l Nazarie.

— Şi avem şi puşca cu noi, să nu vă fie frică, spuse el repede. Dormim

cu puşca alături... Numai dacă aş putea adormi, adăugă pe un glas mai scăzut, căci mi-a pierit somnul...

În prag, Egor îl întrebă.

— Sincer, ce credeţi despre domnişoara Moscu?!

Doctorul clipi din ochi.

— Cred că nu mai are mult, vorbi el fără să-şi dea seama.

— E logodnica mea, îl întrerupse Egor aspru, privindul în ochi.

— Într-adevăr... Într-adevăr, e ciudat, şopti doctorul. S-ar putea totuşi...

Egor rămase multă vreme lângă uşă, ascultând cum se depărtează paşii. Prin ce miracol se liniştise deodată? Era calm, era lucid; se simţea puternic, neînfricat. Îşi băgă mâinile în buzunare şi începu să se plimbe prin odaie, gânditor. Aproape douăsprezece, îşi aminti el. Dar n-are nici o importanţă ora, nici o importanţă n-au superstiţiile aceastea vechi, străvechi... Numai puterea lui de nădejde şi de credinţă, numai marea lui dragoste pentru Sanda îl păstrau treaz şi puternic.

Nu se mai auzeau zgomote, nu se mai auzeau paşi. Luna apunea undeva, în spatele parcului. Egor se simţi singur şi asta îl întărea acum, îi da curaj. "Numai dacă n-aş visa, îşi spuse el încruntându-se. Sau, poate, cine ştie? numai dacă aş putea să mă trezesc mai repede din somn"... Îşi lovi braţele unul de altul. Nu dormea. Iată, aici arde lampa, aici intră întunerecul pe fereastră, aici e scaunul, şi masa, şi sticla aproape deşartă de coniac. Toate lucrurile sunt ca de obicei, toate lucrurile sunt în camera lui. Întocmai ca în timpul zilei, întocmai ca în vis...

Se plimbă iarăşi, cu paşi largi, ritmici...Trebuie să mă trezesc o dată, îşi spuse el. Dacă dorm cu adevărat, nu se poate să nu mă trezesc. Voi auzi glasul *ei*, voi simţi parfumul de violete — şi mă voi trezi."

Dar nu auzea nimic. În nările lui pătrundea acelaşi aer rece, aspru, ce năvălea pe fereastră — şi întâmpina uneori mirosul de coniac o uşoară amintire de tabac. Totul se petrecea în odaia lui.

Trecu de câteva ori pe lângă uşă, fără să se hotărască s-o încuie. E mai bine aşa, deschisă. Aşa cum mi s-a spus în vis. Dacă dragostea mea e mai puternică, dacă... Ar fi vrut să continue gândul: dacă mă va ajuta Dumnezeu şi Maica Domnului... Dar nu putu să gândească până la sfârşit nădejdea şi tăriile lui. Mintea i se întunecă o clipă. I se părea că luptă ca să se deştepte din vis. Întinse braţele; le simţi în faţa lui, braţe arcuite, uşor înfiorate. Nu visa. Astăzi se vor întâmpla altfel de fapte...

Se hotărî: *nu va încuia uşa.* Va închide numai fereastra. Se face frig, de altminteri. Se face într-adevăr prea frig. Cu ce linişte se aşază la masă, ce senin îşi sprijină bărbia în palme, privind spre uşă, încruntat şi totuşi cu lumină tinerească în ochi...

Timpul trecea foarte încet. Egor îşi dete târziu seama că ţigara i s-a stins pe marginea rece a scrumierei, ţigara pe care o aprinsese demult, poate fără ştirea lui. Ce făcuse în tot acest răstimp, unde îi alunecaseră gândurile?... Lampa fumega uşor, înfiorată parcă de o răsuflare streină, nesimţită de el. Şi totuşi, nu mai era nimeni în odaie, nu venise încă nimeni. Odaia rămăsese ca la început — întreagă, încremenită, pustie. Egor se regăsi cu mirare, aşezat la masa lui, placid, fără memorie. Nici măcar nu se simţea neliniştit. O nesfârşită indiferenţă îi stăpânea mintea; nu l-ar mai fi zguduit nici un miracol. Parcă s-ar fi trezit deodată într-un somn neobişnuit, în care visele sunt visele visate de mai mulţi oameni laolaltă, inşi pe care

nu-i vezi, dar pe care îi ghiceşti alături de tine...

Se ridică, totuşi, de pe scaun şi se apropie de lampă, micşorându-i fitilul. Îşi dădu seama că în odaie se făcuse foarte frig, dar nu simţea frigul *în el*: îl constata numai în jurul lui, ca pe un lucru aflat acolo. Se îndreptă spre fereastră. O găsi închisă şi-şi lipi o clipă fruntea de geam, privind afară, în noapte. Atunci i se păru că aude, foarte departe, un geamăt. A fost geamăt sau a trosnit vreun lemn uscat, sub pas de om? Se întoarse de la fereastră şi ascultă, cu capul puţin ridicat. "*Să nu încui uşa la noapte*" — îşi amintea cu precizie cuvintele acestea ale Siminei. Ca şi cum ea n-ar fi putut veni şi altminteri, prin vis, printre geamuri... Fără îndoială, gemuse cineva departe, în somn. Poate d-l Nazarie sau mai degrabă, doctorul.

Egor se aşeză iarăşi la masă. "Inutil să mă păcălesc singur; zadarnic îmi spun că a fost numai un geamăt, ca să nu mai aud paşii ei; zadarnic." Nu mai trosneau nici podelele şi nici laviţele de lemn nu tresăreau. Se auzea acum precis zvonul paşilor uşori, grăbiţi, de-a lungul coridorului. "Numai dacă aş putea să mă trezesc", gândi înfiorat Egor. Îşi dete apoi seama că încearcă iarăşi să se înşele singur, spunându-şi că tot ce se întâmplă se întâmplă în somn, nădăjduind că *visează.*

Îi păru deodată rău că nu făcuse nimic până atunci, că nu se pregătise, mulţumindu-se să aştepte. Simţi, istovit, cum aleargă timpul; fără nădejde, fără întoarcere, se mistuiau clipele, una într-alta, grele, goale, fără sens. Paşii se auzeau de o veşnicie. Sunetele străbăteau anevoie până la el, stinse şi surde. Un târşit uşor de pantof în faţa uşii şi apoi câteva clipe de tăcere. "Cineva aştepta afară, aştepta şovăitor sau poate uşa e într-adevăr încuiată? nădăjdui tremurând Egor. Poate am închis-o în vis. Şi ea nu va îndrăzni să intre"...

Auzi atunci câteva bătăi scurte şi repezi, bătăi de femeie emoţionată. Egor se ridică de pe scaun, dar rămase cu amândouă mâinile înţepenite pe masă. Era foarte palid şi ochii îi ardeau vrăjiţi în orbite. Avea ochii vineţi, aspri, bolnavi. Bătăile se auziră din nou, mai nerăbdătoare.

— Intră! gemu Egor.

Îşi simţi gâtul uscat, pieptul fără aer. Uşa se deschise încet, şi în prag apăru domnişoara Christina. Privirile ei se opriră de-a dreptul în ochii lui Egor. Îl ţintui aşa câteva clipe. Apoi obrazul ei se lumină într-un zâmbet fără seamăn. Întoarse lin braţul spre uşă şi răsuci cheia.

Cu ochi deschişi în întunerec, privind în sus, d-l Nazarie răsufla încet, fără zgomot, ca să poată asculta ce se întâmplă cu tovarăşul său de cameră. Doctorul se sculase oare din somn, şi căuta ceva pe masă, pipăind în beznă, lovind obiectele şi apoi apucându-le strâns în pumni, ca să nu tremure? Sunetele erau strangulate, oprite pe loc de o mână nevăzută. Izbucneau cu o sonoritate rănită, bolnavă, dar se înecau repede în pâslă, şi tăcerea părea mai nefirească în urma lor, mai ameninţătoare.

D-l Nazarie asculta, cu gura strânsă, neîndrăznind să se mişte, necutezând să-şi şteargă broboanele reci de pe frunte. Când transpirase aşa, cu tot trupul înecat în sudoarea îngheţată? Poate că doctorul s-a speriat în somn şi acum umblă prin odaie fără să se poată trezi. Şi în clipa când se va trezi, cu ce groază va urla el în întunerecul care îl apasă din toate părţile!...

Atunci auzi, chiar lângă el, o gheară zgâriind peretele, alunecând încet şi lung de-a lungul zidului, ca şi cum l-ar fi încercat, trudindu-se să-l pătrundă. Domnul Nazarie sări în mijlocul odăii; gura îi era încleştată,

mâinele reci. Se lovi de un trup ţeapăn. Doctorul gemu înfiorat când d-l Nazarie îi apucă braţul.

— Ce făceai aici? îl întrebă sugrumat d-l Nazarie.

— Mi s-a părut că umblă cineva, şopti doctorul. Mi s-a părut că zgârie cineva zidul pe dinafară... Ai auzit şi dumneata ceva?...

— Poate e vreo pasere în odaia cealaltă, vorbi d-l Nazarie.

Dar era sigur că nu fusese o pasere. Gheara alunecase pe zid cu prea multă tărie, ţeapănă.

— Căutai ceva pe masă? întrebă din nou d-l Nazarie. M-ai speriat...

— N-am umblat eu, mărturisi doctorul. Astea sunt spirite, sunt duhuri rele...

Delira. Îi tremurau mâinile. Ar fi voit să caute puşca, pe care o rezemase de pat, dar îi era teamă să se depărteze de d-l Nazarie. Îl apucase de braţ şi-l ţinea.

— Ai vreun chibrit? întrebă cu greutate d-l Nazarie.

— Cutia e pe masă...

Se apropiară amândoi, ferindu-se să nu se lovească de scaun. D-l Nazarie pipăi atent, până găsi cutia cu chibrituri. Când aprinse unul, mâna îi tremura.

— Poate ne-am speriat degeaba, şopti el.

— Nu, eu sunt sigur, sunt sigur...

Doctorul bolborosea fără înţeles. Cu mâna stângă îşi apucase cămaşa în dreptul inimii, strângând-o; parcă împietrise acolo, într-un spasm.

— Ar trebui să plecăm, spuse doctorul târziu, încercând să se controleze. Eu nu mai pot rămâne în odaia asta...

— Nu mai e mult până la ziuă, îl linişti d-l Nazarie. E mai bine să aşteptăm...

Se priviră, fiecare îngrozit de spaima celuilalt.

— Am putea să ne rugăm până atunci, adăugă d-l Nazarie.

— Eu mă rog întruna, şopti doctorul, dar nu face nimic, am auzit mereu aceleaşi zgomote.

Lampa ardea cu flacără scăzută. Liniştea era atât de plină, încât răsuflarea lor părea bolnavă, sforăitoare.

— Nu auzi nimic *acum?* întrebă deodată doctorul.

D-l Nazarie privi repede de jur împrejur. Nu erau aceleaşi sunete acum, nu veneau din cameră, nici de alături. Era un pas care se rotea afară, cineva care călca uşor şi atent pe pietriş. Se apropie de fereastră. Nu se vedea nimic la început. Lampa era încă prea aproape, lumina ei pală turbura sticla geamului.

— Şi totuşi, se aude foarte bine, şopti din nou doctorul, apropiindu-se şi el de fereastră.

Ochiul se obişnuia repede cu întunerecul. Într-adevăr, prin mijlocul aleii păşea cineva, cu multă grijă, cineva care călca amuţit, ca în somn.

— E Simina! spuse turburat d-l Nazarie. Poate vine să ne cheme. I s-o fi întâmplat ceva bolnavei...

Fetiţa se îndepărta însă, spre inima parcului, spre rondul cel mare. Doctorul o urmări cu ochii, mut.

— Ce Dumnezeu face ea noaptea singură în parc? vorbi sugrumat d-l Nazarie. Mi-e teamă să nu se întâmple ceva...

Rămase câteva clipe la fereastră, silindu-se să străbată cât mai departe întunericul, până unde ajunsese Simina. Apoi se întoarse brusc. Se întoarse şi-şi căută ghetele.

— Trebuie să vedem unde se duce, spuse el neliniştit, să aflăm ce s-a-ntâmplat.

Se îmbrăca în grabă. Doctorul îl privea sălbăticit, parcă s-ar fi trudit să-l înţeleagă ce face.

— D-ta nu vii? îl întrebă d-l Nazarie.

Doctorul clătină din cap. Îşi încălţă bocancii şi-şi îmbrăcă pardesiul pe deasupra cămăşii de noapte.

— Cum de nu ne-a văzut? se miră el. Noi eram la fereastră, în lumină, şi ea a trecut chiar prin dreptul geamului nostru...

D-l Nazarie închise ochii, îngrozit.

— Să nu-şi fi dat oare seama? întrebă el în şoaptă. Să fie cu adevărat somnambulă?...

— Trebuie s-o prindem cât mai e vreme...

XV

Răsucirea de fier a cheii a fost cel din urmă sunet viu pe care îl auzi Egor. Paşii Christinei aveau altfel de zvon. Străbăteau până la el, întregi, sonori — dar parcă erau paşi de pe alt tărâm, îngânaţi de o şoaptă melodică, izvorâţi parcă din delir.

Christina înaintă până în mijlocul odăii, cu ochii ţintă la Egor. "Dacă aş putea să-nchid ochii", gândi Egor. "Nu-i închide, dragostea mea! se trezi el deodată gândind cuvintele pe care Christina nu le putea rosti. Nu-ţi fie teamă de mine!"...

Simţea cu precizie gândurile Christinei răsărindu-i în minte; le putea deosebi acum, fără nici o greutate, doar gândurile şi spaimele lui. Era totuşi mult mai puţin înspăimântat decât se temuse; îl apăsa apropierea Christinei, aerul pe care îl înghiţea era tot mai fierbinte, mai rarefiat, dar izbutea cu toate acestea să rămână în picioare, fără să-i tremure mâinile, fără să i se rătăcească mintea. O putea vedea întreagă pe Christina şi nici o tresărire a feţei sale de ceară nu-i scăpa. Mirosul de violete se răspândise acum în toată odaia. Pieptul Christinei se zbătea acum parcă mai adânc; era înfiorată şi ea de apropierea bărbatului, înfrigurată parcă de aşteptarea cărnii lui. "De ce nu stingi lumina, dragule?" auzi Egor gândul Christinei în minte. Dar izbuti să reziste. Aştepta să se întâmple ceva năprasnic, să vadă pe Christina suflând în lampă sau apropiindu-se prea mult de el. Dar Christina adăsta, emoţionată, privindu-l în ochi, alunecându-şi uneori privirile pe braţele lui dârze, pe mâinile lui încleştate deasupra mesei. Egor făcu un uriaş efort şi se aşeză pe scaun. "Şi cu toate acestea voiai o dată să mă pictezi, auzi el gândul Christinei, voiai să mă pictezi cum ştii tu"...

Christina zâmbi încurcată şi se apropie de pat. Se aşeză cu foarte multă băgare de seamă, aproape fără zgomot. Începu să-şi scoată mănuşile. Avea gesturi lungi, moi, de o stranie graţie. Inima lui Egor se opri o clipă, înecată în sânge. "De ce nu mă ajuţi? se miră, îmbujorată, domnişoara Christina. Ce amant timid eşti tu, Egor... Cât de urâcios eşti acum, aşa cum stai departe de mine... Nu vrei să mă vezi goală? N-am făcut asta încă pentru nimeni, dragostea mea! Dar ochii tăi mă ispitesc, m-au scos din minţi, Egor! Lor ce le-aş putea da decât zăpada trupului meu? Tu ştii, tu ştii cât sunt de frumoasă, tu ştii prea bine asta!"...

Egor încercă să închidă ochii; pleoapele nu-l ascultau, privirile îi rămaseră legate de trupul Christinei. Fata începuse să se dezbrace. Îşi scoase cu

infinită eleganţă pălăria şi o aşeză pe măsuţă, alături de mănuşile de mătase neagră; gesturile ei calme şi regale nu puteau ascunde totuşi o neînţeleasă teamă. "Tu n-ai să înţelegi niciodată ce-am făcut eu pentru tine, Egor!... Tu nu poţi înţelege curajul meu... Dacă ai bănui ce blestem mă apasă... Dragostea cu un muritor!" Zâmbi tristă; o istovită melancolie îi înlăcrăma parcă ochii. Dar prezenţa lui Egor o învioră. Apropierea trupului său bărbătesc îi alunga parcă şi tristeţea şi teama. Se ridică în picioare şi-şi desprinse gulerul de mătase. Gâtul îi apăru strălucitor de alb, catifelat, fraged. Bustul ei se contura acum involt şi biruitor pe fundalul palid al peretelui. Erau sâni de fecioară, tari şi rotunzi, crescuţi însă în voie şi ridicaţi foarte sus de împletitura corsetului.

"Acum are să se dezbrace", se înfiora Egor. Laolaltă cu groaza şi dezgustul care îl copleşeau ca un delir, simţi şi împunsătura unei voluptăţi bolnave, a unei dezmierdări otrăvite, care îl umilea şi îl înnebunea în acelaşi timp. Sângele începu să-i bată fierbinte în urechi, în tâmplă. Parfumul de violete îl lovea acum cu mai nedesluşită tărie, ameţindu-l. Se strecura, pe deasupra patului, un necuprins zvon de foşnete feminine, de mătase care alunecă foarte aproape de piele — şi venea, caldă, mireasma sânilor descătuşaţi. "Eu sunt Luceafărul de sus"... auzi Egor cuvintele nerostite ale Christinei. Zâmbea, cu aceeaşi melancolie. "...Şi vreau să-ţi fiu mireasă!" continuă ea. Faţa îi era transfigurată de dor, de nelinişte, de foamea trupului lui. Nici măcar ochii nu mai erau ca înainte. Ardeau şi ei cu altă flacără acum; mai turburi, mai moi, mai fierbinţi. "Nu mă lăsa singură, dragostea mea, auzi Egor chemarea ei din urmă. Mi-e frig să mă dezbrac singură... Mângâie-mă, ţine-mă aproape de tine, ia-mă în braţele tale, Egor"...

O privi şi ochii i se întunecară. Domnişoara Christina îşi scotea bluza, desfăcându-şi încet, cu sfială, şireturile de mătase care îi ţineau strâns, aproape ferecat, mijlocul. Manile lui începură să tremure. "Se va apropia acum mai mult, mă va cuprinde în braţele astea goale"... Şi totuşi, din bezna dezgustului, se implânta tot mai adânc otrava atât de dulce a aşteptării; dezmierdări cum nici în vis... "Nu mai vreau să fiu în vis, îi continuă domnişoara Christina gândul. Nu mai vreau să fiu rece şi nemuritoare, Egor, dragostea mea!"...

Sanda aştepta, rezemată de fereastră, cu capul aplecat afară, în noapte. Nu va mai trece mult timp şi totul se va sfârşi... Totul va fi iar ca la început. Ca în somn. Luna s-a coborât acum prea adânc; bezna e deplină. Nimeni nu o mai poate zări, aşa cum stă rezemată de fereastră, aşteptând. Nici un ţipăt nu se va mai auzi. Dorm chiar şi fluturii acum, şi ţânţarii...

O treziră câţiva paşi alături, foarte aproape de ea. Întoarse capul, resemnată. Va veni întâi ea, apoi toţi ceilalţi, umbră după umbră...

— Tu ce cauţi aici în toiul nopţii? o întrebă d-na Moscu.

Maică-sa intrase pe nesimţite în odaie. Se întorcea de undeva, poate din parc, căci era îmbrăcată, cu şalul strâns în jurul gâtului.

— Aşteptam, şopti Sanda.

— Nu mai vine acum, vorbi turburată d-na Moscu. Poţi să te culci...

Sanda observă că maică-sa ascunde un ghem negricios şi viu în mâna stângă. Altădată, o asemenea întâmplare ar fi înfiorat-o, ar fi umilit-o până la dezgust. Acum privea numai cu mirare vietatea mică pe care maică-sa o păstra cu atâta grijă în pumni.

— Unde ai prins-o? întrebă Sanda foarte ostenită, mai mult şuierând cuvintele.
— În cuib, şopti doamna Moscu. Nu poate să zboare...
— ...Şi aşa crud?! se înfioră pe neaşteptate Sanda.
Îşi cuprinse tâmplele în mâini. Cum au năvălit-o deodată toate durerile, şi atâtea spaime uitate, şi delirul amestecat cu greaţă din cea dintâi noapte... Se scutură.
Fereastra larg deschisă lăsase tot frigul nopţii să intre în odaie.
— Culcă-te! îi vorbi metalic d-na Moscu. Să nu răceşti!
Sanda se apropie tremurând de pat. O durea cumplit capul, îi ardeau tâmplele.
— Dar să nu-nchizi fereastra, şopti ea d-nei Moscu. Poate mai vine...

D-l Nazarie şi doctorul se opriră miraţi în mijlocul aleii. Simina era foarte aproape de ei, cu spatele, privind atentă un lucru nevăzut dintre pomi.
— Cum Dumnezeu a rămas tot aci? şopti doctorul. Au trecut de-atunci atâtea minute...
Simina privea dârză întunerecul din faţa ei, fără să se întoarcă, fără să audă. Parcă i-ar fi aşteptat să coboare clin casă, s-o vadă bine — ca s-o poată apoi urmări.
— Nu-şi dă seama, şopti d-l Nazarie turburat. Poate nici nu ştie unde se află...
Simina porni chiar atunci, concentrată, cu pasul sigur. Porni de-a dreptul printre salcâmi, fără să caute potecă, fără să se teamă de ramurile moarte care îi aţineau calea.
— Să nu ne rătăcim, îngână doctorul.
D-l Nazarie nu-i răspunse. Începea să se trezească dintr-o groază care durase prea mult şi se trezea ameţit, bolnav. I se părea că se încumetă într-o urmărire fără rost, că e atras în cursă şi va cădea repede, va aluneca din clipă în clipă undeva, într-un fund cu iarbă udă şi întunerec.
— Eu n-o mai văd, şopti din nou doctorul, oprindu-se între pomi.
"Cum Dumnezeu nu aude crengile trosnind, nici paşii noştri?" se întreba doctorul.
— E acolo, răspunse uscat d-l Nazarie.
I-o arătă cu mâna, departe, o umbră albă alături de un stufiş. Probabil că de-acolo începea o nouă alee, căci văzduhul se limpezea, umbrele pomilor se rotunjeau, aliniate.
Doctorul făcu câţiva paşi, atent să nu se lovească de ramurile joase, care atârnau răsucite, pleşuve, apăsate parcă de o greutate nevăzută. Privi înfiorat umbra pe care i-o arătase d-l Nazarie.
— Eu am ochi buni, şopti el foarte încet. Nu e domnişoara Simina, *acolo...*
D-l Nazarie îşi dădu în acea clipă seama că umbra de lângă tufiş se leagănă încet, ameţită şi braţele ei se înalţă chemând parcă pe cineva de departe, pe cineva nevăzut. Nu era, într-adevăr, silueta Siminei. Rămase pironit, fără răsuflare; nu era om viu acela. Semăna cu nălucirile lui de altădată, într-atât era de aeriană, de nefirească în gesturile ei de cârpă.
— Haide înapoi, auzi el glasul uscat al doctorului.
Atunci trecu prin faţa lor Simina şi îi privi înspăimântată. D-l Nazarie ghici mai mult după ochii ei larg deschişi, din gura ei strânsă, că Simina în-

cearcă acum să repare greşeala de a-i fi adus aici. Nu se aştepta, probabil, să întâlnească pe şanţul celeilalte alei pe *altcineva.* Venise acum înapoi, uluită şi încerca să-i atragă în partea potrivnică a parcului. Trecuse prin faţa lor şi apoi pornise îngândurată, cu pasul repede, îndreptându-se spre poarta de la miazănoapte. Doctorul voi s-o urmeze. D-l Nazarie îi apucă strâns braţul.

— Să vedem mai întâi ce e *acolo,* vorbi el hotărât.

Păşind încet, unul lângă altul, se apropiau de alee. Umbra dispăru câteva clipe. Parcă se îndreptase şi ea spre celălalt capăt, o dată cu Simina sau, poate, o ascundea acum vreun arbore. Cu cât înaintau, cu atât d-l Nazarie avea precis impresia că mai trăise o dată aceeaşi întâmplare, că mai urmărise o dată, demult, o umbră cu gesturi moi de cârpă, printre arborii încremeniţi.

— Nu se mai vede nimic, şopti doctorul. Eu nu mai văd nimic...

D-l Nazarie începea însă să vadă. La câţiva paşi de el, apăruse din nou Simina. Rezemată de un pom, lipită de trunchi, privea îngrozită apropierea celor doi bărbaţi. Fetiţa căută ochii d-lui Nazarie şi încearcă încă o dată să-l stăpânească, să-i poruncească, sfărâmându-i voinţa. Dar d-l Nazarie porni hotărât înainte, trecu pe lângă ea şi ajunse la şanţul aleii.

— Rămâi aşa, nemişcat! şopti el doctorului.

În faţa lor, pe alee, aştepta un rădvan demult scos din uz, o caleaşcă boierească veche, fără sclipire, cu doi cai somnoroşi. Vizitiul adormise pe capră; nu i se vedeau decât haina albă, roasă de ploi, şi şapca de piele jupuită. Dormea parcă de foarte multă vreme acolo, pe capră — dormea fără grabă, fără tresăriri. Şi caii parcă alunecaseră în acelaşi somn de moarte, căci nu se mişcau, nu răsuflau; asemenea unor statui întunecate, aşteptau în faţa rădvanului vechi, aşteptau în nesimţire.

Doctorul holbase înnebunit ochii şi începu să tremure. Apucă braţul d-lui Nazarie cu amândouă mâinile.

— Vezi şi d-ta? întrebă el, şuierând cuvintele.

D-l Nazarie clătină din cap.

— Sunt vii?! întrebă din nou doctorul. Sau poate ni se pare nouă?

În acea clipă umbra care dispăruse de mult de la marginea aleii apăru. Era un bătrân foarte ostenit, cu faţa suptă. Era îmbrăcat ca un argat de curte boierească pe vremuri. Trecu prin faţa lor ca şi cum nu i-ar fi văzut. Privea mai mult în pământ. Dar d-l Nazarie simţi că bătrânul *ştie* de prezenţa lor acolo, atât de aproape de el. Îi întâlnise o singură clipă privirile; erau ochi sticloşi, osteniţi, bolnavi. Doctorul îşi acoperi faţa cu palma. Ar fi vrut să fugă, dar mâna mică şi rece a Siminei i se agăţă de braţ, amuţindu-l.

XVI

Domnişoara Christina rămăsese foarte aproape de el, cu sânii goi, cu părul despletit, aşteptându-l. "Egor mă umileşti! îi auzi el gândurile. Stinge lampa, apropie-te!" Egor încercă zadarnic să se împotrivească. Simţea în creier porunca domnişoarei Christina, simţea în sânge chemările ei otrăvite. "Dacă mă sărută, sunt pierdut", gândi el. Dar simţea în acelaşi timp cum îl cuprinde delirul, cum doreşte carnea aceea atât de vie şi atât de sălbatecă în trăsăturile ei. Trupul domnişoarei Christina îl aştepta atât de înfometat, încât Egor se clătină ameţit, îndreptându-se către pat. Simţea cu o

drăcească luciditate cum se pierde, cum îl îneacă greaţa şi voluptatea. Încă un pas, încă un pas...

În faţa lui, în faţa buzelor lui se deschidea gura Christinei. Când se a-propiase atât de mult? Întinse braţele şi cuprinse umerii de zăpadă ai fetei. Carnea era atât de rece şi atât de fierbinte în acelaşi timp, încât Egor se prăbuşi în pat; era peste putinţă de îndurat focul acela neasemuit cu nici o flacără, senzaţia aceea că apucă în mâini ceva cu neputinţă de apucat... Simţi deodată gura Christinei căutându-i buzele. Gura ei era atât de fierbinte, încât Egor nu simţi, în cea dintâi clipă, decât o copleşitoare durere în tot trupul. Apoi dulceaţa otrăvită i se prelinse în sânge. Nu se mai putea împotrivi. Răsuflarea lui trecu în răsuflarea Christinei şi buzele lui se lăsară supte, incendia-te de gura ei, dulce ca o boală neînchipuită. Dezmierdarea era atât de sălbatică, încât Egor lăcrăma, şi simţi cum i se despart oasele ţestei, cum i se moaie oasele şi carnea toată i se înfiora într-un spasm suprem.

Christina îşi ridică fruntea şi-l privi printre gene. "Ce frumos eşti tu, E-gor!"... Îl mângâie, îi apropie încet obrazul de sânii ei mici şi tremurători. Lui Egor i se păru că aude de undeva un glas surd, melodios, recitând aproape de ureche:

Arală, nu vrei pe sânu-mi tu fruntea ta s-o culci?
Tu zeu cu ochii negri... O! ce frumoşi ochi ai.
Las' să-ţi înlănţui gâtul cu părul meu bălai...
Viaţa, tinereţea mi-ai prefăcut-o în rai —
Las' să mă uit în ochii-ţi ucizător de dulci l

Nu fusese, parcă, glasul ei din vis; nu era nici glasul ei neauzit, izbândit de-a dreptul prin gânduri. Cineva rostise lângă ei frântura din poem. Versu-rile i se păreau cunoscute lui Egor, i se păreau demult cetite, într-o toamnă din liceu, într-o noapte de mare singurătate. "Egor, tu ce ochi ai?" îl întrebă Christina. Îi întoarse capul cu mâinile ei mici şi-l privi adânc, înfiorată. "Tu, zeu cu ochii negri!... Ai ochi vineţi, neînfricaţi... Câte femei s-au oglindit în ei, Egor?!... Cum aş topi gheaţa ochilor tăi cu gura mea, iubite! De ce nu m-ai aşteptat, de ce n-ai vrut să mă iubeşti numai pe mine?!"...

Egor tremura, dar nu mai era un spasm de teroare, ci nerăbdarea trupului lui întreg, mistuirea lui delirantă în aşteptarea marii dezmierdări. Carnea lui se risipea înnebunită, căci voluptatea îl sugruma, îl umilea. Gura Christinei avea gustul fructelor din vis, gustul tuturor beţiilor neîngăduite, bleste-mate. Nici în cele mai drăceşti închipuiri de dragoste nu picura se atâta otravă, atâta rouă. În braţele Christinei, Egor simţea cele mai nelegiuite bucurii, o dată cu o cerească risipire, împărtăşire în tot şi în toate. Incest, crimă, nebunie — amantă, soră, înger... Totul se aduna şi se mistuia alături de carnea aceasta incendiată şi totuşi fără viaţă...

— Christina, visez? şopti el palid, cu pupilele turburi.

Fata îi zâmbi. Roua buzelor ei nu se clintea; gura rămase înfiorată de acelaşi zâmbet. Şi, totuşi, Egor auzi lămurit răspunsul.

"*...Şi tot astfel dacă închid un ochi văd mâna mea mai mică decât cu amândoi... În faptă, lumea-i visul sufletului nostru...*"

"Da, da, treceau gândurile prin mintea lui Egor, ea are dreptate. *Acum visez.* Şi nu mă sileşte nimeni să mă trezesc."

"Vorbeşte-mi, Egor! auzi el chemarea în gând. Glasul tău mă doare, mă ucide... Dar nu mai pot fără glasul tău!"...

— Ce vrei să-ţi spun, Christina? întrebă Egor istovit. De ce-l ţinea acum la sânul ei şi-l silea să vorbească, silindu-l în acelaşi timp să aştepte, să întârzie îmbrăţişarea lor întreagă? De ce îl chemase cu atâta nerăbdare şi se dezbrăcase în faţa lui şi acum, numai pe jumătate goală, uitase şi de lumina care la început o făcuse să sufere, şi de timiditatea lui, şi de ispitirile ei?

— Ce vrei să-ţi spun? repetă el privind-o în ochi. Eşti moartă sau eşti numai în vis?

Obrazul Christinei se întristă până la deznădejde. Nu lăcrăma, dar ochii ei îşi pierdură brusc sticlirea şi se turburară. Zâmbetul ei înflori anevoie şi buzele nu mai purtau acum parfumul acela otrăvit care răvăşise carnea bărbatului din braţele ei.

"De ce-ntrebi mereu, Egor, dragostea mea?" îi auzi el gândirile. De ce vrei să ştii dacă sunt într-adevăr moartă şi tu eşti muritor?... Dacă ai putea rămâne lângă mine, dacă ai putea fi numai al meu, ce neauzită minune s-ar împlini!"...

— Dar acum te iubesc, gemu Egor. N-am vrut să te iubesc la început, mi-a fost frică de tine! Dar acum te iubesc! Ce mi-ai dat să beau, Christina? Ce mătrăgună rodeşte din buzele tale?!...

Delirul îl cuprindea brusc; parcă şi sângele, şi mintea, şi vorba i-au fost deodată otrăvite. Începu să vorbească în neştire, apropiindu-şi tot mai mult fruntea de sânii Christinei, şoptind şi sărutând, căutând înfiorat carnea de zăpadă în care voia să se mistuie.

Christina zâmbi. "Aşa, iubitul meu, vorbeşte-mi de patimă, spune-mi mereu că îţi place trupul meu, uită-te mult în ochii mei, pierde-te!"...

— Aş vrea să te sărut! şopti turburat Egor.

Simţi atunci încă o dată jarul buzelor ei, beatitudinea aceea încremenită. I se păru că se pierde, că leşină şi închise ochii. Auzi iarăşi gândul Christinei. "Dezbracă-mă, Egor! Dezbracă-mă tu!"... Începu să-şi afunde mâinile în mătăsurile ei înveninate. Degetele îi ardeau, ca şi cum ar fi fost strivite între gheţuri. Sângele i se zbătea spre inimă. Pofta pe care o simţea acum Egor îl zvârlea orbeşte, înnebunit, într-o voluptate împletită cu dezgust. Un imbold drăcesc de a se pierde, de a se risipi într-un singur spasm. Sub degetele lui palide, trupul Christinei începu să tremure. Şi totuşi, nu auzea nici un oftat, nici o răsuflare pe buzele ei desfăcute şi umede. Carnea Christinei trăia cu desăvârşire altfel; închisă în ea, fără aburi, fără şoapte. "Cine te-a învăţat să dezmierzi, zburătorule?! îl întrebă gândul Christinei. De ce mă ard mâinile tale, de ce mă ucide sărutarea ta?!"

Egor îi desfăcu corsetul şi îşi coborî degetele de-a lungul spinării ei tăcute. Deodată încremeni şi începu să tremure. I se păru că se deşteaptă pe marginea unei bălţi putrezite, aproape să cadă. Christina îl privi lung, întrebător, dar Egor nu ridică ochii spre ea. Degetele lui întâlniseră o rană umedă şi caldă; *singurul loc cald* pe trupul nefiresc al Christinei. Palma îi alunecase ameţită pe pielea ei de mare necunoscută — şi împietrise zgârcindu-se, prinsă în sânge. Rana era încă proaspătă şi atât de vie, încât Egor avu impresia că se despicase numai cu puţine clipe înainte. Sângele gâlgâia. Şi, totuşi, cum de nu pătrundea prin corset, cum de nu înroşea rochia?!... Se ridică deodată în picioare, buimăcit, cu palmele la tâmple. O groază scârbită îi răvăşea din nou fiinţa întreagă. "Ce bine că totul s-a petrecut în vis, îşi spunea el, şi m-am deşteptat *înainte"...* Dar în acea clipă văzu trupul pe jumătate dezgolit al domnişoarei Christina răsturnat în pat, umilit — şi îi auzi gândul: "E rana mea, Egor! Pe acolo a trecut glonţul, pe

acolo m-a împuşcat bruta!"... Ochii ei erau din nou sticloşi. Trupul ei era parcă mai alb, mai depărtat, dar vraja pierise. Egor îşi privi ameţit mâna. O uşoară pată de sânge stăruia încă pe degete. Gemu, sălbăticit de groază şi se repezi în colţul celălalt al odăii, în dosul mesei. "Eşti şi tu ca toţi ceilalţi, Egor, dragostea mea! Ţi-e frică de sânge!... Ţi-e frică de chiar viaţa ta, de destinul tău de muritor!.... Pentru un ceas de iubire, eu n-am şovăit în faţa celui mai aspru blestem. Şi tu şovăi în faţa unei picături de sânge, Egor, muritorule"...

Christina se ridică din pat, mândră, tristă, nemângâiată. Egor o văzu cu groază apropiindu-se de el.

— Eşti moartă! Eşti moartă! urlă el, începând să delireze.

Christina făcu câţiva paşi, calmă, continuând să zâmbească. "Mă vei căuta o viaţă întreagă, Egor, fără să mă găseşti! Vei pieri de dorul meu... Şi vei muri tânăr, ducând în mormânt şuviţa asta de păr!... Ia-o, păstreaz-o." Se apropie mai mult. Egor simţi din nou în nări mireasma trupului ei ciudat. Dar nu putea întinde mâna. Nu mai putea îndura încă o dată atingerea cărnii ei tăcute. Când Christina înălţă braţul întinzându-i şuviţa de păr, Egor scutură înnebunit masa. Lampa căzu jos, sticla se sparse cu un zgomot surd, răbufnind într-o vâlvătaie galbenă. Un miros puternic de petrol se răspândi în odaie. Trupul pe jumătate gol al Christinei arăta mai înspăimântător la lumina flăcărilor născute din covor, din podea. Capul îi era aproape în umbră. "Încep să mă deştept! îşi spuse cu bucurie Egor. Acum trebuie să mă deştept" Dar nu înţelegea de ce stă în picioare, zgârcit, cu mâinile apucate de lemnul mesei, nu înţelegea mai ales flăcările care se întindeau pe grinzi, înconjurându-i patul, mistuind albiturile. "Domnişoara Christina a fost aici, a fost în somn", îşi spunea el, silindu-se să pătrundă înţelesul atâtor întâmplări nefireşti. I se păru, în acea clipă, că domnişoara Christina se depărtează de el, privindu-l dispreţuitoare, cu o mână prinzându-şi părul căzut pe umeri, cu alta adunându-şi mătăsurile la piept. O singură clipă o mai văzu astfel. Apoi, fără să înţeleagă prin ce taină, odaia rămase pustie. Se simţi singur, printre flăcări.

XVII

D-l Nazarie, doctorul şi Simina rămaseră multă vreme alături, privind rădvanul cu cai adormiţi. Timpul încremenise. Parcă nici frunzele nu se mai clătinau pe crengi şi nici o pasăre nu zbura în noapte. Mintea era amuţită. Domnul Nazarie privea, fără gânduri, fără voinţă. De când se apropiase de ei Simina, nu se mai putea hotărî să facă un pas. Rămăsese alături de doctor, vlăguit de gânduri. Simina singură răsufla greu, turburată, în aşteptare.

— Trebuie să plecaţi, le spuse ea târziu. Are să se întoarcă foarte curând... Are să se supere pe mine dacă v-o vedea aici...

Şoapta Siminei venise parcă de departe. Se trudeau s-o audă.

— Are să se supere, repetă Simina.

D-l Nazarie începu să-şi frece ochii. Privi îngândurat pe tovarăşii lui, privi iarăşi spre rădvan. Caii aşteptau, cu capetele plecate, deznădăjduiţi.

— ... Ce somn lung am dormit, spuse el ca pentru sine.

Simina zâmbi. Îi apucă braţul.

— ... N-am dormit, şopti ea, am stat aici şi am aşteptat-o...

— Da, aşa a fost, încuviinţă doctorul.

Se vedea bine că nu-şi dă seama ce vorbeşte. Rostise cuvintele aproape fără să le audă. Era înţepenit şi nici o simţire nu mai ajungea, de la marginile trupului, până la el.

— ...O să vă cheme şi pe voi, vorbi din nou Simina, dar altădată. Acum e la Egor, s-a dus la el...

D-l Nazarie se cutremură. Dar nu avea nici o putere, nici un gând. Vraja Siminei era aromitoare; nu-l lăsa nici măcar să se turbure, să se sperie.

— ...Acela e un moş de al nostru, vizitiul Christinei, şopti Simina arătând cu braţul spre mijlocul aleii. Să nu-ţi fie frică de el... E bun...

— Nu mi-e frică, spuse cuminte d-l Nazarie.

În acea clipă simţi un junghi îngheţat străbătându-i prin spate, spre inimă. Parcă se trezea, în durere, în spaimă. Se făcuse deodată frig şi începu să tremure. Din capătul aleii venea cu pasul grăbit domnişoara Christina. Trecu pe lângă ei privindu-i în ochi, ameninţătoare; parcă ar fi vrut să-i îngheţe, într-atât de sticloase îi erau privirile. D-l Nazarie se clătină, înjunghiat. Nu mai era, acum, nălucirea de aburi şi spaimă, nici prezenţa apăsătoare a unui suflet nevăzut. Christina îi ţintuia aspră, din spaţiu — nu din vis. O vedea cu o delirantă precizie, foarte aproape de el. Îl uluia mai ales pasul ei feminin, precipitat şi mâhnit. Domnişoara Christina se sui în rădvan strângându-şi cu amândouă mâinile mătăsurile în jurul gâtului. Rochia îi era răvăşită, bluza descheiată. O mănuşă de mătase neagră, lungă şi fină, alunecă pe scara trăsurii şi căzu apoi nevăzută în mijlocul aleii.

Simina se repezise cea dintâi spre rădvan când se apropiase domnişoara Christina. Privea înspăimântată, cu ochii turburi, sticloşi. Obrazul ei palid semăna cu faţa de sidef a Christinei. Mâinile se îndreptară spre ea, îngheţate. Nu scoase nici un cuvânt. Aştepta poate un semn, o încurajare. Domnişoara Christina îi zâmbi foarte trist, foarte obosită — privind-o în ochi, mărturisindu-i parcă dintr-o singură privire toate întâmplările — apoi rădvanul porni, fără zgomot, legănat ca un abur greu deasupra aleii. Câteva clipe în urmă, nu se mai zări.

Simina plecă ochii în pământ, abătută, gânditoare. D-l Nazarie răsufla cu greutate. Doctorul rămăsese tot atât de încremenit. Privea atent, aproape fascinat, un punct negru la câţiva metri depărtare în faţa sa, pe alee.

— Şi-a uitat mănuşa! exclamă el târziu, sugrumat.

Simina tresări, neliniştită. Întoarse capul, ca şi cum ar fi voit ea să alerge întâi spre acea pată neagră din mijlocul drumului. Dar doctorul pornise înainte. Se aplecă tremurând şi apucă într-adevăr o mănuşă neagră, de mătase, mirosind vag a violete. O ţinea ţeapăn în palmă, neînţelegând fiorul de gheaţă şi de jăratec care îl pătrunsese.

— De ce pui mâna? întrebă Simina, apropiindu-se.

Privea acum şi d-l Nazarie, privea fără inteligenţă, năuc, sluţit parcă de neînţelegere şi spaimă. Încercă să atingă şi el cu mâna acea mătase rămasă din vis. Dar mănuşa se măcinase pe nesimţite în palma doctorului, ca mistuită de un jăratec ascuns. Era o cenuşă putredă, prăfuită, care se scutură tristă în mijlocul aleii, chiar acolo unde alunecase din rădvan. Doctorul o lăsă să se risipească aplecându-şi palma, somnoros.

Focul se răspândea repede în odaie. Ardeau acum dulapul cu haine, pa-tul şi perdelele. Egor rămase totuşi multă vreme nehotărât, sprijinindu-

se cu mâinile de masă, sufocat de fum. "Ar trebui să fac ceva", gândea el ca în vis. Zări într-un colţ cana cu apă; o apucă, sărind peste covorul ars, şi începu să stropească la întâmplare. Se simţea lipsit cu totul de vlagă. Apa pe care o găsi în odaie nu-i ajunse nici măcar să stingă duşumeaua de lângă uşă, unde se afla el. Încercă atunci să deschidă uşa ca să strige după ajutor. Uşa era închisă. *"N-am închis-o eu"*, îşi aminti el cutremurându-se. Groaza care îl cuprinse din nou îi mări puterile. Căută bâjbâind cheia în broască. Fierul era fierbinte, afumat; cheia descuia greu, pe lemnul uşii ajunseseră câteva limbi de foc, trecând la întâmplare, şi pătaseră cu funingine lacul gros, galben, învechit.

Egor alergă pe coridor, strigând. Întunerecul era încă deplin. Pe uşa deschisă nu răzbeau decât nori subţiri de fum, înroşiţi de vâlvătaia dinăuntru. Egor striga mai ales pe d-l Nazarie. Singurătatea şi tăcerea pe care o întâmpină până la sfârşitul coridorului nu o putea înţelege. Dacă ar fi recunoscut uşa profesorului, ar fi bătut cu piciorul în ea să-l deştepte. Dar în întunerec nu izbutea să lămurească unde se află. Coborî până jos în curte, fără să întâlnească pe nimeni. Rămase câtva timp în faţa casei, năuc, silindu-se să înţeleagă ce se întâmplă cu el, nădăjduind încă într-o deşteptare bruscă, nădăjduind că visează. Îşi privea mâinile prin întunerec. Nu vedea nimic. Ajungea până la el însă un miros fad de flori moarte, de cearceafuri vechi. Când ridică ochi, văzu o vâlvătaie puternică izbucnind prin fereastra camerei sale. Focul se întindea repede spre pod. Au să ardă de vii! se sperie Egor. Începu iar să strige. Dar i se păru că aude paşi pe alee, în spatele lui, şi fără să se întoarcă, înspăimântat, porni în fugă spre casele boiereşti, unde dormea familia Moscu. De-abia acum îşi aminti de primejdia în care se află Sanda.

"Numai să nu fie prea târziu! îşi spunea el. Dacă aş putea ajunge în camera ei fără să mă simtă cineva"... Strigase de atâtea ori şi nu se trezise nimeni; nu-l lătrase nici măcar un câine. Aceeaşi curte pustie, cu umbra parcului apăsând-o din toate părţile. Oamenii sunt plecaţi toţi la vie, aşa îi spusese Simina. Dar cum de nu-l aude Simina sau doica sau d-na Moscu? Privi înapoi; văzduhul începea să se înroşească. Tufele de liliac şi salcâmii din apropiere aveau acum umbre tremurătoare, înecate într-o lumină obosită, sângerie. Va arde toată casa, îşi spuse el cu indiferenţă. Nazarie a fugit, fireşte; a fugit împreună cu doctorul, ca să-l lase singur, să piară el singur. Le-a fost frică...

Păşea încet, cu o inutilă băgare de seamă, în jurul caselor boiereşti. În curând se vor deştepta cu toţii, se vor aduna oamenii de la vie, din sat. Focul ardea departe, fără zgomot. E încă timp, acum, e încă timp s-o scap, s-o iau în braţe şi să fug cu ea...

Atunci îşi dete seama că Sanda îl priveşte foarte aproape de el, rezemată de fereastră, aşteptându-l parcă demult să vină. Era în cămaşă de noapte, foarte palidă, cu obrazul sprijinit în mână, ca şi cum ar fi obosit aşteptând, cuprinzând-o somnul. Egor tresări întâlnind chipul ei palid şi absent. "Ea *ştie* ce s-a întâmplat"... Făcu câţiva paşi spre fereastră.

— Ai venit?! întrebă stins Sanda. Mama spunea că n-ai să mai vii astănoapte... E târziu!...

Îl privi drept în ochi, dar fără nici o emoţie. Nici măcar nu se mirase că îl vede apărând deodată în faţa ei, în în mijlocul nopţii.

— Pune-ţi o haină pe tine şi vino jos repede! îi spuse Egor.

Sanda continuă să-l privească. Începu să tremure. Parcă ar fi simţit de-abia atunci frigul nopţii, aburii reci care îi înţepeniseră umerii, braţele,

gâtul.

— ...Dar eu n-am să pot, şopti Sanda scuturându-se. Pe mine să nu mă siliţi. Nu pot!... Mi-e milă...

Egor o privi înspăimântat. Înţelese că Sanda nu-i vorbeşte lui, ci unei făpturi nevăzute, dinapoia lui poate, pe care Sanda o aştepta la fereastră şi de care se temea. Se apropie mai mult de zid. Ce păcat că nu se poate sui de-a dreptul în camera ei, s-o silească să se îmbrace, s-o ia în braţe şi s-o coboare cu sila...

— ...Am văzut unul adineauri, adăugă Sanda mai stins, l-a prins mama din cuib... Eu n-am să pot, mi-e milă. Nu-mi place... Nici o picătură de sânge...

— Cui vorbeşti tu, Sanda? o întrebă Egor. Pe cine aştepţi tu aici, în mijlocul nopţii?...

Fata amuţi, privindu-l adânc în ochi, fără să înţeleagă.

— Am venit să te scap! exclamă Egor cu mâinile ridicate, agăţate de zid.

— Aşa mi-a spus şi mama, şopti Sanda, tremurând. Dar mi-e frică... Să viu acum?! Să sar jos?!...

Egor încremeni. I se păru că Sanda se înalţă în vârful picioarelor şi încearcă să se suie pe fereastră. Era poate prea slabă, căci se trudea anevoie să-şi urce tot trupul pe scândura înaltă a ferestrei. Gestul se repeta, fără nervozitate, dar cu încăpăţânare; ca şi cum ar fi răspuns unui ordin cu neputinţă de refuzat.

— Ce vrei să faci?! urlă el îngrozit. Rămâi acolo! Nu te mişca!...

Sanda părea că nu auzise cuvintele sau nu le pătrunsese înţelesul. Izbutise acum să se urce cu picioarele pe pervazul ferestrei. Aştepta un semn sau poate numai curajul de a se prăvăli. Nu erau decât vreo patru metri de la pământ. Aşa cum se clătina însă Sanda, cu capul înainte, alunecarea putea fi fatală. Egor o striga mereu, îngrozit. Întindea braţele spre ea, ca să-l vadă, să-l recunoască.

— Nu-ţi fie teamă, auzi el deodată un glas uscat, foarte aproape. Are să ne cadă în braţe... Nu e prea sus!...

Întoarse încet capul. Lângă el, cu figura răvăşită, transpirată, era d-l Nazarie. Nu-l privea. Urmărea cu ochii gesturile somnoroase ale Sandei.

Îi era parcă frică s-o scape din ochi, nu cumva să alunece fără ştirea lor.

— Dacă vrei, te poţi duce s-o prinzi, în odaia ei, adăugă d-l Nazarie în şoaptă. Eu rămân aici. Cu doctorul...

Într-adevăr, la câţiva paşi în urmă, între trandafiri, era doctorul. Se rezema în puşcă. Părea obişnuit cu tot ce se întâmplă în jurul lui. Avea o siguranţă nefirească, în atenţia lui sobră, împietrită.

— Cine a dat foc? întrebă din nou d-l Nazarie, apropiindu-se de zid.

— Eu. Am trântit lampa cu gaz, şopti Egor. Am trântit-o în somn, fără să ştiu... mi se părea că venise Christma...

D-l Nazarie se apropie mai mult de Egor şi-i apucă braţul.

— Am văzut-o şi eu, vorbi el liniştit. Am văzut-o în mijlocul parcului...

În acea clipă braţele Sandei bătură moale în văzduh, ca două aripi rănite. Fata se prăbuşi înfiorată, fără strigăt. Căzu pe pieptul lui Egor, strivindu-l de pământ. În alunecare, cămaşa îi dezgoli trupul şi Egor îşi dete seama, ameţit de lovitură, că ţine în braţele sale, deasupra sa, o (...)

— Nădăjduiesc că nu te-ai lovit prea rău, spuse d-l Nazarie, ajutându-l pe Egor să se ridice.

Plecă apoi urechea pe sânii fetei.
— Nu te teme, adăugă el, inima încă îi bate...

XVIII

Casa ardea acum cu flăcări înalte. Parcul era luminat peste creştetul salcâmilor. Câteva ciori trezite din somn zburară deasupra grajdului. Se deşteptau acum şi câinii, se auzeau lătrături surde, foarte depărtate.

— S-o ducem în casă, spuse Egor acoperind cu haina sa umerii aproape goi ai Sandei. Va trece mult până să-şi vină în fire...

Durerea pe care o simţise lovindu-se, strivit de căderea Sandei, îi făcuse bine; îl deşteptase parcă în viaţa de toate zilele.

— Ne-au ars toate lucrurile, şopti doctorul cu ochii la foc.

Se trudea să-şi aducă aminte, în acea clipă, ce făcuse cu mia de lei pe care i-o dăduse doamna Moscu. O are în buzunarul pardesiului sau a lăsat-o oare pe masă, alături de ceas şi cutia cu cartuşe?

— Are să ardă tot, până în temelie, vorbi d-l Nazarie posomorât. Dar poate e mai bine aşa... Poate se sfârşeşte blestemul...

Atunci se auziră cele dintâi glasuri omeneşti, în partea cealaltă a curţii.

— Vin oamenii de la vie, din sat, spuse repede Egor. S-o ducem întâi pe Sanda...

O luă în braţe şi porni cu ea spre intrarea din dos a caselor boiereşti. Fata moţăia. Obrazul îi era puţin mânjit; poate funingine sau poate noroiul de care era plin Egor. Prin ce minune nu şi-a rupt nici un picior, nu şi-a sucit nici o mână în cădere? se miră Egor. Dacă s-ar fi întâmplat ceva grav, s-ar fi trezit de-a dreptul, fără îndoială, sau, poate, spaima a înecat-o din nou în leşin...

— Care e acolo? întrebă d-l Nazarie.

Se mişcară nişte umbre pe lângă odăile slugilor. Veneau oamenii în grabă, aproape alergând.

— Noi suntem, boierule, vorbi unul din întuneric, ai lui nea Marin, din vie...

— E prăpăd, spuse un altul, apropiindu-se. Până-or veni şi ceilalţi, din sat, arde toate...

— Las' să ardă, răspunse aspru d-l Nazarie. Să piară strigoiul!...

Oamenii înlemniră. Se priveau unii pe alţii, încurcaţi, somnoroşi.

— L-aţi văzut şi d-stră? întrebă cel dintâi. A fost chiar el, boieroaica?!...

— Domnişoara Christina, spuse calm Egor, ea a fost ... Ea a răsturnat lampa...

Porni apoi mai departe, cu Sanda în braţe, spre uşă; începu să se teamă de trupul acesta amorţit pe care îl ducea, de inima ei tânără, a cărei bătaie nu o mai putea auzi.

D-l Nazarie rămase în urmă, ca să povestească oamenilor întâmplarea.

— ...E mai bine aşa, şopti el. Acum se va sfârşi şi cu Christina...

Oamenii se adunau mereu, sărind gardul prin fundul curţii sau trecând de-a dreptul prin parc. Veneau şi din cealaltă parte, dinspre sat, adunându-se în faţa focului, înlemniţi, privind de departe, fără să facă nimic, crucindu-se. Câţiva din cei care văzuseră pe Egor alergară spre foc şi răspândiră vestea.

— Ne-au pierit şi nouă vitele, îi auzi d-l Nazarie. Ne-a pierit tot în toamna asta...

— ...Şi copiii care mor se fac strigoi, auzi din nou d-l Nazarie.

Îi vorbeau lui. Nu îndrăzneau să se apropie prea mult de casă, să intre înlăuntru, să întrebe. Nu îndrăzneau nici măcar să dea o mână de ajutor la stingerea focului. Se auzeau acum trosnind grinzile de jos, şi se surpau uneori, cu fum mult, tavanele şubrede.

D-l Nazarie se trezi deodată singur în faţa atâtor oameni necunoscuţi, ţărani deşteptaţi din somn, suflând încă greu de pasul cu care alergaseră la curte. Nu ştia cum să le vorbească de data aceasta. Nu ştia ce să le ceară şi începu să se teamă de numărul lor, de prezenţa lor tot mai gravă şi parcă tot mai ameninţătoare. Limbile focului se ridicau atât de sus acum şi umbrele oamenilor erau atât de vaste, de tremurătoare, încât d-l Nazarie îşi aduse deodată aminte de răscoale. Numai că oamenii de acum aşteptau tăcuţi, aspri, gânditori — şi nu cereau nimic, nu cereau viaţa nimănui. Sau poate, cereau moartea adevărată a domnişoarei Christina, pe care vechilul nu o ucisese decât pe jumătate atunci, demult, în marea urgie de la 1907... D-l Nazarie intră repede în casă, pe urmele lui Egor. Prin ferestre se reflecta acum destulă lumină ca să se poată strecura fără primejdie pe coridor. Întâlni pe Egor în pragul camerei Sandei.

— Nu ştiu dacă am făcut bine aducând-o din nou aici, spuse el. Cred că doarme... Dar s-ar putea deştepta din clipă în clipă şi ar putea încerca din nou...

— Va trebui s-o păzim, vorbi d-l Nazarie. Va veni şi doctorul... Să-l chemăm...

— Numai că eu aş avea puţină treabă cu oamenii... spuse Egor gânditor. Şi aş avea nevoie, în acelaşi timp, şi de d-voastră...

Nu ştia ce să hotărască. Intră din nou în odaie. Sanda părea leşinată.

— De ce n-a venit şi doctorul? întrebă puţin enervat Egor. Nici nu-mi dau bine seama ce are, de ce doarme atât de greu...

— Parcă doctorul se mai pricepe acum la ceva... şopti d-l Nazarie gânditor.

Când începură să se prăbuşească zidurile, ţăranii se dădură cu câţiva paşi înapoi, fără să-şi desprindă privirile de foc. Parcă ardea o casă părăsită, atât erau de nepăsători şi de împietrită statura. Călcau în picioare rondurile cu flori, striveau din nebăgare de seamă trandafirii. Nu vorbea aproape nimeni. Priveau ca şi cum ar fi aşteptat să se împlinească o veche făgăduială, prea mult dorită şi animată ca să mai poată acum să-i bucure.

— Ia faceţi loc, se auzi deodată glasul lui Egor.

Era parcă mai înalt acum, mai slăbit. Jocul flăcărilor îi adâncea şi mai mult ochii în orbite. Îşi făcea loc cu coatele printre oamenii tăcuţi.

— Cine ştie să întoarcă farmecele, să descânte de strigoi? întrebă el rotind de jur împrejur o căutătură aspră.

Oamenii şovăiră, ferindu-şi privirile.

— ...Apoi numai babele... vorbi unul, apropiindu-şi tremurător pleoapele.

Egor nu înţelese dacă omul surâde sau îşi cruceşte viclean ochii. Era cel mai isteţ dintre toţi, cel mai îndrăzneţ.

— Dar cine dintre voi are vreo toporişca sau vreun cuţit? întrebă din nou Egor. Am avea o treabă de sfârşit împreună...

Cuvintele căzură în plin. Oamenii tresăriră, însufleţiţi, turburaţi. Fără fier, fără lovire, mistuirea în flăcări a caselor blestemate nu-i emoţiona.

— Haideţi cu mine, le spuse Egor celor care ieşiseră mai întâi dintre rânduri.

D-l Nazarie apăru lângă el, palid, şi-i apucă braţul.

— Ce vrei să faci?! îl întrebă, clănţănindu-şi dinţii. Când văzuse pe Egor părăsind încruntat odaia Sandei, mâniat parcă de leşinul neînţeles al fetei, întrebând nervos de iatacul d-nei Moscu, d-l Nazarie începu să se teamă. Dacă cumva a înnebunit? se gândi el cu groază. Ochii lui Egor ardeau cu o flacără atât de sălbăticită, încât profesorul nu îndrăznea să-i privească.

— Ce vrei să faci cu toporul?! întrebă el din nou, scuturând braţul lui E-gor.

— Am nevoie de fier, vorbi Egor, de fier mult şi rece împotriva vrăjilor...

Cuvintele erau bine şi limpede rostite. Totuşi, Egor îşi duse mâna la frunte, parcă ar fi vrut să alunge de-acolo o amintire prea crudă, un blestem prea proaspăt. Înainta cu pasul mare, urmat de gloata oamenilor pe care îi chemase.

— Cu cine a rămas Sanda? întrebă el după câteva clipe.

— E cu doctorul şi cu două femei din sat, răspunse sfios d-l Nazarie.

Nu-i plăcea pasul hotărât şi dârz al lui Egor, chemarea lui zvârlită pe deasupra capetelor împietrite ale ţăranilor. Oamenii se treziseră prea brusc la auzul cuvintelor lui. În faţa focului, fierul pe care îl ceruse Egor avea o ursită magică, răzbunătoare. Să îndemni din senin oamenii să-şi caute cuţitele şi să te urmeze în casele boiereşti…

— Vrei să vină toţi, după noi, în casă? întrebă nelămurit d-l Nazarie.

Câţiva ţărani se opriseră şovăitori în prag. Dar Egor le făcu semn să purceadă înainte, după el.

— Faceţi repede câteva făclii, din ce veţi găsi, îi îndemnă el.

În casă era întunerec. Cineva venise cu o cracă aprinsă de salcâm, luată de la foc, dar flacăra se stinse repede şi odaia se umplu de un fum aspru, înecăcios. Egor era nerăbdător. Nu mai avea nici timp, nici poftă să caute lampa cu gaz. Ardea într-un singur loc lumina — în odaia Sandei —, dar nu mai voia să treacă pe acolo. Zări perdelele de pânză de la ferestrele coridorului.

— Nu se pot face nişte făclii din astea? întrebă el, arătându-le oamenilor.

Cel care îşi tremura necontenit pleoapele se apropie de fereastră şi smul-se o perdea, trântind-o cu lemn cu tot. Zgomotul fusese parcă cea dintâi îm-plinire dintr-o desfătare pe care o făgăduise chemarea lui Egor. Oamenii începură să răsufle mai greu, îndârjiţi pe nesimţite, fără să ştie împotriva cui.

— Să nu dai foc casei cu asta, spuse Egor aspru, văzând că tovarăşul său necunoscut aprinde perdeaua.

— O statornicesc eu bine, n-ai dumneata grijă, boierule, răspunse omul.

Strânse perdeaua în jurul unui ciomag şi-i lăsă numai capătul să ardă. Un altul, de alături, rupse încă o fâşie şi îi dădu foc cu aceeaşi grijă. Corido-rul era acum plin de fum şi luminat anevoie de flacăra şovăitoare a pânzei. Egor porni cel dintâi, înainte. Parcă răzbeau într-o pivniţă, atât de umed şi de înecăcios era aerul.

Doctorul alergă din nou alături de Egor. Voi să-i spună ceva, dar se îne-că în fum şi începu să tuşească. Treceau pe lângă multe uşi şi Egor le privea cu atenţie, încruntat, şovăind parcă s-ar fi trudit să-şi aducă aminte. Către capăt se lovi în piept cu doica. Era înspăimântată, cu ochii tulburi şi plânşi.

— Ce căutai aici? o întrebă aspru Egor.

— Păzeam pe cucoana, şopti uscat femeia. Aţi venit să daţi foc la toată curtea?!

Întrebarea răsunase răutăcioasă şi, cu toată spaima pe care o trădau privirile doicii, faţa sa era batjocoritoare.

— Unde e d-na Moscu? întrebă liniştit Egor.

Doica arătă cu braţul întins uşa.

— În odaia domnişoarei...

Amuţi. Răsuflarea oamenilor ajungea până la ea acum, turburând-o, ameţind-o.

— În odaia Christinei, nu e aşa? vorbi Egor.

Femeia clătină din cap. Egor se întoarse către oameni şi le spuse:

— P-asta s-o ţineţi între voi, e aproape nebună şi ea... Dar să n-o loviţi...

Intră cel dintâi în odaia Christinei, fără să bată. Ardeau înăuntru o candelă sinistră şi o lampă de gaz. D-na Moscu îl aştepta foarte mândră, în mijlocul camerei, dreaptă, cu privirile senine. Egor rămase câteva clipe turburat de apariţia aceasta neaşteptată, de fruntea albă a d-nei Moscu, de figura ei solemnă.

— Aţi venit după pământ? întrebă d-na Moscu. Nu mai avem pământ...

Părea că nu-l vede pe Egor. Părea că vorbeşte de-a dreptul oamenilor din spatele lui, obrajilor înăspriţi şi îndârjiţi, ochilor turburaţi de iatacul acesta boieresc în care nu mai dormea de atâta vreme nimeni.

— ...Aş fi putut chema jandarmii, continuă d-na Moscu, aş fi putut pune argaţii să vă bată la tălpi. Căpitanul Darie, de la Giurgiu, mi-e prieten, l-aş fi putut aduce aici, cu regimentul... Dar n-am vrut să vărs sânge. Dacă aţi venit după pământ, vă spun: nu mai avem. Ni l-au luat...

Egor îşi dădea seama că d-na Moscu delirează, că se crede în plină răzmeriţă, şi încercă s-o întrerupă, nu cumva să-şi piardă firea vreun ţăran. Alături ardeau casele, aici veniseră oameni cu fier mult şi pe toţi îi sugruma fumul, îi îneca mirosul de cârpe pârlite. D-na Moscu, totuşi, continua să vorbească.

— ...Aţi răsculat satul întreg şi-aţi pus foc la casă... Aţi uitat că am şi eu copii...

Egor simţi atunci aţintiţi asupra lui o pereche de ochi reci, metalici, ucigători. Înălţă privirile şi întâlni portretul domnişoarei Christina. Nu-i mai zâmbea acum. Închisese puţin pleoapele şi-l străpungea adânc, întrebător, mustrător. Egor se cutremură şi-şi muşcă buzele. Se repezi deodată la d-na Moscu şi o dădu la o parte din drum, trântind-o în patul Christinei. D-na Moscu începu să tremure.

— ...Vreţi să mă omorâţi? şopti ea, stins.

Egor apucase toporişca din mâna vecinului şi se apropie de tablou. Înălţă foarte sus braţul, apoi îl repezi în grumazul înfăşurat în dantelă al domnişoarei Christina. I se păru că ochii clipesc, sânul tresare. I se păru de asemenea că mâna îi atârnă moartă, fără simţire, din cot. Dar n-a fost decât o părere. Căci, peste o clipă, toporişca se ridică din nou şi sfâşie obrazul înflorit al Christinei.

Auzea ţipetele sugrumate ale d-nei Moscu şi durerea ei îi înfierbânta mai sălbatec sângele.

— Opreşte-te, ai să spargi peretele! îi strigă d-l Nazarie din spatele lui.

Se întoarse. Fruntea îi era acoperită cu broboane, înnegrită de funingine. Buzele îi tremurau. Oamenii îl priveau năuciţi, turburaţi, lihniţi.

Anevoie se stăpâneau, căci rânjetul tabloului pe jumătate sfâşiat îi aţâţa şi pe ei, iar braţele repezite cu fierul în portretul domnişoarei Christina le treziseră şi lor pofta de a nimici, de a călca în picioare, de a întuneca iatacul boieresc cu răzbunarea lor mocnită.

— De ce aţi omorât-o?! se auzi deodată ţipătul d-nei Moscu. Are să vă sugrume pe toţi!...

Egor se apropie de d-l Nazarie, tremurând.

— Ia-o de aici, vorbi el arătând cu braţul spre patul unde zăcea d-na Moscu. Ia-o şi păzeşte-o bine...

D-na Moscu se zvârcolea. Doi flăcăi împreună cu d-l Nazarie o scoaseră pe uşă, tocmai în clipa când candela se stingea, fumegând.

— ...E strigoiul, boieroaica!... şopti cineva de lângă fereastră.

Egor simţi încă o dată febra care îl purta şi îl cobora din vis cu atâta putere. Îşi cuprinse fruntea în palme. Toporişca alunecă pe covor, aproape fără zgomot. Cineva i-o ridică, tremurând.

— Aici e iatacul domnişoarei Christina! strigă deodată Egor, cu glas sălbăticit. Cui îi e frică să plece, iar cui nu-i e frică să rămână cu mine!... Şi să spargă!...

Se repezi cel dintâi, cu pumnii, cu genunchii, în măsuţa de lângă pat. Apucă apoi fâşiile tabloului şi le trase cu furie până jos. Câteva clipe în urmă, oamenii năvăliră în toate colţurile, sfărâmând, spărgând, lovind cu topoarele în mobilă, în fereastră, în ziduri...

— Aveţi grijă să nu ia ceva foc! strigă Egor, înnebunit.

Nu i se mai auzea glasul. Tăcuţi, suflând greu, înecându-se în fum şi în moloz, cu ochii aproape închişi, lovindu-se unul de altul, oamenii spulberau iatacul domnişoarei Christina.

— Să nu ia ceva foc! mai strigă Egor.

Îşi făcu loc, cu braţul deasupra ochilor, ferindu-se să fie lovit, strecurându-se. Coridorul era plin de oameni.

XIX

Se opri în faţa unei ferestre, să privească focul. Flăcările ameninţau să se întindă şi la coperişul caselor vechi.

Oamenii se adunau neîncetat. "Au început să vină şi din satele vecine", îşi spuse Egor. Era încă foarte turburat. Se auzeau loviturile de topor din odaia Christinei. Pe coridor, se îndeseau oamenii; străbătea pretutindeni răsuflarea lor adâncă, mirosul cămeşilor lor, zvâcnirea ameţită a sângelui. "Numai de n-ar începe jaful"... se cutremură Egor gândind.

Îi fu greu să ajungă până în odaia Sandei. Fata zăcea încă amorţită, cu obrazul palid şi ochii închişi. Erau multe femei în jurul patului. Îl văzu pe doctor într-un colţ, concentrat, strângând în amândouă mâinile ţeava puştii. Lângă perna Sandei, o bătrână descânta.

...şi văzui un zbârc roş,
Voia sângele să i-l beie,
Zilele să i le ieie.
Ba nici zilele n-ai să i le iei,
Nici sângele n-ai să i-l bei,
Că eu cu acu' oi descânta,
Cu mătura oi mătura.

În trestie l-oi băga,
Şi-n Dunăre l-oi arunca
Şi Sanda de-acu o rămânea
Curată!'...

Sanda parcă se auzi chemată din adâncul somnului ei, căci se răsuci în pat, zbătându-se. Bătrâna îi apucă mâna şi i-o strivi de muchea rece a unui cuţit. Fata începu să geamă. Egor îşi prinse tâmplele în palme şi închise ochii. De unde veneau zgomotele acelea surde şi nelămurite, de surpare depărtată? Parcă gemeau temeliile casei, parcă ţipau aripi mari de lemn, despicate. Un zvon turbure, somnoros, ca un vaiet neîntrerupt, îneca văzduhul. În odaie aerul era mai apăsător. Somnul Sandei era atât de apropiat da moarte, încât Egor se repezi spre doctor şi-l scutură, înfiorat.

— De ce nu se deşteaptă?! întrebă el.

Doctorul îl privi lung, mirat, dojenitor. Parcă nu-i venea să creadă că Egor nu înţelege un lucru atât de simplu, atât de grav.

— N-a murit încă strigoiul, şopti el foarte solemn.

În clipa aceea, d-l Nazarie se apropie de Egor.

— Vino afară, că oamenii şi-au pierdut capul... Vor să dărâme tot!...

Într-adevăr, din coridor se auzeau mai pline loviturile şi surparea. La răstimpuri, un geam spart îşi înălţa ţipătul printre zgomotele surde, grele, înfundate.

— Trebuie să le spui ceva! vorbi din nou d-l Nazarie, au pustiit câteva odăi!... Ai să fii tras la răspundere mâine dimineaţă!...

Egor îşi prinse iar tâmplele în palme şi închise ochii. Începea să i se turbure gândurile, să i se risipească voinţa.

— E mai bine aşa, spuse el târziu, e mai bine să dărâme tot!...

D-l Nazarie îl scutură, înspăimântat şi el de slăbiciunea lui Egor.

— Eşti nebun! urlă, nu-ţi dai seama ce faci! E zestrea Sandei aici!...

Egor păru că îşi vine în fire. Încruntat, cu pumnii strânşi, se repezi între oameni.

— Înapoi toţi! începu să strige. Înapoi, că vin jandarmii...

Îşi făcu loc cu greutate până aproape de iatacul Christinei. Nu se mai cunoştea nimic. Ferestrele fuseseră pretutindeni sparte, zidul găurit, mobila strivită.

— Înapoi! înapoi! urla Egor deznădăjduit. Au venit jandarmii! A venit regimentul!...

Jaful se potolea, încet, obosit. Nimeni nu ascultase porunca lui Egor. Se răspândise însă zvonul că moare domnişoara Sanda, şi oamenii începură să dea înapoi, sfioşi, în curtea plină, coborau pâlcuri-pâlcuri — prăfuiţi de var, mânjiţi de funingine, cu părul căzut în ochi. Cei de afară rămăseseră tăcuţi, înfioraţi.

— Vino cu mine! îi spuse Egor d-lui Nazarie.

Părea din nou nervos, nerăbdător; glasul îi era uscat.

— De ce nu se mai termină noaptea asta?! exclamă el ridicând fruntea spre cer. Nici nu mai ştiu de când n-am mai văzut lumină de zi...

Departe, nevăzute încă, se apropiau zorile. Văzduhul era rece, limpede, împietrit. Stelele pieriseră sub bătaia flăcărilor. Egor luase de la un ţăran o lampă cu gaz şi o purta cu grijă, nu cumva să se stingă pe drum. Înainta hotărât, gânditor. Văzându-l că se-ndreaptă spre grajduri, d-l Nazarie se înspăimântă.

— Ce vrei să faci? îl întrebă, sugrumat.

Îi era teamă, depărtându-se atât de mult de oameni, de lumina focului.

Îi era teamă, căci leşinul lung al Sandei îi amintea necontenit de puterea vrăjilor.

Egor nu-i răspunse. Grăbea pasul spre grajdul vechi. Era foarte întunerec aici şi lampa rotunjea o lumină tremurătoare, sfioasă. Departe, se vedea pojarul înalt deasupra caselor boiereşti. Când Egor deschise poarta grajdului şi făcu primul pas înăuntru, d-l Nazarie începu să înţeleagă. Îl cuprinse, mai rece, frica. Nu cuteză să ridice ochii. Egor se-ndreptă de-a dreptul spre fundul grajdului. Rădvanul domnişoarei Christina era la locul lui, nemişcat.

— *Acesta e?* întrebă Egor, înălţând lampa ca să poată vedea mai bine d-l Nazarie.

Profesorul clătină din cap, palid. Era aceeaşi caleaşca veche, adormită; întocmai aşa cum o văzuse, câteva ceasuri în urmă, pe aleea principală, aşteptând pasul uşor al domnişoarei Christina.

— ...Şi totuşi uşa a fost închisă, şopti Egor zâmbind. Avea un zâmbet rătăcit şi glasul îi era nesigur, turburat. D-l Nazarie privea în jos.

— Să plecăm de aici, spuse el. Cine ştie ce se-ntâmplă în casă...

Dar Egor părea că se gândeşte în cu totul altă parte. Ca şi cum nu l-ar fi auzit, el continua să privească la lumina murdară a lămpii pernele de piele veche şi jupuită ale rădvanului. A fost, aşadar, *adevărat;* domnişoara Christina a venit, *adevărată...* Parcă îi zărea din nou trupul ei nefiresc pe pernele trăsurii. Ce ciudat, se simte încă în aer parfumul de violete!...

— Haide, Egor! vorbi d-l Nazarie nerăbdător.

Se vor adeveri, aşadar, toate, până la urmă, gândea Egor. Plecă fruntea, obosit. Îşi aminti de prima lui întâlnire cu rădvanul domnişoarei Christina.

— Ce ciudat, vorbi el deodată, ce ciudat că nimeni n-a văzut încă pe Simina!...

Porniră spre uşă. D-l Nazarie se grăbea, temându-se să-şi întoarcă privirile.

— Într-adevăr, n-am mai văzut-o de atunci, de când a luat casa foc, spuse el. S-o fi ascuns pe undeva...

— Ştiu eu unde s-o găsesc, şopti zâmbind Egor. Ştiu eu unde se ascunde vrăjitoarea...

Şi, cu toate acestea, ce nefirească deznădejde îi frângea inima; ca şi cum s-ar fi trezit deodată singur, blestemat, fără putinţă de a mai ieşi din cercul de foc al vrăjii, de a-şi putea îndupleca ursita...

Doctorul ieşise din camera Sandei. Rămăseseră acolo numai femeile şi d-na Moscu, pe care o purtaseră în braţe câţiva ţărani cuviincioşi. Doctorul aştepta în curte, alături de mulţime, sfârşitul focului. Nu mai gândea nimic şi nici nu-şi amintea măcar de când se trezise în istovirea aceasta plăcută, în calda lui vacuitate. Se miră văzând că Egor apare din nou între oameni şi le cere din nou să-l urmeze. Nu-l auzi vorbind; îi văzu numai braţele ridicate, obrazul întunecat. Un grup de ţărani porni după Egor, fără grabă, strânşi unul într-altul, cu privirile plecate. Doctorul îi urmă. În frunte, cineva purta o faclă. Egor avea încă lampa cu gaz, pe care o ţinea aproape de piept, cu mâna stângă. În mâna dreaptă, strângea un drug subţire de fier.

— Lăsaţi-mă pe mine să cobor întâi, vorbi el ajungând la gura pivniţei. Aşteptaţi aici şi când m-oţi auzi strigând, săriţi şi voi...

D-l Nazarie voi să-l oprească. Ochii îi erau arşi de nesomn, de febră.

Degetele îi tremurau, aşa cum se înfipseseră în braţul lui Egor.

— Eşti nebun să te cobori singur?! urlă el.

Egor îl privi rătăcit. De unde avusese puterea să comande totuşi oamenilor cu atâta dârzenie? se miră d-l Nazarie. Căci ochii lui Egor trădau o imensă oboseală şi delirul se ghicea în pupilele turburi, în buzele înţepenite şi uscate.

— Pe d-ta te iau, îi spuse el profesorului. Dar trebuie să ai o bucată de fier în mână... Să ne apărăm, adăugă el în şoaptă.

Începură să coboare treptele pivniţei. Oamenii rămăseseră afară, cu răsuflarea încetinită, adunaţi laolaltă, simţindu-se încă teferi şi vii pentru că se simţeau strânşi unul lângă altul. Înainte de a se pierde în gura neagră a pivniţei, Egor mai aruncă o ultimă privire afară. Cerul parcă începuse să se aburească, departe.

— Se face curând ziuă, spuse Egor întorcând capul spre d-l Nazarie.

Zâmbea. Coborî destul de repede treptele reci, păstrându-şi emoţionat lampa aproape de piept.

D-l Nazarie îl urma de aproape. Când simţi nisipul umed sub tălpi, tresări şi încercă să pătrundă întunerecul. Nu se zărea nimic, decât peretele pe lângă care alunecau ei luminaţi numai de bătaia tremurătoare a lămpii. Egor înainta fără şovăire, de-a dreptul spre fundul pivniţei. Cu cât pătrundeau mai departe, cu atât se pierdea zvonul incendiului şi răbufneala zidurilor.

Tăcerea stăpânea din nou aici, sub pământ.

— Ţi-e frică? întrebă deodată Egor pe d-l Nazarie, luminându-i faţa.

Profesorul clipi des, orbit. Ce se întâmplă cu el, ce gânduri nebuneşti răsar în mintea lui Egor?

— Nu mi-e frică, vorbi d-l Nazarie, căci am la mine şi fier, şi o cruce... Şi apoi, în curând se face ziuă... Nu se mai poate întâmpla nimic atunci...

Egor nu răspunse. Porni mai departe, încruntat, săltându-şi în mâna dreaptă drugul de fier. Intrau acum în a doua încăpere. Egor recunoştea cu înfiorare drumul. Printr-o ferestruică, răzbea de sus o foarte uşoară umbră sângerie. "Trecem din nou prin dreptul focului", gândi d-l Nazarie. Se auzeau totuşi prea puţine zgomote de afară. Bolta grea şi zidurile reci sugrumau zvonurile, împietreau glasurile.

— Vezi ceva înainte, *acolo?!* întrebă în şoaptă Egor oprindu-se şi arătând cu lampa întinsă un colţ de întunerec.

— Nu se vede nimic, răspunse d-l Nazarie.

— Şi, cu toate acestea, *acolo* e, vorbi din nou Egor, mai îndârjit.

Porni cu pasul mare, hotărât. Lumina începu să tremure. Şi aerul era aici mai apăsător, mai umed. Zidurile păreau de scrum şi deasupra capetelor cobora foarte aproape, strivindu-i, bolta îmbătrânită.

Găsiră pe Simina întinsă cu tot trupul pe pământul moale şi zgâriat. Nici nu auzi paşii celor doi bărbaţi şi lumina lămpii părea că n-o deşteaptă din jalea ei împietrită. Egor începu să tremure, apropiindu-se de trupul mic şi sfâşiat al Siminei.

— *Ea* e aici, nu e aşa? şopti, scuturând umărul Siminei.

Fetiţa întoarse capul şi-l privi fără uimire, ca şi cum nu l-ar fi recunoscut. Nu-i răspunse. Rămase tot atât de aproape de pământul pe care îl scormonise zadarnic cu unghiile, de care îşi lipise cu atâta încordare urechea, aşteptând. Mâinele îi erau însângerate, pulpele murdare, rochia pătată cu câteva frunze pe care le strivise în alergare, în desele ei alunecări din noapte.

— Degeaba o mai aştepţi, Simina, vorbi din nou Egor, aspru. Chiristina a murit o dată, demult, şi acum are să moară de-a binelea!...

Se repezi cu furie spre fetiţă, o ridică brutal de pe pământ şi o scutură în braţe.

— Deşteaptă-te! Christina se duce acum în Iadul ei şi stârvul i-l vor arde focurile Iadului!...

O ciudată turburare îl cuprinse rostind cuvintele acestea. Fetiţa îi atârna moale în braţe. Ochii ei păreau de sticlă, şi-l priveau rătăciţi. Îşi muşcase buzele până la sânge. Egor începu să se frământe, "Trebuie să mă hotărăsc acum, repede, îşi spunea el înfiorat. Trebuie să mă hotărăsc, ca să-i mântui pe toţi"...

— Ţine-o în braţe şi fă-ţi cruce! spuse el d-lui Nazarie dându-i trupul vlăguit al Siminei.

D-l Nazarie îşi făcu o cruce mare, apoi începu să murmure o rugăciune neştiută. Egor se apropie de locul pe care zăcuse Simina, îl privi scrutător, parcă s-ar fi trudit să-l pătrundă, să-i ghicească întunecata comoară pe care o păstra împotriva firii. Apucă apoi puternic drugul de fier şi-l apăsă cu toată greutatea. Broboane reci de sudoare îi acopereau fruntea.

— *Aici* e inima ei, Simina?! o întrebă, fără să întoarcă capul.

Fetiţa îl privi aiurită. Începu să se zbată în braţele profesorului. Egor scoase fierul, care pătrunsese numai pe jumătate, şi-l înfipse alături, cu o mai îndârjită furie.

— *Aici* este? întrebă el din nou, sugrumat.

Simina se înfioră. Trupul i se înţepenise brusc, în braţele d-lui Nazarie, şi pupilele i se răsturnară spre frunte. Egor simţi că îi tremură braţul cu care apăsa. "Am nemerit acum", gândi el sălbăticit. Îşi lăsă toată greutatea pe drug, urlând, strângând pleoapele. Simţea cum fierul pătrunde în carne şi cum palpită drugul despicând. Tremura, căci străpungerea aceasta înceată îl cufunda alene în delir, într-o înspăimântată nebunie. Auzi ca în vis strigătele Siminei. I se păru că d-l Nazarie se-ndreaptă spre el, ca să-l oprească, şi atunci se îndârji şi mai mult, căzu în genunchi, apăsă cu ultimele puteri, deşi fierul îi rănea mâinile, îi lovea oasele pumnilor. Mai adânc, mai departe, până în inima ei, până în miezul vieţii ei vrăjite!...

Deodată, o dureroasă încântare îl cuprinse. Recunoscu cu uimire zidurile camerei lui, zări patul pe care sta trântit şi sticla cu coniac pe măsuţă. Mirosea din nou a violete. Şi auzi, ca într-un cântec, cuvintele de demult:

..Şi ochii mari şi grei mă dor,
Privirea ta mă arde...

Unde pieriseră, deodată, Simina şi d-l Nazarie, şi zidurile de scrum ale pivniţei?!... Auzi un glas foarte depărtat şi trist strigându-l.

— Egor!... Egor!...

Întoarse ochii. Nu era nimeni. Rămăsese singur, pentru totdeauna singur. Niciodată nu o va mai întâlni, niciodată nu-l va mai turbura parfumul ei de violete şi gura ei însângerată nu-i va mai sorbi răsuflarea...

Se prăvăli. Întunerecul era din nou des şi rece. Se simţi îngropat de viu într-o scorbură necunoscută, fără ca cineva să ştie de el, fără să mai nădăjduiască vreodată mântuirea...

Din alte spaţii se apropiau, totuşi, paşi omeneşti. La început o muzică tristă, un vals învechit, apoi paşi de om şi un miez de lumină. Cineva îl întrebă, apropiindu-şi mult faţa de el.

— Îl cunoşti pe Radu Prajan? Uite-l!

Întoarse capul înspăimântat. Ce nou şi absurd travesti! Radu Prajan semăna acum cu d-l Nazarie şi nu îndrăznea să se apropie de el, nu îndrăznea nici măcar să-i vorbească, ci îl privea doar în ochi, chemându-l cu privirile lui, implorându-l să vină, ca să-i mărturisească marea primejdie care îl aşteaptă. În braţe ţinea pe Simina, cu părul căzut în ochi, cu buzele albe.

— Iată, a murit şi ea! păreau că spun privirile lui Radu Prajan.

Dar poate nu era adevărat, poate spunea astfel ca să nu fie recunoscut. Îi era şi lui teamă, lui Prajan, o spaimă fără scăpare, căci îl privea îngheţat, fără să clipească...

Se trezi cu mulţi oameni alături. Purtau făclii, şi topoare, şi ţepuşe de lemn. În faţa lui, pe pământul umed, zări capătul drugului. Aşadar, e *adevărat* — gândi el. Zâmbi trist. Totul fusese adevărat. El însuşi, chiar el, o omorâse; şi-acum, din ce parte să mai aştepte vreo nădejde, cui să se roage şi ce minune îi va mai aduce aproape de el coapsa caldă a Christinei?!...

— Vă cheamă sus, auzi el un glas necunoscut. Moare domnişoara Sanda...

Îşi plecă bărbia, fără să răspundă. Nici un gând. Numai singurătatea, ursita lui singurătate.

— A murit! şopti un alt glas lângă el.

Se simţi ridicat pe braţe. Glasul îl mai auzi o dată, foarte aproape de ureche.

— A murit domnişoara Sanda!... Să veniţi sus, că e prăpăd!...

Cine vorbise atât de aproape, în marea lui singurătate. În noaptea aceasta unde nu mai putea pătrunde nimeni şi nici un zvon?!...

Îl duceau pe braţe. În jurul lui, odăile se schimbau vrăjite. Trecu la început printr-o mare sală de bal, cu policandre aurite, de care atârnau vârfurile săgeţilor de cristal, întâlni perechi elegante — oprite parcă în acea clipă din dans — care îl priveau nelămurit, mirate. Domni cu haine negre, femei cu evantaiuri de mătase... Apoi, o sală ciudată, cu multe mese verzi, şi oameni necunoscuţi jucând cărţi, fără să-şi vorbească. Toţi îl priveau miraţi, aşa cum era purtat pe braţe de nişte bărbaţi nevăzuţi. Iată, acum urcă treptele către o sufragerie cu veche mobilă de lemn. Acum începe coridorul... Şi totuşi, coridorul se abureşte brusc şi din aburul albăstrui se înalţă, foarte aproape, o limbă uriaşă de foc. Egor închise ochii. "Aşadar; *e adevărat*", îşi aminti el.

— A luat acum foc şi casa ailaltă! auzi el un glas.

Egor încercă să întoarcă privirile, să caute omul care vorbise atât de aproape de el. Nu întâlni decât o aripă de foc, fără început şi fără sfârşit. Închise ochii.

— Cum s-a prăpădit neamul boieresc!...

Era acelaşi glas, necunoscut, venit parcă peste vămile somnului.

1936 (Anul apariţiei în volum)

CUVÂNT ÎNAINTE[1]

Încă din adolescenţă mi-a plăcut să scriu nuvele, povestiri şi chiar

1 Acest *Cuvânt înainte* a prefaţat volumul *În curte la Dionis,* Bucureşti, Cartea Românească, 1981.

"romane" fantastice. Prima proză literară publicată se intitula *Cum am descoperit Piatra Filozofală.* Am evocat în altă parte această întâmplare[2]. În toamna anului 1921, *Ziarul Ştiinţelor Populare* anunţase un concurs printre elevii de liceu: o "compoziţie literară" cu subiect ştiinţific.

M-am apucat să scriu într-o duminică; aveam toată ziua şi noaptea libere în faţa mea. Îmi amintesc încă începutul şi sfârşitul povestirii: mă aflam în laborator (în acel an eram pasionat de chimie şi îmi alcătuisem un mic laborator, în pod) şi nu ştiu datorită cărei împrejurări am adormit — dar, evident cititorul nu ştia asta; nu i-o spusesem. Apare un personaj ciudat, care-mi vorbeşte despre Piatra Filozofală, mă asigură că nu e o legendă, că Piatra se poate dobândi dacă cunoşti o anumită formulă. Îmi povesteşte o seamă de operaţii, cu alchimişti celebri, şi-mi propune să refacem împreună experienţa. Nu mă convinsese, dar am acceptat. Străinul amestecă diverse substanţe într-un creuzet, îl pune la foc, apoi presară un praf şi exclamă: *Priveşte bine acum! Priveşte!*... Într-adevăr, substanţele din creuzet se transformau sub ochii mei în aur. Emoţionat, fac un gest brusc şi răstorn creuzetul, care cade cu zgomot pe podea. În acea clipă mă trezesc. Eram singur în laborator. Dar o clipă am crezut că visul fusese aievea. Pe podea, alături de creuzet, zăcea un bulgăre de aur. De abia când l-am luat în mână mi-am dat seama că era o bucată de pirită, minereu care, aparent, seamănă cu aurul.

Povestirea a câştigat premiul întâi — 100 de lei — şi a fost publicată în ultimul număr, din 27 decembrie 1921, al *Ziarului Ştiinţelor Populare.* Nu era, de altfel, prima încercare literară. Încă din primăvara acelui an începusem să scriu o seamă de povestiri fantastice. Îmi aduc vag aminte de subiectele lor. Una din ele începea cam aşa: Azi m-am întâlnit cu Dumnezeu pe drum. Voia să-şi facă o nuia. A rupt o ramură şi m-a întrebat: "Nu cumva ai un briceag?..." Dar nu mai ştiu ce s-a întâmplat după aceea. Personajul unei alte povestiri era un modest funcţionar într-un mic oraş de provincie. Incult, aproape agramat, într-o zi simte nevoia de a scrie, şi scrie, una după alta, câteva cărţi. Apoi duce manuscrisele profesorului de literatură de la liceul din localitate. Profesorul le răsfoieşte, citeşte, ici-colo, câte un paragraf, apoi îl întreabă: Dar ce ţi-a venit să transcrii cu mâna tot opere celebre: *Viaţa la ţară* a lui Duiliu Zamfirescu, *Madame Bovary, Sonata Kreutzer?* Tânărul se jură că habar n-avea de aceste cărţi, că lui nu-i place să citească literatură, că a scris toate aceste caiete fără să înţeleagă ce se întâmplă cu el. Profesorul pare sceptic. Îl sfătuieşte să mai încerce şi altceva: bunăoară o piesă de teatru. După câteva săptămâni, omul se întoarce cu două manuscrise. Erau *Bărbierul din Sevilla* şi *Apus de soare...* Tot în acei ani, 1921-1923, am scris, în câteva caiete, *Călătoria celor cinci cărăbuşi în ţara furnicilor roşii,* un fel de roman de aventuri în care amestecam entomologia (altă pasiune a adolescenţei mele), umorul şi fantasticul. Ceea ce mă pasiona mai mult scriindu-l era descrierea diverselor lucruri aşa cum le vedeau cărăbuşii, străbătându-le pe îndelete sau zburând pe deasupra lor. Era, de fapt, o microgeografie imaginară pe care o organizam pe măsură ce o inventam; descopeream o lume onirică şi paradoxală, căci era totodată mai mare şi mai mică decât lumea noastră de toate zilele.

Nu mi-aduc aminte dacă am apucat să termin povestirea *Călătorie în ţara furnicilor roşii.* Curând după aceea am început un roman fantastic, plănuit pe dimensiuni ciclopice: *Memoriile unui soldat de plumb.* Am tot scris

2 *Amintiri, 1, Mansarda,* Madrid, 1986, Colecţia Destin, pp. 64 şi urm.

la cartea aceasta vreo doi ani, în clasa a V-a şi a VI-a, şi, când am întrerupt-o definitiv, transcrisesem în mai multe caiete acele părţi care mi se păruseră mai reuşite şi le dădusem câtorva prieteni să le citească. Era un roman de nesăbuite proporţii, înglobând nu numai istoria universală, ci întreaga istorie a Cosmosului, de la începuturile galaxiei noastre la alcătuirea Pământului, la originea vieţii şi la apariţia omului.

După câte îmi aduc aminte, începea cam aşa: Un cercetaş (adică, eu) se afla în trenul care suferise groaznica ciocnire de la Valea Largă. În clipa ciocnirii, cercetaşul îşi înfundă speriat capul în sacul lui şi, datorită acestui gest instinctiv, n-a fost decât uşor rănit. În sac avea şi un soldat de plumb, unul din numeroşii soldaţi de plumb cu care se jucase copil şi pe care-l purta acum, adolescent, ca un fel de *porte-bonheur*. În clipa aceea nesfârşită a ciocnirii, cercetaşul ascultă, chiar din gura soldatului de plumb, inepuizabila lui poveste. Căci fragmente din plumbul din care fusese alcătuit fuseseră martore la cele mai importante evenimente din istoria omenirii: cucerirea Indiei de către arieni, distrugerea Ninivei, moartea Cleopatrei, răstignirea lui Isus, devastarea Romei de către Alaric, fuga lui Mahomed la Medina, primele două cruciade şi aşa mai departe, până în zilele noastre, când introduceam şi evenimente recente; bunăoară, bătălia de la Mărăşeşti. Dar înainte de istorie, plumbul se aflase — sub formă de gaz — în felurite conflagraţii cosmice care au dus la alcătuirea sistemului solar şi a Pământului şi îşi amintea de milioanele de ani fără viaţă, îşi amintea de apariţia primelor vieţuitoare, de luptele între monştrii epocii terţiare şi aşa, până la apariţia omului şi zămislirea primelor civilizaţii...

Era un fel de frescă ameţitoare, lucrată ca un mozaic, în care voiam să includ tot ce mi se părea că ştiu, tot ce învăţasem, fără a le fi digerat întotdeauna, din lecturile mele dezordonate.

Trebuie însă să adaug că în acelaşi timp scriam multe alte lucruri. În primul rând, o serie de "Convorbiri entomologice" şi articole de popularizare pentru *Ziarul Ştiinţelor Populare,* precum şi impresiile din lungile călătorii pe care le făceam în toată ţara cu prietenii mei cercetaşi. Pe de altă parte, începusem să redactez un foarte amănunţit *Jurnal,* în care notam nu numai lecturile şi întâmplările de fiecare zi, ci şi discuţii cu colegii mei, silindu-mă să reproduc cât mai exact vocabularul fiecăruia. Aceste "documente", cum le numeam, mi-au fost de mare folos când, în ultimii ani de liceu, am început *Romanul adolescentului miop.* Era o întreprindere ambiţioasă, căci îmi propusesem să prezint şi alte aspecte ale adolescenţei decât cele atât de duios evocate de Ionel Teodoreanu. Voiam să scriu o carte "ştiinţific exactă" asupra acestei misterioase perioade de trecere de la copilărie la tinereţe. Eram convins că adolescenţa constituie o experienţă excepţională, ale cărei posibilităţi creatoare sunt rareori înţelese şi încurajate. Şi mi se părea că singurul mijloc de a ilustra aceste posibilităţi era să descriu, cât puteam mai sincer şi mai exact, ce ni se întâmpla nouă, în primul rând mie, dar şi prietenilor şi colegilor mei.

Astfel că, la sfârşitul liceului, înţelesesem că sunt solicitat concomitent de două sau chiar trei "vocaţii": pe deoparte de cercetările obiective (de la ştiinţele naturale trecusem la orientalism, la istoria religiilor şi la filozofie), iar pe de altă parte de imaginaţia literară: fie proza fantastică, fie literatura epică sau de analiză psihologică, aşa cum o practicasem în câteva nuvele şi, mai ales, în *Romanul adolescentului miop.*

Această, i-aş spune, "vocaţie tripartită" a incitat întreaga mea producţie, de la primele cărţi din tinereţe până în prezent. În cei trei ani

petrecuţi în India (1928-1931) am publicat multe studii în legătură cu filozofiile şi ştiinţele indiene şi am pregătit teza de doctorat despre yoga (apărută în 1936), dar am scris şi un roman pe jumătate autobiografic *(Isabel şi apele diavolului,* 1930) şi altul mai mult sau mai puţin fantastic, *Lumina ce se stinge* (publicat în 1934). După întoarcerea mea în ţară şi până la plecarea la Londra, în primăvara anului 1940, au apărut, alături de lucrările ştiinţifice *(Alchimia asiatică, Yoga, Cosmologie şi alchimie babiloniană,* revista *Zalmoxis)* şi mai multe culegeri de articole *(India, Oceanografie, Fragmentarium* etc), câteva romane "realiste" *(Maitreyi, Întoarcerea din rai, Huliganii, Nuntă în cer)*, dar şi trei cărţi de literatură fantastică *(Domnişoara Christina, Şarpele, Secretul doctorului Honigberger).*

Evident, cursurile pe care, începând din 1945, le-am ţinut la École des Hautes Études (Sorbona) şi, după 1958, la Universitatea din Chicago, m-au silit să reduc simţitor activitatea mea literară; mai ales pentru că hotărâsem să scriu literatură (ca şi *Jurnal* şi, mai târziu, Autobiografia) în limba română. De data aceasta, după încheierea romanului-frescă *Noaptea de Sânziene* (apărut întâi în traducere franceză: *Fôret interdite,* Gallimard, 1955), n-am mai scris decât mici romane şi nuvele fantastice (majoritatea reproduse în volumul de faţă).

Ar fi multe de spus în legătură cu această concentrare, aproape exclusivă, asupra prozei fantastice. În *Jurnal,* ca şi în câteva texte[3], am comentat ceea ce aş îndrăzni să numesc concepţia mea despre literatura fantastică. Şi care se deosebeşte, bunăoară, de cea a romancierilor germani, a lui Edgar Allan Poe sau a lui J. L. Borges. Ar fi inutil să încerc a o rezuma aici. Destul că amintesc că e solidară de concepţia mea despre gândirea mistică şi universurile imaginare pe care le fundează, universuri paralele lumii de toate zilele şi care se disting în primul rând printr-o altă experienţă a timpului şi a spaţiului. Ceea ce nu înseamnă, evident, că prozele fantastice pe care le scriu sunt inspirate de cercetările mele de istorie comparată a religiilor, nici că n-ar putea fi înţelese decât de cititorii familiari cu asemenea studii. Nu-mi aduc aminte să fi folosit vreodată documentele mitologice sau semnificaţia lor simbolică scriind literatură. De fapt, descopeream subiectul romanului sau al nuvelei pe măsură ce scriam. Universurile paralele pe care le dezvăluia povestirea erau rodul imaginaţiei creatoare, nu al erudiţiei, nici al hermeneuticii pe care o stăpânea istoricul religiilor comparate.

Paris, 23 septembrie 1980

---

3 Cel mai elaborat, reprezentând comunicarea mea la o „decadă" de la Cérizy, din vara 1978, va apare în cursul acestui an.